

Masteruppsats i offentlig förvaltning HT 2011
Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet
Marcus Johansson
Handledare: Stig Montin
Examinatorer: David Karlsson

De som jagar makt mellan himmel och jord

**Om det civila och offentliga samhällets påverkan
på implementeringen av EU-direktiv**

Innehållsförteckning

Kapitel ett: När 495 miljoner medborgare skall komma överens	1
Övergripande syfte	2
Disposition.....	2
Kapitel två: Jaktintressen vs Naturvårdsintressen	4
Kapitel tre: Teoretiskt ramverk.....	6
Tidigare forskning om implementering och intresseorganisationer	6
Implementeringsgap	8
De sex dimensionerna.....	15
Analysverktyg.....	19
Specificerat syfte och frågeställningar	21
Kapitel fyra: Tillvägagångssätt.....	22
Hur har data samlats in och analyserats?.....	23
Alternativ design.....	25
Urval av fall och avgränsningar.....	26
Disponeringen av det empiriska kapitlet	28
Kapitel fem: De som jagar makt mellan himmel och jord	30
Vargen i Sverige	30
Delanalys vargen i Sverige	49
Vårfågeljakten på Åland	50
Delanalys vårfågeljakt på Åland	64
Sommarjakten på morkulla i Sverige	65
Delanalys sommarjakt på morkulla i Sverige	73
Lodjursjakten i Finland.....	74
Delanalys lodjursjakten i Finland	84
Kapitel sex: Sammanfattande analys	86

Dimensionernas innebörd	86
Tesernas relevans.....	90
Kapitel sju: Slutsatser och avslutande diskussion.....	92
Referenser	95
Tryckta källor	95
Internetkällor	97
Artiklar, debattinlägg, krönikor mm.....	97
Sammanfattning	98

Tabellförteckning

Tabell 1.....	20
Tabell 2.....	36
Tabell 3.....	42
Tabell 4.....	48
Tabell 5.....	55
Tabell 6.....	59
Tabell 7.....	63
Tabell 8.....	67
Tabell 9.....	71
Tabell 10.....	72
Tabell 11.....	76
Tabell 12.....	79
Tabell 13.....	83
Tabell 14.....	89

Kapitel ett: När 495 miljoner medborgare skall komma överens

Sverige har sedan 1995 haft en ny nivå i demokratin att ta hänsyn till, nämligen EU. Det monopol över självbestämmande som en gång tillhörde Sverige har nu bytts ut mot något annat. Exakt vad det är råder det delade meningar om. Men en sak som det här innebär är att Sverige i vissa fall skall implementera EU:s politik i svensk lagstiftning. Det kan bland annat ske genom direktiv. Ett EU-direktiv skall enligt artikel 288 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vara bindande för medlemsstaterna med avseende på resultat, det är dock upp till de nationella myndigheterna att uppnå det här resultatet.¹

Det är dock inte alltid att alla 495 miljoner invånare i EU tycker att de här direktiven är speciellt bra. Det uppstår intressekonflikter av diverse olika anledningar och medborgarna organiserar sig i olika intressegrupper för att påverka beslutsfattarna att ta beslut enligt deras preferenser. Alla medborgare har dock inte alltid tid och resurser att engagera sig i de här intressegrupperna, även om de kan känna att ett EU-direktiv missgynnar dem. Men då har de flesta möjligheten att försöka påverka genom sin röst i allmänna val där de i de bästa fallen i en representativ demokrati kan välja representanter som tycker som dem. Därav kan det också hända att en medlemsstat inte alls tycker om ett EU-direktiv som de är skyldiga att integrera i sitt land, medan andra medborgare i samma land tycker att direktivet är bra.

Det som har beskrivits i en enkel form ovan är en konflikt mellan det civila samhället och det offentliga samhället när ett EU-direktiv skall implementeras. Titt som tätt uppstår det ett så kallat implementeringsgap, ett medlemsland trotsar medvetet eller omedvetet ett EU-direktiv. Det här kan förarga eller glädja intressegrupper som kan anmäla landet till EU-domstolen, eller prisa landets regering för att den inte implementerar EU-direktivet. De direktiv som EU utfärdar rör dock samtliga av EU:s medlemsländer och inte bara ett land. EU:s gemensamma naturresurser är ett område där det exempelvis finns flera direktiv som berör flera länder. Både fiskar, fåglar, luft, landdjur och så vidare flyttar på sig och rör sig över stora områden och bryr sig sällan om nationalgränser. Om de här områdena är skyddade av direktiv och ett medlemsland bryter mot det genom att exempelvis förorena luften blir det inte det bara en angelägenhet för det egna medlemslandet, utan även för de medlemsländer som tvingas leva med den förorenade luften. Det föreligger således ett intresse från EU att medlemsländerna

¹ Europeiska unionens officiella tidning, *Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, 2008 - C115/172 - artikel 288

följer deras direktiv och när de inte gör det har EU ett problem. Därför kan de till exempel föra de medlemsländer som bryter mot direktiven inför EU-domstolen och bötfälla dem.

Att undersöka medlemsländernas implementeringsgap av EU-direktiv kan vara intressant av olika anledningar. Dels så finns det ett samhällsintresse från bland annat EU som vill förstå varför direktiv inte alltid implementeras. Det kan också vara intressant för det civila samhället att se ifall de kan påverka implementeringen av direktiven. I många länder finns det olika intressegrupper som kämpar för samma sak, den saken skulle kunna vara att ett land inte skall implementera ett visst direktiv. I vissa länder lyckas de här intressena att få sin vilja igenom och i vissa länder lyckas de mindre bra. Hur kan det komma sig? En studie som den här där fokus sätts på varför EU-direktiv ibland lyckas och ibland misslyckas att implementeras kan inte ensam fylla den kunskapslucka som finns kring hur och varför direktiv implementeras. Men studien skulle vara en intressant pusselbit i svaret på frågan och kan ur ett akademiskt perspektiv bidra till teoribildningen om implementeringen av EU-direktiv.

Övergripande syfte

I medlemskapet i EU ingår att medlemsländerna är skyldiga att följa de gemensamma direktiven som EU sätter upp. Studiens syfte är att undersöka det civila och offentliga samhället för att förklara de problem och framgångar som ett medlemsland möter när de skall implementera EU-direktiv.

Disposition

Den här uppsatsen kommer efter inledningen att ge en bakgrund kring det politikområde som uppsatsen kommer att handla om, nämligen jakt på stora rovdjur och fåglar. Det för att ge en bild av vad rovdjurspolitik och politik gällande jakt på fågel kan handla om. När bakgrunden är avklarad kommer det teoretiska ramverket för uppsatsen att behandlas. Det är det kapitlet som kommer ligga till grund för analysen av det empiriska materialet, och det specificerade syftet med frågeställningar kommer att presenteras i slutet av kapitlet. Efter det kommer en genomgång om hur uppsatsen har genomförts, vilken design som har valts och varför den har valts. Metodkapitlet följs av kapitel fem som redovisar det empiriska materialet som baseras på fyra olika fall där två medlemsländer har misslyckats och lyckats att implementera EU-direktiv. Det här kapitlet kommer även att innehålla delanalyser efter varje fall för att fånga

upp vad som hittills har sagts. Det empiriska materialet analyseras sedan i kapitel sex i en sammanfattande analys som följs av kapitel sju där uppsatsens slutsatser sammanfattas och diskuteras. I det sista kapitlet ges också förslag på framtida forskning och det reflekteras över uppsatsens teoretiska bidrag.

Kapitel två: Jaktintressen vs Naturvårdsintressen

Fallen som studien handlar om är intressekonflikter gällande jakt. Anledningen till det är att Sverige 2011 fick kritik av EU-kommissionen för att de inte hade implementerat art- och habitatdirektivet. Närmare bestämt rörde det sig om att Sverige hade tillåtit licensjakt på varg, trots att den var skyddad i art- och habitatdirektivet. Sverige brukar normalt sett vara bra på att implementera EU-direktiv, men här är det något som inte har fungerat. Några som också har hamnat i konflikt med ett stort rovdjur är Finland, den här gången gällde det lodjur. Finland har lyckats att få till jakt på lodjur utan att bryta mot art- och habitatdirektivet. Vid närmare undersökning visar det sig dock att Finland har brutit mot andra direktiv. 2005 fälldes Finland i EG-domstolen för sin vårfågeljakt som stred mot fågeldirektivet. Samtidigt visade det sig att Sverige som hade en liknande konflikt i det civila samhället om jakt på morkulla på sommaren hade lyckats att implementera direktivet och därmed förbjudit sommarjakten på morkulla. Till det yttre har vi alltså två olika EU-direktiv som har brutits på liknande sätt av två olika medlemsländer.

I både Sverige och Finland finns det intresseorganisationer som på ett eller annat sätt försöker påverka beslutsfattande politiker. När det handlar om intressen gällande jakt finns det framför allt två huvudintressen. Det första är jaktintressen och handlar om jägare som går samman för att bedriva opinion för bevarande av jakttradition, en mer jaktvänlig politik och så vidare. Det andra intresset står naturvårdare för och det är intressen som vill värna om djurens rättigheter, deras biologiska roll, naturens välstånd och så vidare. Dessa intressen är de som bland annat utgör remissinstanser i regeringens politik gällande exempelvis vargen.²

Rovdjurspolitik som den här uppsatsen tar upp är ett ämne som kan handla om många saker. Men för att ringa in vad det till stora delar handlar om är direktivet som Sverige precis har brutit mot ett bra exempel. Den hetaste potatisen på senare tid har ofta varit om Sverige skall tillåta licensjakt på varg eller inte. I både Sverige och Finland är också diskussionerna angående lodjurskvoterna aktuella, alltså hur många lodjur som årligen får skjutas. Där jaktintressen ofta är för vargjakt och ökade lodjurskvoter medan naturvårdsintressen ofta är emot det nyss nämnda. Det aktuella EU-direktivet gällande rovdjurspolitik är art- och habitatdirektivet. Direktivet berör inte enbart rovdjur utan har ett allmänt syfte som formuleras i direktivets andra artikel som säger:

² Prop. 2008/09:210:70 *En ny rovdjursförvaltning*

*"Syftet med detta direktiv är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorium som omfattas av fördraget."*³

Direktivet kan alltså röra växtätande djur som älgar och rådjur. Men eftersom vargen anses vara hotad i Sverige och lodjuret i Finland så blir direktivet mer aktuellt när länderna vill tillåta jakt på dessa arter.

Jakten på fåglar handlar inte om samma sak som rovdjurspolitiken. Här råder det snarare en konsensus om att hotade fågelarter inte skall jagas, även om jaktintressen och naturvårdsintressen kan strida om exakt hur stora olika fågelstammar kan vara. Jakt på fågel handlar snarare om vilken tid på året som fåglarna skall jagas. En del av de fåglar som jagas har jagats under häckningstid en lång tid och det har bildat traditioner som framför allt jaktintressen vill värna om. Naturvårdsintressen är däremot måna om att fåglar inte skall jagas under häckningstid. Det EU-direktiv som är aktuellt inom det här området är fågeldirektivet. Direktivet syftar till att skydda vilda fåglar som förekommer inom EU:s gränser. I direktivet ingår skydd, skötsel, förvaltning och kontroll av EU:s fåglar. Regler för hur fåglar får jagas ingår också.⁴ Det som leder till konflikt i det här direktivet är att fågeldirektivet förbjuder jakt på fågel under häckningstid. Vilket alltså innebär att jaktintressen och naturvårdsintressen inte alltid är överrens om vilka jakttider som gäller på olika fågelarter.

³ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

⁴ Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar

Kapitel tre: Teoretiskt ramverk

Det här kapitlet kommer att börja med tidigare forskning för att ge en bild av vad som är känt och vad som är mindre känt om uppsatsens forskningsområde. Efter det kommer det teorier om vad som kan påverka implementeringen av EU-direktiv och slutligen kommer ett analysverktyg att presenteras, som är till för att användas på det empiriska materialet.

Tidigare forskning om implementering och intresseorganisationer

Det finns en hel del forskning om intresseorganisationers maktinflytande och om implementering av EU-direktiv. Lampinen och Uusikylä har gjort en studie där de har försökt att förklara vad som avgör hur väl medlemsländer lyckas implementera EU-direktiv. Deras forskning tar fokus på politiska institutioner, graden av korporatism, EU-stödet bland befolkningen och den politiska kulturen i medlemslandet. I de här fyra områden har de sedan undersökt 10 olika policyområden. De går ut med två hypoteser där den första säger att i länder med effektiva, stabila politiska institutioner och med hög grad av integrering av intresseorganisationer i politiska beslut är det lättare att implementera direktiv än i andra länder. Den andra hypotesen var att det är lättare att implementera direktiv i länder där medborgarna har högt förtroende för det politiska systemet, är nöjda med demokratin, graden av social splittring är låg, där individuella rättigheter är starkt skyddade och inställningen till EU är positiv. De kommer fram till att det är lättast att implementera EU-direktiv i länder med stabil politisk kultur kombinerat med effektiva och flexibla politiska institutioner.⁵

En studie som mer har fokuserat på intresseorganisationers inflytande har skrivits av Niklas Andersson. Han ställer sig frågan varför intresseorganisationer får olika mycket makt i fiskepolitiken. När fiskindustrin ansågs vara en stor ekonomisk tillgång till landet hade intresseorganisationer i fiskeribranschen mest inflytande för att det var med dem som staten ville ha en dialog med. Miljöorganisationerna fick inte makt förrän staten bytte till ett mer miljötänkande perspektiv på fiskepolitiken. Den gemensamma trenden är dock att intresseorganisationer har haft och har mycket makt i fiskepolitiken. Det oavsett hur organisationerna arbetar eller är strukturerade. Men det finns ändå två saker som är mer avgörande än andra saker för att en organisation skall få makt över fiskepolitiken. Den första

⁵ Lampinen, Risto & Uusikylä, Petri, *Implementation Deficit — Why Member States do not Comply with EU directives?* Scandinavian Political Studies, Volume 21, Issue 3, August 1998

handlar om att organisationer som traditionellt har fått mycket makt, som Sveriges Fiskares Riksförbund, troligtvis alltid kommer att ha makt på grund av att förvaltning och politiker vill ha en dialog med näringen. Den andra faktorn är tidsandan. Beroende på vilka allmänna opinioner som råder får de intresseorganisationer som företräder den allmänna opinionen mer makt.⁶

Det finns också en del forskning kring hur internationella åtagande levs upp av de som har undertecknat dem. I ett specifikt fall som rör vargen är Norge ett exempel. Norge har liksom de flesta Europeiska länderna skrivit under Bernkonventionen, en konvention som skyddar vargen från jakt. Norge har dock de senaste tolv åren bestämt sig för att jaga vargar från och till. I en rapport publicerad av den norska motsvarigheten till det svenska Naturvårdsverket undersöker de argumenten för och emot att jaga varg. Det som kommer fram på emot sidan är dels att det strider mot Bernkonventionen men att det också strider mot 1998 års uppgörelse mellan svenska och norska myndigheter att skydda den skandinaviska vargstammen från jakt.⁷ På så sätt kan det sägas att Norge inte tar hänsyn till internationella överenskommelser och åtaganden. Samtidigt så har just de internationella åtagandena stoppat Norge från att döda fler vargar än vad som från början var tänkt. I rapporten framgår det att det är ett brev från 2001, från den dåvarande svenska miljöministern Kjell Larsson, där han uttrycker sin oro över beslutet att jaga varg, som delvis får Norge att ställa in jakten på en flock vargar.⁸ Norge kan därmed också sägas, trots att de inte är medlemmar i EU, påverkas av internationella åtaganden och kan drabbas av liknande konflikter som EU-länderna.

En forskare som anlägger ett statsvetenskapligt perspektiv i ett försök att undersöka, förstå och förklara tjänstemännens handlingsutrymme i rovdjursförvaltningen är Serena Cinque. Enligt Cinque utesluter den förda rovdjurspolitiken kommuner och andra myndigheter att delta och istället är det de berörda förvaltningsmyndigheterna som ensamma har fått i uppdrag att implementera rovdjurspolitiken.⁹ Tjänstemännen inom rovdjursförvaltningen har därför ett stort ansvar att implementera rovdjurspolitiken och med det följer ett handlingsutrymme som

⁶ Andersson, Niklas, *De som fiskar efter makt. Om svensk fiskepolitik och intresseorganisationernas inflytande*, Förvaltningshögskolans rapporter nummer 101, 2008:73f

⁷ Direktoratet för naturförvaltning, *Wolf management in Norway*. - Council of Europe Bern/T-PVS (2001) 56, Strasbourg, 2001:9

⁸ Direktoratet för naturförvaltning, *Wolf management in Norway*. - Council of Europe Bern/T-PVS (2001) 56, Strasbourg, 2001:9f

⁹ Cinque, Serena *I Vargens spår: Myndigheters handlingsutrymme i förvaltningen av varg*, - Geson, Göteborg, 2008:204f

de ibland måste använda sig av. Cinque hittar i sin studie en korrelation mellan osäkerheten och utnyttjandet av handlingsutrymmet. Desto mer osäkra tjänstemän är på sin roll och vilket ansvar de har desto mer handlingsutrymme använder de.¹⁰ Problemet med det här är enligt Cinque att medborgarna blir mer och mer osäkra på hur beslut har fattas ju mer handlingsutrymme som har använts av tjänstemännen. Det eftersom tjänstemän tolkar regelverk olika vilket gör att deras handlingsutrymme får olika utfall för likartade situationer. Det är därför svårt att som medborgare se hur och varför vissa beslut fattas och vem som fattar dem, vilket kan leda till att de inte får något förtroende för rovdjurspolitiken.¹¹ Ett annat problem när medborgarna inte vet vem som egentligen tar beslutet är att de vänder sig till rovdjursförvaltningen istället för politikerna för att ändra på den förda rovdjurspolitiken.

Forskningen som har förts på det här området har både nationell och internationell prägel. I många fall har dock forskningen ofta fokuserat på de nationella ramverken och hur implementeringen av nationell politik har fungerat och vilka som kan påverka den. Vi vet desto mindre hur intressegrupper och regeringen själva påverkar implementeringen av politik som inte är deras egen, exempelvis EU:s direktiv. Det som också är relativt nytt inom området är EU-kommissions kritik mot Sveriges licensjakt på varg. Kritiken om att Sverige inte följde art- och habitatdirektivet kom 2011 och därmed finns det heller inte så mycket forskning kring vad det är som kan ha påverkat det här implementeringsgapet. I det här området blir således teorier kring implementeringsgap intressanta eftersom vi inte vet så mycket om det.

Implementeringsgap

Det kan vara på sin plats att kort beskriva forskningsläget i den allmänna implementeringsteorin för att få en bild av hur implementering vanligtvis studeras. Några som har skrivit om det är Michael Hill och Peter Hupe. De menar att det inom det här området länge har funnits en debatt kring de olika perspektiven top-down och bottom-up. Debatten handlar om vilket perspektiv som implementeringen skall studeras ifrån. Top-down menar att det intressanta är gapet mellan formuleringen av policyn och outputen som skall studeras medan bottom-up menar att det är gräsrotsbyråkraternas vilja och delaktighet till att implementera policyn som är intressant. Den här debatten och sättet att studera implementering är dock irrelevant i dagens implementeringsforskning enligt Hill och Hupe. Fenomenet governance har gett andra perspektiv på implementeringsteorin och gjort den

¹⁰ Cinque, Serena, 2008:207

¹¹ Cinque, Serena, 2008:211

delvis mer komplex då implementeringen studeras ur ett flernivåperspektiv där komplexiteten av processen och själva problemet som policyn skall lösa är mer central.¹²

Ett implementeringsgap kan alltså vara komplext och uppstå på grund av olika anledningar. I den akademiska diskursen finns det olika teorier kring vad som kan orsaka det. Därför kommer det nu att presenteras tre teser som försöker ge ett svar på varför medlemsstater kan ha svårt att implementera EU-direktiv. Syftet med de här teserna är att de skall användas för att se vilka av dem som står starkast och vilken som är mest relevant i de olika empiriska fallen.

Ett EU-direktiv kan beröra ett eller flera politikområden och efter det att teserna presenterats har vi olika alternativ till vad som kan tänkas påverka implementeringen av EU-direktiv. Empirin kommer sedan att bestå av de olika aktörerna politiska preferenser i de olika direktiven. Nästa steg i det här kapitlet blir därför att strukturera det politikområde som EU-direktiven berör i den här studiens aktuella fall i sex olika dimensioner, för att senare använda de dimensionerna i empirin.

Civilsamhällets roll

Tesen om civilsamhällets roll bygger på ett fenomen som knyter an till framför allt statsvetenskapen, nämligen governance. Governance som begrepp är inte helt enkelt att definiera. Snarare har det karaktären av ett fenomen där vi utanför de traditionella politiska systemen ser att aktörer och intressen formas, bildar nätverk och bygger kontakter för att på så sätt påverka beslutsprocesser. Det kan också ses som ett nytt sätt för statlig styrning. Om detta är nytt eller inte råder det en viss debatt om. Stig Montin och Gun Hedlund talar om vilka effekter vi kan se av det som ofta beskrivs som "från government till governance".¹³ Till det här ger de fyra svar, varav ett är mer aktuellt för den här tesen, nämligen att det vi har sett de senaste åren faktiskt är en omvälvande systemändring där nya styrningsformer har etablerats.

Några forskare som ansluter sig till det här svaret är Gary Marks och Lisbeth Hooghe. Deras definition på governance kan kort uttryckas så här:

¹² Hill, Michel & Hupe, Peter, *Implementing Public Policy*, London: Sage Publication, 2002, kap 3 och 5

¹³ Hedlund, Gun & Montin, Stig, *Governance på svenska*, Santérus Förlag, 2009:8f

*"We define governance as binding decision making in the public sphere"*¹⁴

De har undersökt hur EU-länders styrning har förändrats. De kommer fram till att ingen medlemsstat i EU blivit centraliserad sedan 1980. En genomgående trend är att staten antingen tappar sin befogenhet neråt eller uppåt.¹⁵ Något radikalt har alltså hänt där stater har fått nya styrelseskick. Marks och Hooghe beskriver det som att politikområden har spridits ut över samhället där det civila samhället har fått allt mer att säga till om. Detta kan innebära lite olika saker enligt dem, och de nämner som exempel att fler heterogena strömningar kommer till tals samt att det är effektivt.¹⁶ Med det här resonemanget kan governance ses som något som försvagar staten. Eftersom staten inte längre har tillgång till de traditionella styrmedlen och makten har förflyttas utanför de traditionella politiska systemen kan det argumenteras för att det nu finns andra grupper som avgör hur väl medlemsstater lyckas implementera EU-direktiv.

Om det nu inte är staten som styr i lika stor utsträckning så finns det enligt Simona Milio andra som tar vid. Hon skriver att centrala aktörer för att implementeringen av ett direktiv skall fungera är intressegrupper.¹⁷ De har visserligen ingen vetorätt men kan likväl vara avgörande faktorer som sätter press på de nationella myndigheterna att antingen följa eller inte följa EU-direktiv. Intressegrupper skapar också beteenden i syften att göra dem normativa och accepterade bland beslutsfattare. Deras natur är således att påverka och det gör de också enligt Milio. Michael Hill skulle troligtvis hålla med då han menar att det alltid uppstår frågor om vem som egentligen har makt när det inte är en enhet som skall implementera sin egen policy.¹⁸ Är det flera aktörer som skall arbeta tillsammans, som medlemsstaterna i EU, är detta inte en garanti för att beslutsfattarna eller policyskaparna har störst makt i en politisk hierarki. Det kan likväl vara en intressegrupp som står för politiken inom ett visst område och därmed får sin vilja igenom, även om det då skulle kunna stå i strid med ett EU-direktiv.

Beate Kohler-Koche och Rainer Eising menar att staten har förlorat sin centrala roll i samhället. De säger att intressegruppers autonomi har växt sig starkare och att deras påverkan därmed också har ökat. Anledningen till att de inte har mer makt än vad de har nu är att

¹⁴ Hooghe, Lisbeth & Marks, Gary, *Contrasting Visions of Multi-level Governance* i: Ian Bache & Matthew Flinders (red.), *Multi-level Governance* 2004:15

¹⁵ Hooghe, Lisbeth & Marks, Gary 2004:15

¹⁶ Hooghe, Lisbeth & Marks, Gary 2004:16

¹⁷ Milio, Simona, *From Policy to Implementation in the European Union*, I.B.Tauris 2010:9

¹⁸ Hill, Michael, *The Public Policy Process*, Edinburgh: Pearson Education Limited, 2009:197

många grupper inte är så bra på transnationell verksamhet, men deras inflytande skall inte underskattas.¹⁹

Det här leder fram till tes ett: *För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det civila samhället inte finnas för starka intressen som motsätter sig implementeringen av direktivet.*

Beslutsfattande politikernas roll

Tes 2 handlar om att det snarare är de sittande politikernas preferenser som avgör ifall medlemsländer lyckas implementera direktiv eller inte. Visserligen kan det möjligtvis vara så att staten har förlorat makt och en forskare som också menar att staten har förlorat makt i och med multilevel governance är Ian Bache.²⁰ Han förklarar att begreppet multilevel ursprungligen syftar till en ökad vertikal interaktion mellan formella beslutsfattare som agerar mer och mer utanför sitt territoriella område. Governance syftar till den ökade horisontella interaktionen mellan formella och informella aktörer. Den här typen av vertikal och horisontell sammanflätning bildar multilevel governance. Ett fenomen som framför allt har inneburit att den nationella staten antingen har förlorat suveränitet eller fått den förflyttad. Det beror framför allt på två saker där Bache skiljer på politiska aktörer och institutioner. För det första har kompetensen och det faktiska beslutsfattandet hos de politiska aktörerna spridits mellan olika nivåer och staten har inte längre monopol på att fatta beslut över landet. Exempel på det här skulle kunna vara att kommuner, landsting, fackföreningar, intresseorganisationer och så vidare kan gå till EU, om de uppfattar att staten fattat ett felaktigt beslut, eller inte implementerar ett EU-direktiv på ett korrekt sätt. För det andra har de politiska arenorna sammanflätats i en större utsträckning, vilket gör att aktörer på lokal och regional nivå alltmer arbetar på nationella och internationella arenor.²¹

Det här är dock mer en politisk vilja än ett fenomen som bara har råkat uppstå i samhället. På frågan hur och varför politiker tillåter sig att tappa makt säger han så här:

¹⁹ Eising, Rainer & Kohler-Koche, Beate, *The Transformation of Governance in the European Union*, New York: Routledge, 2005:4, 29

²⁰ Bache, Ian, *Europeanization and multilevel governance : cohesion policy in the European Union and Britain*, The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2008:24

²¹ Bache, Ian, , 2008:25f

"Understanding the normative goals and private preferences of state actors that may lead them to weaken the institutions in which they are located is seen as "the key to explaining multilevel governance""²²

Det är alltså de normativa målen och preferenserna hos de statliga aktörerna som spelar en avgörande roll för om statens tappar eller får makt. Med tanke på Baches tidigare resonemang om att staten faktiskt har försvagats skulle en slutsats kunna vara att det beror på att det har varit en önskvärd färdriktning bland aktörer på statlig nivå. Montin och Hedlunds fyra svar på vad governance kan ha inneburit ger också ett svar som säger att effekterna av governance beror på sammanhanget.²³ Beroende på vilka som styr och deras normativa mål och preferenser kan staten antingen behålla makt eller förlora makt.

Bache är inte ensam om att se att det finns en politisk vilja att flytta makten från politikerna. Jon Pierre menar också att det är fullt möjligt att staten har gett ifrån sig makt genom ökad decentralisering, krympande offentlig sektor, avregleringsreformer och så vidare, men att det här är ett aktivt val från politiska aktörer med ideologiska mål och att formandet av nutidens institutioner och val inte är huggna i sten för all framtid.²⁴ Likt Bache skiljer Pierre på politiska aktörer och institutioner.

Angående försvagningen av de statliga institutionerna menar Pierre att det råder en mytbildning. Argumentet att den ökade samverkan mellan det civila och offentliga har skapat förhandlingar som staten inte kan kontrollera i samma utsträckning ger han inte mycket för. Pierre skriver att statens roll är att styra och inte ro, och att samverkan med det civila samhället för att ge god offentlig service per automatik inte leder till en försvagning av staten. Snarare kan decentraliseringen innebära att staten blir starkare då offentlig service skall samarbeta med det civila samhället. Detta eftersom det innebär att det måste finnas regler och kontroller kring bland annat upphandlingar, vilket kräver att det finns ordentliga styrmedel kring hur det här skall gå till.²⁵ På så sätt kan det här resonemanget ses som en kritik mot Baches resonemang att de politiska arenorna har flätats samman på olika nivåer och att detta försvagar staten. Men även om så har skett innebär det att staten på nya sätt måste kontrollera och följa upp civilsamhället för att se till att de levererar god offentlig service.

²² Bache, Ian, 2008:26

²³ Hedlund, Gun & Montin, Stig 2009:8f

²⁴ Pierre, Jon, *Tre myter om governance*, i: Gun Hedlund & Stig Montin (red.), *Governance på svenska*, 2009:43f

²⁵ Pierre, Jon, 2009:44

Det som dock Bache och Pierre delar är deras syn på politiska aktörer. Enligt Pierre har västvärldens demokratier de senaste decennierna drivits av en ideologisk övertygelse som har det gemensamt att de vill minska politikens roll i samhället. Detta leder i sin tur till att stater exempelvis börjar skära ner i offentlig sektor och för att upprätthålla en någorlunda standard i den offentliga sektorn ökar samverkan med det civila samhället.²⁶ Bjuder vi in Bache i det här resonemanget skulle han troligtvis hålla med och påpeka att det är de normativa målen och preferenserna som avgör ifall staten tappar makt eller får makt. På så sätt menar också Pierre att governance inte är något nytt. Governance för Pierre blir istället något som förändrar staten. Makt skall heller inte ses som ett nollsummespel där intresseorganisationer får makt på bekostnad av staten. Det som sker istället är att intresseorganisationer tillsammans med det offentliga hittar andra sätt att lösa nya och gamla problem på, vilket inte betyder att staten försvagas, och det är i sig inte heller något nytt. Sverige har exempelvis under en längre tid haft korporativistiska drag där olika intresseområden har fått inflytande i beslutsprocessen. Governancedebatten är därför mer aktuell i länder som USA och Storbritannien där dessa drag är mer ovanliga. Det som därför också till slut avgör om staten tappar makt eller får makt är vilka representanter vi väljer vid våra demokratiska val.²⁷

Pierres sätt att resonera kring governance passar in på Montin och Hedlunds andra och tredje svar om vad governance är. Governance är inget nytt men vi har fått politiska aktörer som i större utsträckning är villiga att minska politikens roll i samhället. Om medlemsländerna lyckas implementera EU-direktiv eller inte beror på vilka politiska aktörer som vi i Sverige har valt. Gillar dessa politiker EU-direktiven så kommer de att implementeras, men gillar de inte direktiven kommer de inte att implementeras.

Det här leder fram till tes två: *För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det offentliga samhället inte finnas för starka politiska preferenser som motsätter sig implementeringen av direktivet.*

Det komplexa samspelet mellan det offentliga och civila samhället

Tes tre är den minst svartvita tesen och säger att det finns ett komplext samspel mellan det civila och offentliga samhället som avgör hur väl medlemsstaterna lyckas implementera EU-

²⁶ Pierre, Jon, 2009:43f

²⁷ Pierre, Jon, 2009:41ff

direktiv. Christoph Knill menar att implementeringen av EU-direktiv inte skall ses som något hierarkiskt spel där EU-kontrollerar sina medlemsstater genom de lagar som de är skyldiga att leva upp till.²⁸ Snarare är det just ett komplext samspel där många intressegrupper förhandlar och diskuterar med de myndigheter som ansvarar för att implementera EU-direktiv. Med det perspektivet kan det civila samhället spela en stor roll men det kan också spela en mindre roll. Det är därför av vikt att studera båda sidorna för att förstå ett eventuellt "implementeringsgap" där medlemsstaterna misslyckas implementera direktiv.

Henry Bäck och Torbjörn Larsson skriver också utifrån ståndpunkten att det handlar mer om ett synsätt på EU. De beskriver det som att det finns en falang i den akademiska diskussionen som ser på EU och dess möjligheter att påverka medlemsstaterna som något helt nytt i världshistorien, för det har inte funnits förr och det finns inga liknande projekt.²⁹ De som ser EU som ett samarbete mellan olika nationalstater har ett alldeles för snävt synsätt. Det är snarare ett samarbete där interaktion sker mellan exempelvis kommuner, regioner och intresseorganisationer, de här institutionerna kan i många fall vara frikopplade från nationalstaten.

Det skulle kunna innebära att en intresseorganisation som vill att en medlemsstat skall implementera ett direktiv kan se sig om i Europa efter en samarbetspartner. Men det kan också innebära att de allierar sig med den aktuella staten som skall implementera direktivet. Troligtvis väljer de den samarbetsform som innebär de starkaste påtryckningarna för att de ska få sin vilja igenom. Det blir således ett komplext samspel där den ena formen för påverkan inte per automatik är bättre än den andra formen. Den aktuella kontexten har stor betydelse, vilket Sonia Mazey troligtvis skulle hålla med om. Hon menar att EU är ett speciellt projekt som är svårt att generalisera. Ibland för EU en mycket stark överstatlig linje och då är det svårare för andra intressen och medlemsländer att få sin vilja igenom. Ibland tar dock EU formen av ett mellanstatligt projekt där det är lättare för andra att lägga sig i EU:s politik.³⁰ Vilken av de här formerna som EU tar beror helt på vilken policy som skall implementeras. I vissa politikområden finns det exempelvis större motstånd både i det civila och det offentliga samhället mot att EU lägger sig i, medan andra delar ses som mer

²⁸ Knill, Christoph, *Implementation*, i: Jeremy Richardson (red.), *European Union: Power And Policy-making*, 3:e upplagan, London: Routledge, 2006:362

²⁹ Bäck, Henry & Larsson, Torbjörn 2007:118

³⁰ Mazey, Sonia, *European Integration*, i: Jeremy Richardson (red.), *European Union: Power and Policy-making*, 2:a upplagan, New York: Routledge, 2005:29

självlara. Dock tillägger hon att den allmänna trenden är att den överlag EU-kritiska rösten får mer och mer stöd i den offentliga debatten.

Det här leder fram till tes tre: *Det är ett komplext samspel mellan det civila och offentliga samhället som avgör hur medlemsstaterna i EU lyckas implementera EU-direktiv.*

De sex dimensionerna

Teserna ger oss en idé om vad det kan vara som påverkar ett eventuellt implementeringsgap. Intresseorganisationer och politiska aktörers preferenser är viktiga att studera för att komma närmare en förståelse av ett implementeringsgap. Nästa led i teorin är hur ett implementeringsgap undersöks. Ett sätt att undersöka det på är genom att studera förhållandet mellan de formella politiska aktörerna och intressegruppernas politiska preferenser. Förståelsen för implementeringsgapet kan därför fås genom att undersöka på vilket sätt de politiska preferenserna mellan de olika aktörerna skiljer sig åt. Men ett politikområde kan innehålla många dimensioner. En forskare som har tagit fram ett verktyg för att strukturera upp policies i olika dimensioner är Outi Ratamäki.³¹ Hon anger sex olika dimensioner som kan användas på policies i framför allt miljöpolitik. De här dimensionerna är:

- Ekonomi
- Ekologi
- Socialt
- Kultur
- Politik
- Etik

De här dimensionerna täcker upp mycket av det som politiken kring de valda fallen för studien handlar om. Syftet med dessa dimensioner är att undersöka dem utifrån respektive aktör, alltså intressegrupper och politiker, för att sedan se hur deras politiska åsikter skiljer sig åt. Möjligtvis finns det mönster i dessa dimensioner där vissa av dem är mer avgörande än andra för att EU skall lyckas implementera sina direktiv

³¹ Ratamäki, Outi, Development of Finnish Wolf Policy, University of Joensuu, 8

De här dimensionerna är dock inte helt unika för den här studiens fall, utan de kan säkerligen användas på andra områden som socialpolitik, arbetsmarknadspolitik, kulturpolitik och så vidare. Därmed kan också den här ramen för analys lyftas och användas på andra områden. Men för att öka förståelsen för vad var och en av dem står för följer nu operationalisering av begreppen. Redogörelsen av varje dimension består av två moment. För det första vad dimensionen betyder för just den här studien, och för det andra vad i dimensionen som är mer generellt för alla politikområden.

Ekonomi

Ekonomi handlar om vilka ekonomiska konsekvenser direktiven får. På ett generellt plan rör det sig om intäkter och kostnader och ur det perspektivet kan det här ses som en generell dimension som går att applicera på många politikområden. Rauno Sairinen menar att beräkningen av ekonomiska konsekvenser ofta får stor plats när policies skapas.³² Framför allt gäller det när det finns en stark lönsamhet i exempelvis industrin. Sairinen tar den nordiska skog- och stålindustrin som exempel. Det är två industrier som förbrukar mycket naturresurser men som också är mycket lönsamma. Vid konflikter mellan miljöorganisationer och representanter för industrierna är det oftast miljöorganisationerna som får stå tillbaka med sina intressen för de ekonomiska intressena.

I det valda fallet för den här studien kan dimensionen innebära lite olika saker. Outi Ratamäki menar att i fall rörande vargen så handlar de ekonomiska diskussionerna främst om ersättningsnivåer.³³ Men det här beror också på vilka som talar. De intressen som är emot jakt pratar hellre om de kostnader som förebyggande åtgärder skulle förhindra, och de som är för jakt pratar hellre om ersättningsnivåer om deras jakthund till exempel skulle bli dödad av vargen.

Ekologi

Den ekologiska dimensionen handlar för den här studien om djurens roll i ekosystemet. Det kan till exempel handla om vad de som idkar jakt på fågel anser om att deras avskjutning på

³² Sairinen, Rauno, *The Politics of Regulatory Reform: 'New' Environmental Policy Instruments in Finland*, *Environmental Politics*, volume 12, Issue 1, 2003:78

³³ Ratamäki, Outi, *Finland's Wolf Policy and New Governance*, *The Journal of Environment & Development*, volume 17, September 2008: 327f

fåglar har för påverkan på själva stammen och övriga djur eller vad intressegrupper mot jakt på varg anser att vargen har för roll i ekosystemet. Det här är inte generellt för alla politikområden utan rör främst politik som handlar om jakt på djur.

Det kan även tänkas att dimensionen kan appliceras på fler politikområden men då handla mer generellt om vilka konsekvenser en policy kan få för miljön. Det som många miljöpolicys tar avstamp i och som avgör om policyn är bra eller dålig utifrån ett miljöperspektiv är om förslaget innebär en hållbar utveckling för miljön. Som nämndes i dimensionen ekonomi tenderar miljöaspekten i skapandet eller implementeringen av en policy att komma i andra hand i förhållande till ekonomiska aspekter. Även lokala förhållanden, akuta behov och tryck från internationella åtaganden brukar vara aspekter som kan sätta miljöpolicyn ur spel. Det har därför visat sig svårt att reglera marknader och politikområden enbart utifrån miljöaspekten.³⁴

Socialt

En social dimension tar sin utgångspunkt i människan. Vilken påverkan har direktiven på människornas livskvalité, fritidsintressen, välbefinnande och självbestämmande? Vad anser olika intressegrupper om direktiv som vill förbjuda jakt som kan påverka deras medlemmars vardag? Vilken betydelse har fågelskådning i förhållande till fågeljakt? Den sociala dimensionen syftar till att undersöka de här sakerna närmare.

I en studie som handlar om hur EU handskas med den sociala dimensionen säger författaren följande:

"How can the Union develop a social dimension to its activities when the member states present such a diverse set of traditions and cultures in this policy area and in a climate of opinion which emphasises competitiveness, de-regulation, and the need to reduce the so-called 'burdens' on firms?"³⁵

Citatet beskriver en bild av att den sociala dimensionen har betydande problem att integrera sig i medlemsländerna. Kulturer, traditioner och inte minst ekonomiska aspekter beskrivs som

³⁴ Sairinen, Rauno, 2003:80

³⁵ Falkner, Gerda, *EU social policy in the 1990s: towards a corporatist policy community*, New York: Routledge, 1998:ix

hinder för den sociala dimensionen att få plats i till exempel EU-direktiv. Laura Cram menar att det här också har en naturlig förklaring. Enligt henne är den sociala politiken ett verktyg för att skapa förtroende mellan medborgare och stat, därför vill inte medlemsländerna att EU lägger sig i och rubbar det här eventuella förtroendet.³⁶ I den här studiens fall skulle det kunna innebära att direktiven inte tar hänsyn till människornas kulturella traditioner, vilket skulle kunna innebära att förtroendet för det offentliga minskar. En konkretisering av vilka exakta frågor som det rör sig om på ett mer generellt plan är svårt att göra. Men ofta kan den sociala dimensionen handla om levnadsstandard och då framför allt om minimivåstandarder för medborgare.³⁷ Det kan således sägas att det handlar om att skapa ett drägligt liv för medborgarna.

Kultur

Det är inte helt enkelt att avgöra vad som avses med en kulturell dimension. Men för den här studien avser kultur den jakt och de djur som direktiven berör. På ett mer konkret plan kan det röra sig om vilka traditioner som är förknippade med till exempel vårfågeljakt eller vilka traditioner vargen hotar enligt jägare. Det kan också handla om olika livsstilar som antingen bejakas eller hotas i och med direktiven.

På ett mer generellt plan är det enligt Risto Lampinen och Petri Uusikylä extremt svårt att operationalisera begreppet kultur. Traditionellt har begreppet används som ett paraplybegrepp för att samla upp fenomen och olika utvecklingsfaser av samhället som inte kan förklaras på andra sätt än att det just är kultur.³⁸ Därför kan kultur bli mycket kontextbundet, det vill säga vad kultur är beror på vem som definierar och vad som skall definieras. Det finns således ingen homogen definition av begreppet. Det här kan som nämndes i dimensionen "Socialt" påverka ett implementeringsgap. Eftersom kultur inte är homogent utan svårdefinierat så blir det också problematiskt för EU att ta fram direktiv som tar hänsyn till alla kulturella skillnader mellan medlemsstaterna.

³⁶ Cram, Laura, *The European commission as a multi-organization: Social policy and IT policy in the EU*, Journal of European Public Policy, Volume 1, Issue 2, 1994:198

³⁷ Falkner, Gerda, 1998:ix

³⁸ Lampinen, Risto & Uusikylä, Petri, 1998:242

Politik

Den politiska dimensionen syftar till vad det civila och offentliga samhället tycker rent politiskt. Om till exempel en intresseorganisation tycker att vargen hotar lokalbornas intressen, vad vill de då göra åt saken? Vilka politiska mål har de satt upp? Den här dimensionen kan troligtvis användas på de allra flesta politikområdena utan att innebörden av dimensionen ändras.

Etik

Den etiska dimensionen handlar om moral, rättigheter och rättvisa. Det kan röra sig om djurens rätt i förhållande till människornas rätt. Kan vi äga vilda djur och är det moraliskt försvarbart att döda dem? Dimensionen kommer att undersöka om det finns sådana här tankar kring djuren och hur de i sådana fall yttrar sig.

Den här dimensionen handlar på det generella planet om politisk filosofi. Det är ett brett begrepp som kan betyda många olika saker för olika personer, därför behöver dimensionen en kontext för att den skall kunna användas på flera politikområden. Ett exempel på en sådan kontext är EU. I EU kan det spåras vissa grundläggande värderingar som ligger till grund för EU:s ställningstaganden. En sådan grundläggande värdering är att konkurrens skall ske på lika villkor, och då har bland annat jordbruket och miljövärden reglerats för att uppfylla det här syftet.³⁹ Men det betyder också att vissa kan uppfatta att EU tar beslut som egentligen inte angår dem och att deras beslut inte har något förtroende bland dem som inte delar EU:s värderingar. I den här kontexten kan dimensionen användas på olika politikområden.

Analysverktyg

Tesernas syfte är som nämnts innan att undersöka vilken av dem som står starkast och är mest relevant i de fall där EU-direktiv har försökt att implementerats. De tre teserna som beskrevs i teorin ovan sammanfattas här:

Tes ett: För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det civila samhället inte finnas för starka intressen som motsätter sig implementeringen av direktivet.

Tes två: För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det offentliga samhället inte finnas för starka politiska preferenser som motsätter sig implementeringen av direktivet.

³⁹ Bäck, Henry & Larsson, Torbjörn 2007:120

Tes tre: Det är ett komplext samspel mellan det civila och offentliga samhället som avgör hur medlemsstaterna i EU lyckas implementera EU-direktiv.

De här teserna talar om vad som kan påverka implementeringen av EU-direktiv och säger att vi bör undersöka det civila samhället med dess intressegrupper samt politikernas preferenser. Intressegruppernas och politikernas preferenser i de aktuella politikområdena strukturerades sedan in i sex olika dimensioner som operationaliserades. Detta har lett fram till en tabell som kommer att fyllas med empiri och den ser ut så här:

Tabell 1. Analys för att undersöka implementeringen av EU-direktiv.

	Intressegrupper för jakt	Intressegrupper mot jakt	Beslutsfattande politiker
Ekonomi			
Ekologi			
Socialt			
Kultur			
Politik			
Etik			

Tabellen kommer att fyllas i med empiri från fyra olika fall, vilket alltså innebär att det kommer finnas en rad olika tabeller som är till för att jämföras. Möjligtvis kommer tabellerna att visa upp mönster som är gemensamma i fall där medlemsstaterna inte lyckas implementera direktiv, eller i fall där implementeringen lyckas. Kanske är en dimension viktigare än andra för att implementeringen skall misslyckas eller lyckas?

Tabellerna kommer också framför allt att undersökas utifrån de tre teserna som har tagits fram. Vid analysen av empirin kommer teserna att tolkas på följande sätt:

- För att tes ett skall vara mest relevant kommer det betyda att politikernas åsikter i de olika dimensionerna stämmer överens i stort med intressegruppernas.
- För att tes två skall vara mest relevant skall politikernas åsikter i dimensionerna skilja sig i stort från intressegruppernas åsikter.
- För att tes tre skall vara mest relevant skall politikernas och intressegruppernas åsikter i dimensionerna variera i de olika dimensionerna.

Specificerat syfte och frågeställningar

I kapitlet "Teoretiskt ramverk" beskrevs tre teser som skulle kunna påverka implementeringen av EU-direktiv:

Tes ett: För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det civila samhället inte finnas för starka intressen som motsätter sig implementeringen av direktivet.

Tes två: För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det offentliga samhället inte finnas för starka politiska preferenser som motsätter sig implementeringen av direktivet.

Tes tre: Det är ett komplext samspel mellan det civila och offentliga samhället som avgör hur medlemsstaterna i EU lyckas implementera EU-direktiv.

Syftet med studien är att undersöka de här tre tesernas relevans för att förklara problem och framgångar av två misslyckade och två lyckade fall när Sverige och Finland har varit skyldiga att implementerat EU-direktiven art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

För att besvara syftet ställs följande frågor:

1. Finns det några likheter mellan EU-integrationen av direktiv i Sverige och i Finland och vad avgör att de lyckas och inte lyckas implementera art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet i sina länder?

För att svara på fråga ett ställs följande fråga:

2. Hur har relationen mellan det civila samhället och det offentliga samhället sett ut i avseendet när Sverige och Finland har lyckats och inte lyckats implementera EU-direktiven art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet i sina länder?

Kapitel fyra: Tillvägagångssätt

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka tre tesers relevans för att förklara de problem och framgångar Sverige och Finland har i att implementera EU-direktiv. För att uppfylla syftet har en jämförande fallstudiedesign med funktionell idéanalys valts. Den här metoden är lämplig att använda sig av när vi vill förstå oss på sociala fenomen och fungerar bra när vi har två fall eller fler.⁴⁰ Den här studien kommer att behandla fyra fall. När multipla fall behandlas bör var och ett av fallen redogöras var för sig innan man börjar jämföra dem. Empirin av fallen kommer därför att behandlas var för sig innan de slutligen jämförs. Genom att studien kommer vara komparativ kan teserna användas på varje fall för att se om fallen kan tillföra något till teoribildningen.⁴¹ För att resultatet skall bli brett har det i varje land valts ut två direktiv, ett direktiv som medlemslandet har misslyckat att implementera och ett som de har lyckats att implementera.

Nackdelen med designen är dock att det sällan eller aldrig finns helt exakt liknande fall att jämföra. Sverige och Finland är relativt lika varandra på många generella punkter som kommer förklaras nedan, men det är fortfarande två länder som har olika historia. Fördelen väger dock över nackdelen som är att det är en bra design för att just jämföra olika fall. Vilket är en hög prioritet för den här studien, och så länge tidsperspektivet inte är för långt och mitt strategiska val av fall grundar sig på att välja fall som är lika varandra så kommer resultatet att vara starkt.⁴² Det är också en av anledningarna till att jag har valt två misslyckade fall och två lyckade fall av implementering. Hade bara två misslyckade fall, alternativt två lyckade fall valts, hade jag bara haft möjligheten att säga något om när direktiv misslyckas att implementeras eller när de lyckas att implementeras.

För att resultatet i den här jämförande fallstudien skall bli så starkt som möjligt har länderna Sverige och Finland valts. Det som talar för att de här länderna visar upp liknande mönster mellan intresseorganisationer och det offentliga samhället är dels att båda länderna är representativa demokratier. Medborgarna kan välja EU-kritiska och EU-vänliga politiker efter deras preferenser. Det finns också många kulturella likheter mellan Finland och Sverige, inte minst i hur deras skog- och naturområden ser ut, vilket de utvalda direktiven berör. Det som talar emot att de visar upp samma mönster i empirin är att Sverige har ett starkare drag av

⁴⁰ Bryman, Alan, *Social Research Methods*, Oxford University Press, 2008:58

⁴¹ de Vaus, David, *Research Design in Social Research*, London: Sage Publication, 2001:223ff

⁴² Bergsröm, Göran & Boréus, Kristina, 2005:172, Esaiasson, Peter, m.fl. 2007:113

korporativism. Finland har också drag av korporativism men inte i samma utsträckning som Sverige. Men samtidigt så finns det intresseorganisationer som liknar varandra i båda länderna och arbetar på liknande sett genom lobbying mot nationell och internationella beslutsfattare. Generellt kan det sägas att de här länderna är lika varandra och att yttre förklaringsfaktorer för studiens resultat minimeras genom att just välja två länder som är lika varandra.⁴³ Därför har också just Sverige och Finland valts för den här studien.

Ytterligare saker som kan tänkas påverka resultaten vid den här typen av studier är valet av de faktiska fallen. Som grund för valen av fallen gäller två saker: (1) att det handlar om jakt och således befinner sig i samma politikområde. (2) Att det finns en konflikt i det civila samhället, den här konflikten har i alla fyra fallen gått ut på att det finns intressen som vill jaga och det finns intressen som vill förbjuda jakt. Anledningen till att det här är viktigt är just för att fallen skall gå att jämföra med varandra. Skulle det väljas ett fall där exempelvis det civila samhället och det offentliga samhället har total konsensus och därmed lyckas implementera direktiv skulle resultatet bara visa det vi redan visste. Men genom att jag känner till ländernas förutsättningar samt det faktum att det vid samtliga valda fall finns en konflikt, men utfallen av implementeringen av direktiven är olika, blir fallen mer intressanta att jämföra och resultatet blir också mer intressant.⁴⁴

Hur har data samlats in och analyserats?

Insamlingen av data i de olika fallen grundar sig i teorin som säger att vi bör undersöka det civila samhället med dess intressegrupper samt politiker och deras preferenser för att förklara problem eller framgångar med implementeringen av EU-direktiv. Att fallstudien har grund i teorin är nödvändigt för att vi skall kunna närma oss en generalisering av resultatet.⁴⁵ Själva insamlingen har skett genom sökningar i intressegruppernas och de aktuella beslutsfattande politikernas databaser. I första hand har olika handlingsprogram, policydokument och liknande handlingar som beskriver respektive aktörs åsikter, argument och idéer samlats in. Men även debattartiklar, krönikor och faktasamlingar utgivna av aktörerna har samlats in.

Själva analysen av all data har gjorts genom en så kallad idéanalys. Göran Bergström och Kristina Boréus beskriver ordet idé som en föreställning om verkligheten där vi värderar den

⁴³ Esaiasson, Peter, m.fl. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle individ och marknad*, Stockholm: Nordstedts Juridik 2007:114f

⁴⁴ Esaiasson, Peter, m.fl. 2007:114

⁴⁵ de, Vaus, David, 2001:221

och slutligen bildar oss en idé.⁴⁶ Det är också den här typen av idéer som har redovisats i empirin där intressegruppers idéer och politikernas idéer har jämförts med ambitionen att förklara problem och framgångar för medlemsländer att implementera sina direktiv. Mer specifikt kallas den här typen av idéanalys för funktionell idéanalys. Här är ett exempel på hur den funktionella idéanalysen har använts.

Exempel Svenska Jägareförbundet:

1. Insamling av handlingsprogram, antagna motioner på årsmötet, debattartiklar av ordförande policydokument och så vidare.
2. Analys av förbundets idéer som kan förknippas med en ekonomisk, ekologisk, social, kulturell, politisk och etisk dimension.
3. En komparativ analys med avsikt att jämföra förbundets eventuella idéer i de olika dimensionerna med regerings dimensioner, med den slutgiltiga ambitionen att testa de tre olika tesernas relevans.

Genom att undersöka och jämföra intressegruppers och politikernas idéer rörande direktiven är tanken att fylla en del av den kunskapslucka som finns gällande varför medlemsländer ibland lyckas och ibland misslyckas implementera sina direktiv.

Risker med idéanalys

Vid en idéanalys är det viktigt att ställa sig några frågor. Eftersom jag är intresserad av intressegrupper och politikernas åsikter är frågan vilka som representerar deras åsikter. Min utgångspunkt har varit att jag har använt mig av data som har skrivits av representanter för antingen intressegrupperna eller politikerna. Det kan handla om debattartiklar, propositioner, motioner som är antagna av intressegruppen eller faktasamlingar som har publicerats under politikernas eller intressegruppernas namn. En annan fråga som bör ställas är vilket tidsnedslag som är intressant. Jag har valt att göra nedslag i vad de nuvarande intressegrupperna och regeringarna tycker. Den avgränsningen har gjorts för att de problem eller de möjligheter som finns med direktiven är aktuella i skrivande stund och det finns en

⁴⁶ Bergsröm, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Studentlitteratur, Lund, 2005:149

pågående debatt som utgör ett intressant empiriskt material. Att skriva vad gamla regeringar eller gamla ordförande för intressegrupper tyckte förr skulle också vara en möjlighet, och när nuvarande regeringar hänvisar till vad gamla företrädare har sagt har jag också använt mig av deras material. Jag finner det dock mer intressant att skriva om nutiden då det är aktuellt idag och på så sätt ger ett resultat som angår dagens intressegrupper och politiker.

En nackdel som har med valet av att sätta in olika idéer i dimensioner att göra är att jag riskerar att påtvinga materialet modellen. Enligt Borgström och Boréus förekommer det forskning där författaren gärna tänjer på materialet för att det skall få plats i analysmodellen, det här kallas för att texterna själva inte får tala.⁴⁷ För mig skulle det kunna innebära att jag tillskriver exempelvis Svenska Jägareförbundet en ekonomisk åsikt i fråga om vargen trots att de inte alls menar på det viset. Det har därför varit viktigt att vara medveten om den här risken och inte falla för frestelsen att anpassa materialet efter modellen.

Jag har också stött på två problem i insamlandet av data från nutida politiker. Under studiens gång har den svenska miljöministern Andreas Carlgren avgått och det var han som ansvarade för vargpolitiken och alltså EU:s art- och habitatdirektiv. Den nya miljöministern Lena Ek kan möjligtvis ha helt andra åsikter än Carlgren. Det kan därför innebära att Carlgrens uttalanden som används i uppsatsen inte är representativa för den nuvarande regeringen. Ifall det här stämmer återstår dock att se. Samma princip gäller för mitt andra problem. Under uppsatsens gång har Åland haft val och samma problem kan därför uppstå där.

Alternativ design

Det finns många möjligheter att utforma en studie på. Här följer två alternativ som jag såg som rimliga att använda mig av.

Om jag hade använt mig av intervjuer för att samla in data skulle jag kunna designa studien annorlunda och få reda på andra frågor som inte är möjliga med en jämförande fallstudie med funktionell idéanalys. Till exempel skulle jag kunna ta reda på varför politiker tycker som de tycker i en viss dimension eller varför de har tagit så mycket hänsyn till en intressegrupp men inte en annan. Nackdelarna med att välja en sådan design är dock att jag är intresserad av vad högt uppsatta politiker tycker i olika länder. Det skulle därför kunna vara svårt att få tid till

⁴⁷ Bergsröm, Göran & Boréus, Kristina, 2005:172

intervjuer med olika ministrar, men det finns också fysiska problem som resor till andra länder. Jag gjorde också bedömningen att merparten av mitt empiriska material redan uttrycks i text av de olika aktörerna.

Ett annat alternativ att designa studien på hade varit att ta fokus på en av mina tre teser för att sedan välja helt olika fall för att testa tesen hårdare. Då skulle jag kunna ha valt tre länder som alla har byggt upp sitt statsskick och sin välfärd på olika sett. Hade sedan utfallet i de olika fallen blivit samma och stött en tes hade den tesen blivit väldigt stark. Resultaten skulle alltså kunna bli väldigt kraftfulla men det föreligger också hela tiden en risk att resultaten blir svaga. Skulle utfallen skilja sig, säger mitt resultat lite om det jag ville studera.⁴⁸ Den här risken har jag valt att inte ta utan jag tog fall som likande varandra för att just undgå den risken.

Urval av fall och avgränsningar

För varje fall jag har valt har jag valt en intressegrupp som är för jakt och en som är emot jakt. Urvalet har en grund som baseras på att intressegrupperna i någon form driver lobbying mot beslutsfattande politiker. De intressegrupper som är mest relevanta ur det perspektivet har också valts. De beslutsfattande politikerna har varit enklare att välja, jag har helt enkelt valt de organ som är ansvariga politiskt för de aktuella fallen. Jag valde därmed inte politiker som inte kan påverka exempelvis implementeringen av art- och habitatdirektivet i Sverige. Nedan följer därför en beskrivning av vilka intressegrupper jag har valt, vad det kan få för konsekvenser och varför jag har valt dem.

Fall Vargen

Gällande vargen i Sverige så finns det flera intressegrupper som agerar som remissinstanser och som är aktiva i samhällsdebatten. Två av de absolut största intressegrupperna är dock Svenska Naturskyddsföreningen och Svenska Jägareförbundet. De två är båda remissinstanser när beslut tas i frågor rörande varg.⁴⁹ De kan också ses som två olika falanger som har helt skilda åsikter rörande politik kring framför allt varg. Där exempelvis Svenska Naturskyddsföreningen är emot jakt på varg medan Svenska Jägareförbundet är för. Sett till antalet medlemmar så är dessa organisationer också stora då Svenska Jägareförbundet samlar

⁴⁸ Esaiasson, Peter, m.fl. 2007:117

⁴⁹ Prop. 2008/09:210:70 *En ny rovdjursförvaltning*

200 000 medlemmar,⁵⁰ och Svenska Naturskyddsföreningen samlar runt 190 000 medlemmar.⁵¹ På så sätt representerar de här organisationerna ett brett spann med medlemmar och samtidigt står de för helt olika saker. Givetvis finns det fler intressegrupper som kan tänkas påverka implementeringen av EU-direktiv. Men det kan också tänkas att deras åsikter finns representerade i de allra största intresseorganisationerna eller i regeringens politik och för studiens omfattning görs den här avgränsningen.

Den största formella politiska aktören i Sverige är regeringen. Det är den som ansvarar för förvaltningen av vargen och som också ansvarar för att implementera EU-direktiven.

Fall Vårfågeljakten

I Finland är vårfågeljakten stor på Åland och eftersom Åland är ett självstyre landskap i Finland får Ålands landskapsregering representera det offentliga samhället. De har också rätt att själva stifta lagar gällande vilka fåglar som skall jagas och när de ska jagas, dock är de likt vilket medlemsland som helst skyldiga att följa EU:s direktiv.

Intressegruppen emot jakt representeras här av den nationella föreningen BirdLife Finland. BirdLife Finland samlar 10 000 medlemmar och har cirka 30 lokala fågelföreningar, däribland en på Åland.⁵² Det är en aktiv förening som finns i syfte att skydda fåglar och är en av de större fågelföreningarna i Finland. Finland har också ett naturskyddsförbund som är större till antalet medlemmar och tycker ungefär samma sak som BirdLife Finland. Konsekvenserna av att välja det ena eller andra bedöms av mig som ganska små eftersom de just tycker relativt lika angående vårfågeljakten. Dock är inte Finlands Naturskyddsförbund specialiserade på fåglar och i debatter företräds ofta fåglarnas intresse av BirdLife Finland, därför valde jag dem

Intressegruppen för jakt representeras av det nationella förbundet Finlands Jägarförbund. De har över 150 000 medlemmar och 2 500 jaktföreningar, däribland några på Åland.⁵³ Eftersom förbundet får ses som den största representanten för Finlands jägare och har en hel del lokalföreningar på Åland som vill tillåta vårfågeljakt har de valts.

⁵⁰ <http://www.jagareforbundet.se/Jagareforbundet/Svenska-Jagareforbundet/> - 2011-10-03

⁵¹ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/om-oss/kort-om-oss/> - 2011-10-03

⁵² BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/svenska/index.shtml> - 2011-12-19

⁵³ Finlands Jägarförbund - <http://www.metsastajaliitto.fi/?q=se/node/533> - 2011-12-19

Fall Sommarjakten på morkulla

Likt "Fall Vargen" är det regeringen som bestämmer i frågan och därför är det också de som får representera det offentliga samhället. Även här företräds jaktintressen av Svenska Jägareförbundet som då är den största intresseorganisationen för jakt i Sverige och som också fungerar som remissinstans för regeringens politik gällande jakt på morkulla.

Däremot har Sveriges Ornitologiska Förening valts för att representera intressegruppen som är emot jakt. Anledningen till det är som i "Fall Vårfågeljakten" att de är nischade på området och är de som bedriver lobbying mot regeringen. Svenska Naturskyddsföreningen skulle också kunna ha valts men de driver oftast helt andra frågor och har inte fokus på just den här frågan. Dock tycker de samma som Sveriges Ornitologiska Förening i det avseendet att de vill förbjuda jakten.

Fall Lodjursjakt

De som bestämmer över förvaltningen av lodjurstammen i Finland är jord- och skogsbruksministeriet som leds av jordbruksministern Jari Koskinen. Därför har jord- och skogsbruksministeriet valts som representant för det offentliga samhället. Med samma resonemang som i "Fall Vårfågeljakt" har också Finlands Jägarförbund valts som representant för lodjursjakt då de just är det största intresset för jakt.

Representanten emot lodjursjakt i det civila samhället är Finlands Naturskyddsförbund. Det är Finlands största miljö- och naturskyddsförbund som samlar runt 30 000 medlemmar.⁵⁴ De är aktiva i den här frågan och representerar därmed många av de andra intressegrupperna som är emot lodjursjakt. Konsekvenserna av det här valet kan därmed också ses som små.

Disponeringen av det empiriska kapitlet

Vid disponeringen av empirin valde jag mellan två alternativ. Eftersom empirin struktureras efter de sex olika dimensionerna kunde jag ha valt att redovisa dimension för dimension eller intressegrupp/beslutsfattande politiker för intressegrupp/beslutsfattande politiker.

Alternativ ett var att redovisa exempelvis Svenska Jägareförbundets ekonomiska dimension först, sedan Svenska Naturskyddsföreningens ekonomiska dimension och slutligen

⁵⁴ Finland Naturskyddsförbund - <http://www.sll.fi/tiedotus/introduktion/> - 2011-12-19

regeringens ekonomiska dimension. Fördelen med att redovisa på det här sättet skulle vara att skillnaderna mellan respektive dimension skulle kunna tydliggöras för läsaren på en gång.

Alternativ två var det alternativ jag valde och det gick ut på att redovisa hela intressegruppen/beslutsfattande politikernas dimensioner efter varandra i respektive fall. Alltså att exempelvis Sveriges Ornitologiska Förenings ekonomiska, ekologiska, sociala, kulturella, politiska och etiska dimension redovisades efter varandra. Fördelen med det här är att läsaren får en helhetsbild av vad respektive aktör tycker i respektive fall. En annan fördel är också att det många gånger finns en logisk följd i dimensionerna. Tycker exempelvis ett naturvårdsintresse i den ekologiska dimensionen att fåglar är livsviktiga för människan så kommer det ofta naturligt att de i den politiska dimensionen inte vill att fåglarna skall jagas. Det finns således ofta en röd linje i dimensionerna som går förlorad om jag hade redovisat som alternativ ett. Nackdelen är dock att jag mister fördelen som jag skulle få i alternativ ett. För att kompensera för det har jag därför valt att efter varje fall göra en delanalys där jag jämför och analyserar dimension för dimension mellan de olika aktörerna. Det är också min bedömning att det blir mer läsvänligt för läsaren om det finns en sammanfattning efter varje fall som jämför och analyserar dimensionerna med aktörerna. Därför ansåg jag att fördelarna med alternativ två till slut vägde över fördelarna med alternativ ett och därav mitt val.

Kapitel fem: De som jagar makt mellan himmel och jord

Det här kapitlet innehåller den samlade empirin från de fyra fallen. De två misslyckade fallen kommer att behandlas först och sedan kommer de två lyckade fallen av implementering.

Vargen i Sverige

Empirin kommer att redovisas utifrån de sex dimensionerna och de tre aktörerna som visades under kapitlet "Teoretiskt ramverk". Den första intressegruppen som redovisas är Svenska Jägareförbundet, sen kommer Svenska Naturskyddsföreningen och slutligen regeringen.

Varg - Svenska Jägareförbundet - Ekonomi

I den ekonomiska dimensionen presenterar Svenska Jägareförbundet vargen som antingen en kostnad eller en orsak till utebliven inkomst. I en debattartikel av bland annat ordförande Torsten Möller skriver han att rovdjurspolitiken måste ta särskilt hänsyn till landsbygdens ekonomiska intressen.⁵⁵ Enligt Jägareförbundets handlingsplan för varg kan det innebära lite olika saker. Börjar vi med kostnaderna så menar förbundet att vargen kan orsaka stora kostnader för renskötseln genom att den dels dödar renar och dels splittrar renhjordar. Samma sak gäller för den skada vargen gör på tamboskap. De menar också att boskapshållarnas kostnader för skadorna har hållits nere tack vare de elstängsel som länsstyrelsen erbjuder i vargrevir, men att kostnaderna i stället skjutits över på det offentliga. Länsstyrelsernas förebyggande arbete mot rovdjursangrepp ska ha uppgått till 4 miljoner kronor 2008.⁵⁶ Ytterligare skador som vargen medför är de jakthundar som dödas varje år. Enligt förbundet är det oftast "ekonomiskt kännbart" att förlora en jakthund, då staten inte täcker kostnaderna som det innebär att träna och uppfostra en jakthund. I deras rovdjurspolicy argumenterar de därför för att staten måste stå för ett väldefinierat ersättningssystem. Med det menar de att staten skall ersätta skador på bland annat hundar till marknadsmässiga priser. Detta kan innebära att en vargdödad hund skall ersättas med hänsyn till hundens utställnings- och jaktprovsmärker.⁵⁷

Förbundet diskuterar även uteblivna inkomster. Man framhåller att vargen innebär en förlust både för markägare och jägare. Markägare förlorar inkomst genom att de dels inte kan jaga på

⁵⁵ Newsmill - <http://www.newsmill.se/artikel/2010/12/12/vargjakt-r-en-viktig-del-av-en-framsynt-rovdjurspolitik-2011-10-17>

⁵⁶ Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:2f

⁵⁷ Svenska Jägareförbundets Rovdjurspolicy, 2008:3

sin egen mark då vargen har gått allt för hårt åt bytestammarna och dels att de inte kan utarrendera marken för jakt då ingen vill jaga där. Det innebär också att de skador som till exempel älg har orsakat på skogbruket inte kan kompenseras för att det inte finns någon avkastning i jakten på älg. För jägarna innebär det också uteblivna inkomster då deras investeringar i en jaktbar viltstam äts upp av en utbredd vargstam.⁵⁸

I ett brev till miljökommissionär Janez Potočnik menar förbundet också att äganderätten försvagas om landsbygdsbefolkningen inte får jaga varg.⁵⁹ I ett ekonomiskt perspektiv kan det ses som om att vargen tillhör landsbygdsbefolkningen och om de får jaga den så stärks äganderätten och då också kontrollen över ens egen ekonomi.

Varg - Svenska Jägareförbundet - Ekologi

Jägareförbundets utgångspunkt i den ekologiska dimensionen handlar framför allt om vilka konsekvenser vargens utbredning får på bytestammarna i Sverige. Fokus ligger på dess påverkan på älgstammen och i förbundets handlingsplan för varg anges hur olika storlekar på vargrevir påverkar den lokala älgstammen. Slutsatsen är att vargen kan ha förödande konsekvenser på lokalnivå för älgstammen, då ett vargrevir i princip kan ta den årliga tillväxten av älgstammen. Detta innebär följaktligen att älgstammen inta kan växa och i kombination med jakt innebär det att älgstammen minskar.⁶⁰ Jägareförbundet anser vidare att jakt på varg har inneburit att inaveln i vargstammen minskar vilket gör vargstammen starkare. Argumenten för det är att en ökande vargstam enligt förbundet inte kan minska inaveln, bara bromsa dess effekter. Därför menar de att det måste komma in vargar från den finsk/ryska stammen, för endast då kan vargstammens inavel minska.⁶¹

I övrigt är det tunnsått med analyser om vargens påverkan på ekosystemet.

⁵⁸ Newsmill - <http://www.newsmill.se/artikel/2010/12/12/vargjakt-r-en-viktig-del-av-en-framsynt-rovdjurspolitik> 2011-10-17

⁵⁹ Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Yes-to-swedish-wolf-hunting/Baste-kommissionar-potocnik/> - 2011-10-17

⁶⁰ Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:2f

⁶¹ Glörsen, Göran, *Bemötande Naturskyddsföreningen om vargjakt*, Svenska Jägareförbundet, 2010: 3f

Varg - Svenska Jägareförbundet - Socialt

Jägareförbundets tydlighet i hur farlig vargen är för människan kan ifrågasättas. I deras handlingsplan för varg menar de att vargen ytterst sällan attackerar människor.⁶² Men i deras artpresentation av vargen skriver de så här:

*"Att vargen anpassar sig till att leva i befolkade områden medför även ett annat problem, nämligen rädsla för angrepp på människor. Vi vet från historisk dokumentation och från andra delar av världen att varg kan angripa, skada och döda människor"*⁶³

De skriver inte uttryckligen att vargen är en fara för människor, men tolkningen kan göras att i och med att vargen etablerar sig i befolkade områden kan en vargattack vara nära. De skriver dock vidare i sin artpresentation att vargen teoretiskt sett är farlig för människan, men att den i praktiken sällan dödar människor. Det som är kärnan i konflikten mellan varg och människa är enligt förbundet den oro som dess etablering skapar. Oron kan ha olika orsaker. För det första kan den uppkomma därför att människor känner rädsla för sig själva och anhörigas säkerhet. För det andra kan vargen döda tamboskap och hundar. För det tredje och sista så konkurrerar vargen om det jaktbara viltet och då framför allt älg.⁶⁴ Det här tre orosmomenten kan ses som hot mot människors livskvalité och intressen på landsbygden. Intressen som att fritt kunna röra sig i skogen, att kunna jaga med löshund och att kunna bedriva näringsverksamhet i form av tamboskap eller rennäring.

Men förbundet medger dock att vissa människor upplever vargen som något positivt och de skriver så här om det:

*"För många människor innebär en ökande vargstam emellertid också någonting positivt och viktigt även om många av dessa aldrig kommer i kontakt med djuren."*⁶⁵

De är dock inte angelägna om att beskriva vad det positiva kan bestå i och i slutet av meningen för de in en viss reservation om att många av dem som är positiva till vargen sällan

⁶² Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:4

⁶³ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Viltet/ViltVetande/Artpresentationer/Varg/> - 2011-10-18

⁶⁴ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Viltet/ViltVetande/Artpresentationer/Varg/> - 2011-10-18

⁶⁵ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Viltet/ViltVetande/Artpresentationer/Varg/> - 2011-10-18

kommer i kontakt med den. Sistnämnda stärker bilden av att deras perspektiv är att ju längre ifrån vargen du bor desto mer positiv är du, och ju närmare vargen du bor desto mer problem upplever du med den. Den här ståndpunkten bekräftas av ordförande Torsten Mörner i en debattartikel i Dagens Nyheter, där han menar att det är människorna på landsbygden som tvingas leva med vargen och skadorna som följer av att beslut tas långt ifrån dem.⁶⁶

Varg - Svenska Jägareförbundet - Kultur

Det är uppenbart att Jägareförbundet är noga med att värna de traditioner som finns bland jägare och på landsbygden. En av de starkare traditionerna är jakt med löshund. Där arbetar hunden långt från jägaren med att söka upp vilt. I ett vargrevir kan dock hunden ses som en konkurrent och vargdödade hundar har ökat i takt med att vargstammen har ökat.⁶⁷ Det här blir naturligtvis ett hot mot jakthundarna, men även ett hot mot en gammal tradition enligt jägareförbundet. Prognoserna är också dystra från förbundet. Om vargstammen får växa ytterligare och kommer upp i 1000 individer menar jägareförbundet att det är slutet för löshunds jakt i hela Sverige.⁶⁸

Jakten skall heller inte bara ses som jakt. I en motion som handlar om att värna om "den nordiska modellen" angående jakt i EU och som antogs av förbundet skrivs det så här om jaktens betydelse:

*"Jakten och jakttraditionerna i de nordiska länderna är ett kulturarv och en livsstil som är intimt förknippad med en levande landsbygd."*⁶⁹

Vargen som enligt förbundet både hotar jakten och jakttraditionerna blir således ett hot mot landsbygden och dess livsstil samt det kulturarv som förvaltas genom jakten. Enligt en debattartikel från förbundets samtliga ordföranden i sex varglän är det också en viktig traditionell princip att jägare får förvalta vargstammen genom jakt.⁷⁰ Därför ser de också EU:s

⁶⁶ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/nu-aterstar-bara-konflikt-om-de-svenska-vargarna> - 2011-10-18

⁶⁷ Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:3

⁶⁸ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Fragor-och-svar-om-vargjakten/#FAQ15481> 2011-10-19

⁶⁹ Sandström, Åke, Svenska Jägareförbundets årsstämma 2011, Motion nr 2 ang. värna om den nordiska jakttraditionen på den europeiska arenan.

⁷⁰ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Darfor-jagar-vi-varg/> - 2011-10-19

ökade inflytande på den svenska jakten som ett hot mot de nordiska jakttraditionerna, eftersom EU:s rovdjurspolitik inte är densamma som förbundets. Det uttrycks också i ett brev till miljökommissionären Janez Potočnik att vargjakt är en möjlighet för lokalbefolkningen att upprätthålla sin livsstil.⁷¹

Varg - Svenska Jägareförbundet - Politik

Jägareförbundets vargpolitik är omfattande men innehåller framförallt tre viktiga områden. De här tre områdena är vargstammens nivå, ökat lokalt inflytande och medbestämmande samt rätten att försvara tamdjur och få full ersättning för de skador som vargen orsakar. Nedan beskrivs de här tre områden mer ingående.

Jägareförbundet menar att vargen är en del av Sveriges fauna och därmed skall det också finnas varg i Sverige. Den centrala konflikten är dock hur många vargar som skall finnas. Förbundet anser att en vargstam på max 150 individer är en rimlig nivå, vilket innebär att max 15 vargkullar får födas per år i Sverige.⁷² För att motverka inavel menar förbundet att den enda lösningen är ett större inflöde från den finsk-ryska populationen. Låter Sverige vargstammen växa utan det inflödet menar förbundet att inaveln bara kommer att bromsas men inte minska. Vargstammen får heller inte bli för tätt koncentrerad i vissa län. "Rovdjurstrycket" skall spridas ut och inget län skall behöva tolerera mer än 1-2 föryngringar per år, alltså att det föds 1-2 vargkullar per år. Hur många vargar som ett län kan ha skall också bestämmas med avseende på hur mycket skada de gör på tamboskap, hundar, klövviltstammar och så vidare. Det kan till exempel innebära att län skall kunna få ta bort hela vargrevir där klövviltstammarna behöver återupphämta sig.⁷³

När Sverige väl har en vargstam på 150 individer vill de att det skall utföras licensjakt så att stammen kan hållas på den nivån. Här kommer en annan stor fråga för förbundet in, nämligen ökat lokalt inflytande och medbestämmande. Beslut om licens- och skydds jakt skall enligt förbundet fattas på regional nivå.⁷⁴ Licensjakt är jakt som utförs regelbundet varje år och skydds jakt är jakt på specifika individer som ställer till stor skada. Förbundet ser EU:s

⁷¹ Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Yes-to-swedish-wolf-hunting/Baste-kommissionar-potocnik/> - 2011-10-17

⁷² Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:1ff

⁷³ Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:1

⁷⁴ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Fragor-och-svar-om-vargjakten/#FAQ15472> - 2011-10-21

inblandning som ett allt mer växande hot mot det lokala inflytandet. Lokala ordföranden för förbundet i sex varglän skriver att de alltid har arbetat aktivt mot beslutsfattare och forskare i EU.⁷⁵ Anledningen till att öka det lokala inflytandet beskrivs av bland annat ordförande Torsten Mörner i en debattartikel i Dagens Nyheter:

*"...ingen djurart kan någonsin bevaras utan att de människor som ska bo och leva med arten får vara med och styra förvaltningen och erbjuds möjligheten att minimera skadorna, samt kompenseras för de skador som ändå inträffar."*⁷⁶

Som nämns i citatet ovan är det också viktigt för förbundet att de som drabbas av skador orsakade av varg får full ersättning för skadorna. Men det skall också vara lättare att förebygga dessa skador. Med det menas att lagstiftningen kring rätten att försvara sina hundar och andra tamdjur skall stärkas. Det kan till exempel innebära att jägare skall få rätt att döda varg som attackerar jakthund utanför inhägnat område.⁷⁷

Varg - Svenska Jägareförbundet - Etik

Det är uppenbart att förbundet sätter människornas rättigheter före vargens rättighet. Vargen ses snarare som något som framför allt tillhör de som bor nära den och det är deras rätt och enligt tradition de som skall förvalta och vårda vargstammen.⁷⁸

När det gäller själva jakten på varg så handlar den etiska analysen framför allt om de skadeskjutningar som förekommer. Förbundet menar att dessa är olyckliga och har gått ut med uppmaningar till jaktledare att de ska kräva dokumenterat övningskytte från samtliga deltagare i vargjakten.⁷⁹

I övrigt nämns det inte alls mycket om vargens rättigheter, endast att den är en del av den svenska faunan och därmed har den rätt att existera i Sverige. Fokus riktas som sagt istället på

⁷⁵ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Darfor-jagar-vi-varg/> - 2011-10-21

⁷⁶ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/nu-aterstar-bara-konflikt-om-de-svenska-vargarna> - 2011-10-21

⁷⁷ Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008:1, 6

⁷⁸ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Yes-to-swedish-wolf-hunting/Baste-kommissionar-potocnik/> - 2011-10-21

⁷⁹ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Jagarenojakten/Vargjakten/Fragor-och-svar-om-vargjakten/#FAQ15466> - 2011-10-21

människornas rättigheter och på vad som är rättvist ur deras perspektiv. Mycket av det beskrivs i deras politik och har därmed redan beskrivits i föregående avsnitt.

Svenska Jägareförbundets tabell - varg.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad förbundet tycker i respektive dimension.

Tabell 2. Svenska Jägareförbundet och de sex dimensionerna - varg.

	Svenska Jägareförbundet - Varg
Ekonomi	Vargen orsakar kostnader när den bland annat dödar tamdjur och renar. Den orsakar också utebliven inkomst för markägare och jägare när den till exempel går hårt åt de gemensamma bytesdjuren.
Ekologi	En tät koncentrerad vargstam påverkar viltstammarna kraftigt. I vissa områden kan exempelvis älgstammen minska kraftigt eller försvinna helt.
Socialt	Vargens etablering gör människor oroliga och påverkar deras livskvalité negativt.
Kultur	Där vargen finns är den ett hot mot löshundsjakten som ses som en gammal tradition i Sverige. Den är också ett hot mot en levande landsbygd som kan ses som ett kulturarv.
Politik	En maxnivå på 150 individer i hela landet, ökat lokalt inflytande och medbestämmande samt ökade rättigheter till att försvara sina tamdjur och full ersättning för de skador vargen orsakar.
Etik	Människans rättigheter kommer alltid före vargens rättigheter.

Varg - Svenska Naturskyddsföreningen - Ekonomi

Naturskyddsföreningen menar att vargen inte skall ses som en kostnad för Sverige utan som en tillgång. Den ökande vargstammen innebär heller inte ökade kostnader för tamdjursägare, då följden av en ökad vargstam inte per automatik innebär just ökade skador på tamdjur.⁸⁰ En vargstam innebär också enligt ordförande för föreningen, Mikael Karlsson, att viltolyckorna kommer att minska samt att skogsskadorna kommer att bli färre då vargens huvudföda är älg och rådjur.⁸¹ Han menar också att det finns ett stort värde i att ha ett fungerande ekosystem där vargen är ett måste och ett naturligt inslag. Exakt hur stort värde det är i absoluta tal är svårt att beräkna. Men det finns enligt föreningen en betalningsvilja bland svenska folket för att upprätthålla rovdjurstammarna som uppgår till 10-12 miljarder.

⁸⁰ Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:2

⁸¹ Sveriges Radio -

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=4061&grupp=13599&artikel=4362581> - 2011-10-24

Föreningen medger dock att det är en tragedi i varje enskilt fall då ett tamdjur dödas av en varg och att fullgod ersättning skall utgå.⁸² Men dessa skador är så små, och i fallet där vargen dödar jakthundar menar föreningens ordförande att de skador som trafiken och vådaskjutningar orsakar jakthundarna är långt värre och att vargens skador har fått alldeles för stora proportioner.⁸³ Så här säger ordförande Karlsson själv om saken:

"Att bokföra de vilda djurens normala beteende som en kostnad för jägarna är en egendomlig matematik!"⁸⁴

På så sätt menar föreningen också att det är en märklig syn att exempelvis se vilda djur, som älgar och rådjur, som en egendom tillhörande jägarna. Eftersom det inte är en egendom så kan det heller inte innebära en förlust för jägarna när vargarna går hårt åt bytesdjuren. Däremot är det en annan sak när det gäller tamboskap som hålls i inhägnade områden i ekonomiskt syfte. I det fallet menar de att ersättning skall utgå snabbt och till rätt summa. Boskapsägare skall även ha rätt att få elstängsel uppsatta i förebyggande syfte.⁸⁵ Det skulle givetvis innebära kostnader, men om angreppen minskar menar föreningen att acceptansen för varg ökar. Återigen blir det en matematisk beräkning angående hur mycket ett välfungerande ekosystem är värt.

Varg - Svenska Naturskyddsföreningen - Ekologi

För Svenska Naturskyddsföreningen är det självklart att värna om den biologiska mångfalden och vargens fortlevnad är därför viktig för att stärka just mångfalden. I en artikel skriven av bland annat föreningens ordförande Karlsson förklaras varför det är så viktigt att kämpa för vargens etablering i Sverige:

⁸² Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/djur-och-natur/rovdjur/varg-en-del-av-var-natur/> - 2011-10-24

⁸³ Aftonbladet - <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/miljo/article8408710.ab> - 2011-10-24

⁸⁴ Sveriges Radio -

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=4061&grupp=13599&artikel=4362581> - 2011-10-24

⁸⁵ Aftonbladet - <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/miljo/article8408710.ab> - 2011-10-24

*"Vi gör detta inte bara för de svenska vargarnas skull. Vi gör det lika mycket för att försvara en omistlig princip: att den biologiska mångfalden är mänsklighetens gemensamma arv, som ingen enskild stat, grupp eller generation har rätt att äventyra eller förskingra."*⁸⁶

Vargens överlevnad är alltså inte bara till för vargen själv, utan om vargen finns så stärks den biologiska mångfalden och i och med det så gynnas fler arter och växter av att vargen finns. Fokus hamnar således på vargens fördelar för ekosystemet, och de här fördelarna kan innebära olika saker. Vargen tar till exempel ofta stora byten som älgar. Det innebär att det blir mat över till andra arter som räv, kungsörn, mård, kråka, insekter och så vidare. Fler insekter innebär mer mat till flertalet småfåglar som i sin tur äts upp av stora rovfåglar och rävar bland annat.⁸⁷ Föreningen beskriver ett evigt kretslopp som går runt och runt men som också inte är helt lätt att förutspå. Det kan därför vara farligt att ingripa för mycket i naturen och om vargen försvann så är inte vargen den enda förloraren.

De menar också att vargens funktion inte kan ersättas av människan, närmare bestämt jägare. Även om jägare fäller byten eller lägger ut åtlar till rovdjur och lämnar kvar rester efter sig så gör de det på andra förutsättningar. Föreningen menar att dieten är svår att ersätta för de andra djur som drar nytta av vargen.

*"Lavskrikan har sannolikt utvecklats i samspel med rovdjur. Deras naturliga föda är inte falukorv utan delar av byten i skogen."*⁸⁸

Djuren följer också andra mönster när det finns varg i skogen. Ett exempel på det menar föreningen är när vargen återetablerades i Nordamerika och forskare kunde se hur korparna började följa vargflockar. Det ledde till att korparna var på plats omedelbart när en vargflock hade slagit ett byte, och strax efter det var också örnar på plats som följde korparna.⁸⁹ Detta förlopp kan tänkas vara svårare att åstadkomma på naturlig väg när det är jägare som är ute i skogen och fäller byten.

⁸⁶ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/aktuellt/?news=21289> - 2011-10-25

⁸⁷ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/aktuellt/?news=20304> - 2011-10-25

⁸⁸ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/aktuellt/?news=20304> - 2011-10-25

⁸⁹ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/aktuellt/?news=20304> - 2011-10-25

Varg - Svenska Naturskyddsföreningen - Socialt

Naturskyddsföreningen påpekar ofta att det stöd som finns för en livskraftig vargstam bland människor i både landsbygd och stad inte når beslutsfattarna.⁹⁰ Enligt dem finns det en alltför negativ bild av vargen och dess konsekvenser för landsbygdens befolkning i regeringens politik. Föreningen vänder sig därför starkt emot den bilden där vargens närhet slår människors liv i spillror. Föreningen hänvisar till opinionsundersökningar som säger att bilden borde vara mer positiv där landsbygdsbefolkningen tillsammans med stadsbor uppskattar att det finns en livskraftig vargstam. Till och med i varglän kan befolkningen vara positiva till varg.⁹¹ Föreningens perspektiv på vargens etablering är att det snarare skapar livskvalité för människor och inte oro.

"Trots att vi vistas mycket i skogen har de flesta av oss aldrig sett en varg och kommer troligen inte att få göra det heller. Men hoppet finns och ger en kittlande bidrag till upplevelsen av naturens helhet."⁹²

Blotta vetskapen om att det finns varg i den skog man är ute och går i höjer alltså värdet på naturupplevelsen. Föreningen medger dock att vargens etablering också har inneburit förändringar för de människor som bor nära den. Framför allt handlar det om hur de måste skydda sina tamdjur.⁹³ Men det nämns aldrig att den skulle vara farlig för människan eller att det finns en överhängande risk för en vargattack. Det görs istället påpekande om hur få vargar Sverige har i förhållande till sin storlek och hur andra länder klarar att leva med vargen. Sverige kommer först på 21:a plats när det gäller antalet vargar i förhållande till landets storlek. I till exempel Spanien är vargtätheten lik Sveriges och där menar föreningen att det går alldeles utmärkt att leva sida vid sida med vargen utan att det blir så stora spänningar som det blir i Sverige.⁹⁴ Hur spanjorer klarar av att leva sida vid sida med vargen nämns aldrig i någon specifik mening, men det framgår att föreningen manar till acceptans för vargen bland landsbygdsbefolkningen. Genom förebyggande åtgärder som uppsättning av elstängsel och en

⁹⁰ Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:1

⁹¹ Aftonbladet - <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/miljo/article8408710.ab> - 2011-10-24

⁹² Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/aktuellt/?news=20304> - 2011-10-25

⁹³ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/djur-och-natur/rovdjur/varg-en-del-av-var-natur/> - 2011-10-27

⁹⁴ Hallands Nyheter - <http://hn.se/asikter/debatt/1.712952-sverige-har-gjort-bort-sig-genom-vargjakten> - 2011-10-27

väl fungerande skydds jakt på besvärliga individer menar föreningen att acceptans kan skapas.⁹⁵ Beträffande vargens eventuella påverkan på intressen som jakt medger föreningen att trycket på lokala älgstammar kan bli väldigt hårt på kort sikt. Men i det långa loppet så räcker bytesdjuren till för både jägare och vargar.⁹⁶

Varg - Svenska Naturskyddsföreningen - Kultur

Föreningens synpunkter på hur vargen påverkar traditioner och kulturer är få. Det kanske kan bero på att vargen har varit utrotad i Sverige och först på senare år kommit tillbaka. Det kan också bero på att föreningen inte ser jakten som ett kulturarv, där jägare har någon slags rätt enligt tradition och kultur att jaga.⁹⁷ I ett längre perspektiv har dock vargen varit med betydligt längre i Skandinavien, närmare bestämt 10 000 år. I det perspektivet kan licensjakten på varg ses som ett hot mot den svenska faunan, då föreningen ser jakt på varg som ett allvarligt hot mot en svag genetisk vargstam.⁹⁸ Det kan också ses som ett brott mot hur Sverige traditionellt förvaltar utrotningshotade djur, där Sverige inte brukar jaga just sådana.

Varg - Svenska Naturskyddsföreningen - Politik

Föreningens främsta mål för den svenska vargstammen är att den skall vara livskraftig. Med det menas att stammen befinner sig i en hållbar genetisk situation där den till exempel inte riskerar att slås ut av inavel eller andra sjukdomar. Ett mål är att inaveln skall minska med 5-10 procent inom 20 år. Det finns därför heller ingen exakt gräns för hur stor eller liten vargstammen skall vara. Det som är centralt är att den är livskraftig och när den är det så har föreningen inget emot att man förvaltar stammen via jakt. Men föreningen nämner ändå att en sådan gräns ligger någonstans mellan 500 till 5000 individer. Därför är också föreningen emot den jakt som har förts på varg i Sverige och menar att vargen är utrotningshotad samt skyddad från jakt i internationell lag. Föreningen tycker också att den folkliga opinionen måste få ta större plats i den svenska vargpolitiken. De hänvisar till opinionsundersökningar och menar att både folk på landsbygden och i staden är positiva till en livskraftig vargstam och mycket

⁹⁵ Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:4

⁹⁶ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/djur-och-natur/rovdjur/varg-en-del-av-var-natur/> - 2011-10-27

⁹⁷ Sveriges Radio -

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=4061&grupp=13599&artikel=4362581> - 2011-10-24

⁹⁸ Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:5

kritiska till den vargjakt som har pågått. Därför är det olyckligt att myndigheter och politiker ofta använder sig av vargmotståndares argument för att tillåta jakt, men är mycket försiktiga i sina åtgärder att motverka inavel.⁹⁹ En viktig sak enligt föreningen för att motverka inavel är att de vargar som invandrar från den finsk/ryska populationen är skyddade från jakt då de är helt avgörande för vargstammens fortlevnad.¹⁰⁰ Föreningen hävdar att minst två genetiskt friska djur skall invandra minst var femte år, och om det inte händer skall man komplettera med aktiv flyttning.

Som nämndes innan är inte föreningen motståndare till jakt i allmänhet, snarare tvärtom. Jakt är ett bra verktyg för att just öka acceptansen för varg.¹⁰¹ Men jakten måste vara strikt kontrollerad och ske enbart i form av skydds jakt på skadegörande individer och inte på genetiskt värdefulla individer. Därför tycker föreningen att i dagsläget, med en utrotningshotad vargstam, skall beslut om skydds jakt fattas av Naturvårdsverket och inte av länsstyrelsen. Faran med att länsstyrelserna tar över sådana beslut är att de endast ser till deras egna län. Men när vargstammen är livskraftig så har föreningen inte något emot ett ökat lokalt inflytande.¹⁰² Det är således ingen principalsak att vargstammen skall skötas av nationella myndigheter eller att jakt inte får förekomma. Allt utgår hela tiden ifrån att vargstammen är skör och därför krävs det extraordinära insatser från myndigheter som annars inte brukar krävas när man förvaltar viltstammar.

Varg - Svenska Naturskyddsföreningen - Etik

Som nämnts tidigare anser jägareförbundet att människan inte kan göra anspråk på naturen och anse sig äga något. Ordförande för föreningen skriver så här i en debattartikel om det:

*"Jägarna äger rätten till älgarna och rådjuren lika lite som rätten till någon annan del av naturen. Människan kan bara förvalta skogen och de vilda djuren, aldrig göra anspråk på den."*¹⁰³

⁹⁹ Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:1ff

¹⁰⁰ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/djur-och-natur/rovdjur/varg-en-del-av-var-natur/> - 2011-10-31

¹⁰¹ Aftonbladet - <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattammen/miljo/article8408710.ab> - 2011-10-24

¹⁰² Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:1f

¹⁰³ Sveriges Radio -

<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=4061&grupp=13599&artikel=4362581> - 2011-10-24

Det kan därför inte vara något argument att jägarna har rätt till att jaga och därför måste jaga vargen för att skydda den här rättigheten. Vargens rättighet till existens är starkare än människans rättighet att jaga och om vargen tar bytesdjuren må så vara, det är egentligen inget problem. Det blir därför också oetiskt att jaga dessa utrotningshotade djur då vargen har rätt att leva fritt i den svenska naturen.¹⁰⁴

Svenska Naturskyddsföreningen tabell - varg.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad föreningen tycker i respektive dimension.

Tabell 3. Svenska Naturskyddsföreningen och de sex dimensionerna - varg.

	Svenska Naturskyddsföreningen - varg
Ekonomi	Vargen är en tillgång och innebär ett mer välfungerande ekosystem som är svårt att sätta en prislapp på.
Ekologi	Vargen är viktig för ekosystemet och innebär en ökad biologisk mångfald i och med att fler djur drar nytta av vargens etablering.
Socialt	Svenska folket vill ha en livskraftig vargstam och vetskapen om att det finns varg i skogen höjer livskvalitén. Det finns dock problem med en ökad vargstam, men de här problemen går att lösa utan licensjakt på varg.
Kultur	Vargen har en självklar roll i den svenska faunan.
Politik	En livskraftig vargstam är det viktigaste målet. Politiker och myndigheter måste därför lyssna in folkopinionen.
Etik	Vargen har rätt att leva fritt i naturen även om det innebär att människor får stå tillbaka med sina intressen.

Varg - Regeringen - Ekonomi

Regeringen ser både kostnader och intäkter med en ökad vargstam. Intäkterna tar sig bland annat formen av rovdjursturism. Rovdjursturismen ökar i och med att vargstammen ökar tillsammans med andra rovdjur vilket leder till att flera aktiviteter som guidade turer, föreläsningar och ekoturism ökar på landsbygden. Det innebär fler företag vilket enligt regeringen leder till att landsbygden utvecklas.¹⁰⁵ Regeringen menar också att om den kan öka acceptansen för vargen kommer det gynna det aktiva friluftslivet, vilket i sin tur gynnar

¹⁰⁴ Svenska Naturskyddsföreningen - <http://naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/djur-och-natur/rovdjur/vargjakten-2011/?gclid=CO-K5eXPkqwCFUe-zAodWGzYmw> - 2011-10-31

¹⁰⁵ Prop. 2008/09:210:36, *En ny rovdjursförvaltning*

näringslivet. Det kan också innebära att konflikten mellan jägare och rovdjur minskar, vilket skulle gynna många aktörer som finns kring jaktintresset.¹⁰⁶

Det som dock kan ses som en kostnad är den skada vargen gör på tamdjur och renskötselområden. Idag utgår det en statlig ersättning om en bonde eller renskötare skulle få ett eller flera djur rivna av vargen. Det läggs också ut statliga medel på förebyggande åtgärder, exempelvis uppsättande av elstängsel. Detta trots att regeringens rovdjursutredning har kommit fram till att det inte är ekonomiskt lönsamt för staten att göra det. Det skulle vara billigare att enbart ersätta de skador som vargen gör när den dödar eller skadar tamdjur. Dock motiveras statens förebyggande åtgärder med att de skapar acceptans för vargen. Beträffande jakthundar ersätter staten skadad jakthund om hunden har skadats av annat vilt än det den jagar. En varg som skadar en hund, som jagar något annat vilt än varg, ersätts då med 5000 kr och med 20 000 kr om den dödas.¹⁰⁷

Beroende på vilket perspektiv man anlägger kan man se statens forskning som en kostnad eller en investering. På kort sikt är det en direkt kostnad då det krävs resurser för att exempelvis inventera beståndet. Men kostnaderna för forskningen anses befogade, eftersom den dels tar fram underlag för bland annat skadeförebyggande åtgärder och dels ger underlag för beslut om licensjakt på varg.¹⁰⁸ Sistnämnda skulle alltså i sin tur kunna innebära att vargens skador på tamdjur minskar.

Varg - Regeringen - Ekologi

Det är inte helt klart vad regerings anser om vargens påverkan på ekosystemet. Klart är att den vill ha en livskraftig vargstam för att det är bra för den biologiska mångfalden.¹⁰⁹ Men hur vargens återetablering påverkar den biologiska mångfalden är ett mindre prioriterat mål att förklara för regeringen. I en debattartikel av före detta miljöministern Andreas Carlgren förklarar han att Sverige inte får låta ytterligheterna styra vargpolitiken.

"Några kämpar för att vi ska ha ett fåtal eller inga vargar i Sverige, vilket strider mot våra internationella förpliktelser. Andra kämpar för att låta vargstammen växa kraftigt och

¹⁰⁶ Prop. 2008/09:210:67, *En ny rovdjursförvaltning*

¹⁰⁷ Prop. 2008/09:210:37f f, *En ny rovdjursförvaltning*

¹⁰⁸ Prop. 2008/09:210:61, *En ny rovdjursförvaltning*

¹⁰⁹ Sundsvall Tidningen - <http://st.nu/opinion/debatt/1.2716849-friska-gener-ska-starka-svenska-vargstammen> - 2011-11-03

okontrollerat, men det är omöjligt med tusentalet vargar i Mellansverige. Ytterligheterna i debatten underlättar tyvärr inte det grundläggande målet att nå en livskraftig vargstam i Sverige."¹¹⁰

Citatet ovan är ett bra exempel på hur regeringen och framför allt den före detta miljöministern förklarar deras åtaganden i vargpolitiken. Om vi får för få vargar så är det inte i första hand problematiskt för ekosystemet eller vargarna, utan för våra internationella åtaganden. Den här bilden stärks också i regeringens proposition där det bland annat framhålls att en gynnsam bevarandestatus är bra i och med att Sverige då skulle uppfylla de internationella åtagandena.¹¹¹ I en skrivelse till EU-kommissionen, där Andreas Carlgren försvarar licensjakten på varg, säger han också att vargpolitiken måste ta hänsyn till de sociala och ekonomiska konsekvenserna och inte bara till de biologiska och ekologiska.¹¹² Detta tyder på att regeringen ser en konflikt mellan att å ena sidan gynna sociala och ekonomiska värden och å andra sidan gynna biologiska och ekologiska värden. Tusentals vargar är heller inget alternativ, kanske för att detta skulle påverka ekosystemen, men mer troligt för att det skulle skapa ekonomiska och sociala problem. Till slut handlar det om att få en livskraftig vargstam i Sverige, men det motiveras inte av att det är bra för ekosystemet.

Varg - Regeringen - Socialt

Regeringen anser att vargen kan vara en social tillgång för människorna, men att den också utgör ett orosmoment för många av dem som lever nära den. Dock anser de att det finns en bred enighet bland såväl stadsbor, som jägare, naturvårdare och landsbor kring den svenska vargen.¹¹³ En växande enighet som delas med majoriteten i den svenska riksdagen och som går ut på att folket vill ha friska och livskraftiga vargar i Sverige. I sin proposition skriver de också att värdet av att ha en livskraftig vargstam är viktigt för de flesta människorna. Den vill också satsa på rovdjursturism genom att upprätta fysiska informationscentra som inte bara turister utan också lokalbefolkningen kan vända sig till. Detta motiveras bland annat av att regeringen ser ett värde i att människor kan uppleva rovdjuren i sin naturliga miljö, vilket

¹¹⁰ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/vi-forbereder-hardare-tag-mot-illegal-vargjakt> - 2011-11-03

¹¹¹ Prop. 2008/09:210:20f, *En ny rovdjursförvaltning*

¹¹² Andreas Carlgren - <http://www.regeringen.se/content/1/c6/09/97/35/276726ad.pdf> - 2011-11-03

¹¹³ Newsmill - <http://www.newsmill.se/artikel/2010/12/20/vargdebatten-skygger-en-bred-nationell-enighet-om-vargen> - 2011-11-03

skulle ge en "genuin upplevelse" som många människor idag efterfrågar.¹¹⁴ Detta kan i sin tur minska konflikten mellan människan och vargen.

Samtidigt som den här propositionen läggs fram skriver den dåvarande miljöministern Carlgren så här i en debattartikel där han förespråkar att vargstammen måste hållas nere:

*"Idag upplever folk i hela landet att situationen är otrygg och ohållbar. Vargstammen behöver hållas på en nivå som långsiktigt skapar en större acceptans för vargen i vår fauna."*¹¹⁵

Här ges snarare en bild av att den växande vargstammen är ett problem för många medborgare som känner att situationen är otrygg och ohållbar. Exakt varför de känner sig otrygga och varför situationen är ohållbar nämns inte, bara att vargstammen måste hållas nere. Grundbulten för att åtgärda den här ohållbara och otrygga situationen och skapa samexistens mellan människor och rovdjur är enligt debattartikeln att fatta besluten närmare medborgarna. Det tyder alltså på att det enligt regeringen inte finns någon samexistens mellan rovdjur och människor idag. I regeringens proposition som ligger till grund för förvaltningen av varg ges ledtrådar till varför det kan vara så. Dels har det att göra med att vargen orsakar skador på bland annat renskötsel och tamdjur och dels att den svenska vargstammen är för tätt koncentrerad vilket skapar onödiga spänningar mellan människor och rovdjur.¹¹⁶ För att vargstammen skall vara socialt hållbar måste därför dessa täta koncentrationer luckras upp. Därmed måste man skjuta vargar för då hålls vargstammen nere samtidigt som man skapar lokal acceptans för den.

Varg - Regeringen - Kultur

Enligt regeringens miljö kvalitetsmål är det viktigt att ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena. Tillvaratagandet av dessa värden bidrar till att samhället blir miljömässigt hållbart. Ett av de här miljö kvalitetsmålen handlar om "ett rikt växt- och

¹¹⁴ Prop. 2008/09:210:67, 36f, *En ny rovdjursförvaltning*

¹¹⁵ Newsmill - <http://www.newsmill.se/artikel/2009/05/29/dags-att-skjuta-varg-f-r-att-h-lla-nere-stammen> - 2011-11-03

¹¹⁶ Prop. 2008/09:210:67, *En ny rovdjursförvaltning*

djurliv".¹¹⁷ Att ha ett rikt växt- och djurliv är viktigt för flera orsaker, bland annat just för de kulturhistoriska värdena och där kan vargen ses som en självklar roll i vår svenska fauna.

Men vargen är inte bara en tillgång för den svenska kulturmiljön, utan den kan också ses som ett hot mot andra traditioner och kulturer. Ett sådant område som regeringen nämner är renskötsel och fåbodbruk. Dessa näringsverksamheter har långa kulturtraditioner som regeringen anser är värda att satsa samhällets resurser på. Det här påverkar vargen i den mån att vargar till exempel inte får etablera sig i renskötselområden.¹¹⁸

Regeringen medger också att vargen kan vara ett hot mot en traditionell livsstil och påverka hela landsbygdens utveckling.¹¹⁹ Hotet preciseras inte mer än så, men i fråga om jakten som kan ses som en livsstil skriver regeringen:

"Jakt är en av människans äldsta kulturyttringar."¹²⁰

Därmed kan det tänkas att det enligt regeringen föreligger ett hot mot viktiga kulturella inslag som jakt, renskötsel och fåbodbruk när vargstammen blir alltför stor. En för stor vargstam är ett hot mot den livsstil som brukas av just samer, jägare och fåbodsägare och därför måste ett mål vara att minska konflikterna mellan människan och rovdjur. Men eftersom också vargen har ett kulturhistoriskt värde blir det inte helt klart vilka värden som skall väga tyngst, eller om regeringen överhuvudtaget ser att dessa kulturella värden står mot varandra. Det som kan utläsas är att vargens etablering, enligt regeringen, är kulturellt laddad.

Varg - Regeringen - Politik

Det övergripande målet för regeringens vargpolitik är att skapa en livskraftig vargstam. För att göra detta talar de om "de tre benen" som vargpolitiken vilar på.

Det första benet handlar om att öka det regionala och lokala inflytandet i förvaltningen.¹²¹ Genom att inrätta viltdelegationer i varje länsstyrelse som består av breda intressen hoppas regeringen kunna öka det lokala inflytandet. Intressena kan vara allt från jakt, naturvård,

¹¹⁷ Prop. 2008/09:210:17f, *En ny rovdjursförvaltning*

¹¹⁸ Prop. 2008/09:210:48, 32 *En ny rovdjursförvaltning*

¹¹⁹ Prop. 2008/09:210:48, *En ny rovdjursförvaltning*

¹²⁰ Regeringen - <http://www.regeringen.se/sb/d/8943> - 2011-11-04

¹²¹ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/vi-forbereder-hardare-tag-mot-illegal-vargjakt> - 2011-11-07

skogsplantering, turism, tamboskapshållning, renskötsel och så vidare. Delegationen skall ledas av landshövdingen och ha till uppgift att besluta om viltförvaltningen inom länet.¹²² Det kan innebära att viltdelegationen tar fram strategier för hur vargstammen skall växa eller ger råd till Naturvårdsverket om miniminivåer i länet. Förhoppningen är att lokalbefolkningen skall känna sig mer delaktig i vargstammens utveckling och därmed skall också acceptansen för vargens fortlevnad öka.

Det andra benet handlar om att stärka vargstammens genetik. Ett problem med den svenska vargstammen är att den härstammar från tre individer och således är kraftigt inavlad. Konsekvenserna av att en stam drabbas av inavel är att den till slut kan få svårare att fortplanta sig.¹²³ Därför vill regeringen stärka genetiken genom att utplantera friska vargar från den finsk/ryska populationen som inte är besläktad med den svenska vargstammen. I första hand skall de vargar som invandrar naturligt få stärkt skydd, och om de skapar problem i till exempel renskötselområdet skall de flyttas. Efter det vill regeringen att vargar aktivt skall utplanteras i landet. Men de påpekar att det här inte är någon permanent lösning, det här skall endast fortgå tills vargstammen är livskraftig på sin egen hand.¹²⁴

Det tredje och sista benet är det mest kontroversiella. Vargstammen skall förvaltas genom licensjakt. Denna skall i sin tur ske under strikta förhållanden och får endast ske om den inte försämrar vargstammens bevarandestatus. Bedömningen härav skall göras av Naturvårdsverket som granskar vargstammens status, tillväxt och genetik. Jakten får heller inte ske på genetiskt värdefulla individer och deras avkommor. Tanken bakom den licensjakten är att den skall skapa acceptans för vargen hos dem som bor nära den.¹²⁵ Regeringens syn på förvaltningen av varg är att man inte enbart får ta hänsyn till biologiska konsekvenser, utan också till sociala och ekonomiska konsekvenser för lokalbefolkningen. Därför anser den att en grundpelare för att Sverige överhuvudtaget skall kunna ha varg är att lokalbefolkningen accepterar och har förtroende för den förda vargpolitiken. Det är också ett steg i riktning mot att minska den illegala jakten på varg.¹²⁶ Den något paradoxala slutsatsen från regeringen är alltså: För att rädda den utrotningshotade vargstammen i Sverige måste vi jaga vargen.

¹²² Prop. 2008/09:210:26, *En ny rovdjursförvaltning*

¹²³ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/vi-forbereder-hardare-tag-mot-illegal-vargjakt> - 2011-11-07

¹²⁴ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/vi-forbereder-hardare-tag-mot-illegal-vargjakt> - 2011-11-07

¹²⁵ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/vi-forbereder-hardare-tag-mot-illegal-vargjakt> - 2011-11-07

¹²⁶ Prop. 2008/09:210:50, 56, *En ny rovdjursförvaltning*

Varg - Regeringen - Etik

Regeringens syn på vargens rättigheter i förhållande till medborgarnas rättigheter är att vargens rättigheter alltid får stå tillbaka. Mycket av regeringens politik går ut på att minska konflikterna och spänningarna mellan människa och rovdjur. Det är också uppenbart att det innebär att människorna skall få utöva sina intressen och traditioner som de alltid har gjort. Det märks till exempel på att regeringen har gjort det lättare att skydda sin tamboskap mot vargattacker. Före 2008 var vargen tvungen att gå till attack mot tamdjur i inhägnat område för att det skulle vara tillåtet att skjuta den, nu räcker det med att den befinner sig i det inhägnade området där tamdjuren också befinner sig.¹²⁷ Människorna har således fått ökade möjligheter att skydda sina intressen på bekostnad av att vargen har fått försämrat skydd.

Det som regeringen dock inte accepterar är de människor som bryter mot lagen för att antingen skada eller döda vargar. Den illegala jakten vill de stoppa genom hårdare straff, och det diskuteras också om att kriminalisera förberedelser till grovt jaktbrott.¹²⁸ Detta skulle kunna innebära att det blir svårare för människor att jaga varg illegalt.

Regeringen tabell - varg.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad regeringen tycker i respektive dimension.

Tabell 4. Regeringen och de sex dimensionerna - varg.

	Regeringen - varg
Ekonomi	Vargen är både en intäkt och en kostnad. Intäkterna kan komma från turism och kostnaderna kan komma från de skador som vargen gör på bland annat renar och jakthundar som staten måste ersätta.
Ekologi	Sverige skall ha livskraftiga vargstammar för det är bra för den biologiska mångfalden. Det är dock oklart varför och hur det är bra för den biologiska mångfalden.
Socialt	Svenska folket vill ha livskraftiga vargar samtidigt som folk i hela landet upplever situationen som otrygg och ohållbar.
Kultur	Vargen har ett kulturhistoriskt värde men hotar samtidigt andra kulturhistoriska värden som jakt, renskötsel och fåbodbruk.

¹²⁷ Prop. 2008/09:210:55, *En ny rovdjursförvaltning*

¹²⁸ Dagens Nyheter - <http://www.dn.se/debatt/vi-forbereder-hardare-tag-mot-illegal-vargjakt> - 2011-11-07

Politik	Vargpolitiken vilar på tre ben, ökat lokalt och regionalt inflytande i förvaltningen, stärka vargstammens genetik och förvalta vargstammen genom licensjakt.
Etik	Människornas rätt att få utöva sina intressen och vidmakthålla sin kultur går alltid före vargens rättigheter. Illegal jakt skall motverkas med hårdare straff.

Delanalys vargen i Sverige

En genomgående trend i det här fallet är att Svenska Jägareförbundets åsikter och idéer delas av regeringen. I den ekonomiska dimensionen delas synen på att vargen orsakar kostnader på bland annat renar och jakthundar. Visserligen säger regeringen att det kan innebära intäkter i form av turism, den åsikten är den dock ensam om. Naturskyddsföreningens syn om att se vargen som en tillgång kan möjligtvis innebära att se den som en inkomst för turism, det uttrycks dock mer i termer om att vargen är en tillgång för den biologiska mångfalden.

I den ekologiska dimensionen verkar det till en början som om att Naturskyddsföreningen och regeringen är mest enade om att Sverige skall ha livskraftiga vargstammar, det är i alla fall de som är mest måna om att påpeka det. Vid en närmare analys ligger dock Jägareförbundets mål om 150 vargar och regeringens mål om 200 vargar närmare varandra än Naturskyddsföreningen som säger att en livskraftig vargstam behöver ha minst 500 vargar.

I den sociala dimensionen ställer regeringen en fot i respektive intresse. De menar dels att majoriteten av svenska folket vill ha varg, vilket Naturskyddsföreningen också menar. Samtidigt lägger de in en viss reservation mot att en ökad vargstam gör att folk upplever situationen som ohållbar och otrygg, vilket Jägareförbundet menar. Ser vi sedan till vilken ståndpunkt de agerar i det faktiska beslutet så lutar de sig mest på Jägareförbundets resonemang och tillåter licensjakt på varg. Motiveringen till licensjakten hittar vi i den politiska dimensionen där de påpekar att vargstammen skall förvaltas genom ökat lokalt inflytande, genom licensjakt och bygga på att stärka vargstammens genetik. Jägareförbundet ställer upp på samtliga av dessa tre motiveringar i sin politiska dimension även om de vill ha mer jakt och högre ersättningar för skador som vargen åstadkommer. Naturskyddsföreningen ställer dock bara upp på att förvaltningen skall stärka vargstammens genetik men menar att det gör man inte genom licensjakt.

Jägareförbundets syn på att jakt är ett kulturarv och att vargen kan hota vissa traditioner och kulturer som just jakt men även renskötsel delas av regeringen. Naturskyddsföreningen delar

dock inte synen på vargen som ett hot mot kulturer utan menar snarare att vargen kan ses som en kulturyttring i sig då den historiskt har hört till den svenska faunan. Regeringen stödjer delvis det resonemanget och säger också att vargen har ett kulturhistoriskt värde men att det värdet just står i konflikt med andra värden.

Regeringen delar också många av Jägareförbundets åsikter i den etiska dimensionen. Jägareförbundet är månt om att deras intressen och rättigheter fungerar som utgångspunkt vid beslut om vargstammen, något som regeringen också ser som en förutsättning för att kunna förvalta vargstammen. Naturskyddsföreningens åsikter om att vargen har vissa rättigheter som måste skyddas mot människornas rättigheter verkar dock inte regeringen lyssna på.

Vårfågeljakten på Åland

Likt föregående kapitel kommer även vårfågeljakten på Åland att presenteras utifrån de sex olika dimensionerna och det här är som sagt ett fall där implementeringen av fågeldirektivet har misslyckats.

Vårfågeljakt - Ålands landskapsregering - Ekonomi

Vårfågeljakten är ingen stor industri för Åland som inbringar stora intäkter. De fåglar man främst jagar är ejder, alfågel, svärta, knipa, vigg, småskrake och storskrake.¹²⁹ De två sistnämnda är fiskätande men ses inte som någon konkurrent till en av de större industrierna på Åland, nämligen fiske.¹³⁰ Det finns dock andra fåglar som regeringen utövar skydds jakt på, och en av dem är skarven. Skarv tar fisk från fiskarnas bottengarn och kan också förstöra deras redskap. Det finns dock inga mätningar enligt regeringen på hur mycket skada skarven gör i absoluta tal, bara teoretiska modeller på hur mycket skada den skulle kunna göra.¹³¹

Vårfågeljakten blir således ingen reell inkomst, möjligtvis en kostnad som dock är svår att uppskatta. Däremot är den en viktig kompensation för den vilttillsyn som jägarna utövar. Jägarna beskrivs av Ålands landskapsregering som de som upprätthåller fågelskyddet och naturintresset i skärgården. Deras arbete är också enligt regeringen ett bra sätt att övervaka fågelbeståndet. För det vill de inte ha någon ekonomisk kompensation förutom just

¹²⁹ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:5

¹³⁰ Ålands landskapsregering - <http://www.regeringen.ax/naringsavd/naringslivet.pbs> - 2011-11-08

¹³¹ Ålands landskapsregering - Riktlinjer för skydds jakt på storskarv år 2011, 2011:2ff

möjligheten att kunna jaga fågel på våren. Skulle inte den möjligheten finnas är risken att jägarna i protest skulle sluta med vilttillsynen.¹³² På så sätt kan jägarnas frivilliga arbete med det regeringen kallar naturvård ses som en typ av besparingar eftersom regeringen själva inte behöver anställa någon som gör arbetet.

Vårfågeljakt - Ålands landskapsregering - Ekologi

Regeringens perspektiv angående vårjakten påverkan på ekosystemet handlar om vad som händer med skärgårdens naturliv om vårjakten förbjuds. En naturlig följd enligt dem skulle bli att rovdjuren ökar och breder ut sig i nya områden. Mink och mårddhund är de djur som går allra hårdast åt fågelbeståndet.¹³³ Regeringen vill att rovdjuren skall hållas på en låg nivå för att de åländska öarna skall få ett rikt fågelliv. De pratar om balans i naturen och lägger in jägarna som en del av naturen som har en självklar roll att upprätthålla den här balansen. Som en förklaring till att jakten på predatorer har minskat skriver regeringen så här:

"Den troliga orsaken till minskningen av antalet fållor är att den viktiga balansen mellan jakt och viltvård som två naturliga och lika viktiga delar i naturresurstänkandet rubbades."¹³⁴

Slutsatsen från regeringen är alltså att ett förbud mot vårfågeljakten innebär att jägarnas incitament till att upprätthålla en balans i ekosystemet mellan rovdjur och fåglar minskar. Det här rubbandet av balansen påverkar fåglarnas kvantitet till det mindre och Åland får ett fattigare fågelliv. Varför jägarnas jakt på fågel skulle vara bättre än rovdjurens jakt på fågel nämns inte. Dock nämns det i en så kallad faktasamling, som den nuvarande regeringen använder sig av, att i Stockholms skärgård, där vårfågeljakt är förbjudet, är vildminken ett allvarligt problem som hotar flertalet arter. Farhågorna är att Åland kommer att gå samma utveckling till mötes, en utveckling som kanske till och med blir värre, eftersom mårddhund förekommer i den åländska skärgården.¹³⁵

¹³² Ålands landskapsregering - http://www.aland-museum.aland.fi/composer/upload/naringsavd/skogsbruksbyran/jaktochviltvard/Riktlinjer_alfagel_2011.pdf - 2011-11-08

¹³³ Ålands landskapsregering - http://www.aland-museum.aland.fi/composer/upload/naringsavd/skogsbruksbyran/jaktochviltvard/Riktlinjer_alfagel_2011.pdf - 2011-11-08

¹³⁴ Ålands landskapsregering - http://www.aland-museum.aland.fi/composer/upload/naringsavd/skogsbruksbyran/jaktochviltvard/Riktlinjer_alfagel_2011.pdf - 2011-11-08

¹³⁵ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:5

Vårfågeljakt - Ålands landskapsregering - Socialt

Enligt landskapsregeringen hör vårjakten starkt samman med skärgårdsidentiteten och jakten är en socialt viktig fritidssysselsättning att bejaka. Den jämför det med att vårfågeljakten bör förknippas med ålänningar lika mycket som renskötsel bör förknippas med samer. Jakten ses som ett verktyg för att föra ålänningarna närmare varandra, och jakten är en del av det som enligt regeringen särpräglar det åländska samhället, nämligen en utveckling i balans med miljön och naturen.¹³⁶ Regeringen menar att omvärlden har svårt att förstå det och skriver så här angående att utomstående vill lägga sig i det som de anser är en del av deras sociala identitet:

"Fågeldirektivet är föråldrat och avspeglar en urban, emotionell natursyn där människor i tätbebyggda miljöer i obalans med naturen vill föreskriva hur människor i glesbygden som oftast lever i balans med naturen skall forma sina liv och utföra sina aktiviteter."¹³⁷

Det är viktigt för ålänningarna att själva få utveckla sina liv och det finns en irritation hos regeringen över att utomstående inte förstår den sociala betydelsen av vårjakten på Åland. Vikten av självbestämmande bekräftas också av regeringens EU-minister, Britt Lundberg, som menar att EU inte lever upp till sin egen subsidiaritetsprincip.¹³⁸ Hon finner det visserligen lämpligt att EU har hand om frågor som rör fågelarters fortlevnad, då fåglar ofta rör sig över stora områden och flyger mellan olika länder. Däremot anser hon att det är viktigt för ålänningarna att de själva får bestämma hur fågelstammarna skall förvaltas. EU skall endast ingripa om ålänningarna missköter viltvården av fågelstammarna.

Vårfågeljakt - Ålands landskapsregering - Kultur

För landskapsregeringen är vårfågeljakten en stark del av Ålands kultur, för den ser det som ett kulturarv. Den har sin bakgrund i att ålänningar förr behövde vårjakten på fågel för att kunna överleva. Redan då fanns ett intresse att skapa balans i naturen där ålänningar tog och gav av naturen. Resultatet av detta blev enligt regeringen en frisk fågelstam som levde i

¹³⁶ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:2, 8, 14

¹³⁷ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:10

¹³⁸ Ålands tidningen - <http://www.alandstidningen.ax/article.con?iPage=1&id=990> - 2011-11-09

harmoni med ålänningarna.¹³⁹ Den nuvarande näringsministern, Torbjörn Eliasson, säger så här om vårfågeljakten:

*"De åländska jägarna har alltid jagat sjöfågel. Det är en tradition som sitter djupt nere i rötterna i skärgårdsbornas folksjäl."*¹⁴⁰

Det finns ofta en underliggande ton i regerings argumentation angående vårfågeljakten om att det är en så självklar tradition och en sådan stark del av kulturen att den inte behöver förklaras, den bara är. Ett exempel på det är i regeringens så kallade faktablad om vårfågeljakten där de skriver:

*"Bor man med och av vad naturen ger, vet man att ett för stort nyttjande av en naturresurs slår tillbaka."*¹⁴¹

De talar till ett slags allmängiltigt förnuft som verkar råda bland ålänningarna som jagar fågel. Alla vill åt samma håll och vägen dit går via traditioner och kulturer, och då kan det inte gå fel. De som vill inskränka ålänningarnas rätt att jaga fågel på våren har inte förstått deras kulturarv och inte heller att det är förvaltandet av kulturarvet som upprätthåller den så kallade balansen mellan människa och natur.¹⁴²

Vårfågeljakt - Ålands landskapsregering - Politik

Landskapsregeringens politik gällande vårfågeljakten är enkel, det vill säga den vill tillåta jakt på sjöfågel på våren. Inför inträdet i EU anser sig också Åland ha blivit lovat att det inte skulle påverka vårfågeljakten.¹⁴³ Regeringen är dock villig att kompromissa fram förslag enligt EU:s fågeldirektiv, även om den anser att det inte är EU:s roll att bestämma hur fågelstammarna skall förvaltas på Åland.¹⁴⁴ Kompromissen gäller artikel 9.1.c i fågeldirektivet som säger att medlemsländer får "...under strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv grund tillåta fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning

¹³⁹ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:1ff

¹⁴⁰ Ålands lagting - Ärende EF 9/2010-2011 Ltl Danne Sundmans enkla fråga om vårfågeljakten

¹⁴¹ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:8

¹⁴² Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:1

¹⁴³ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:7

¹⁴⁴ Ålands tidningen - <http://www.alandstidningen.ax/article.con?iPage=1&id=990> - 2011-11-09

av vissa fåglar i litet antal."¹⁴⁵ Kompromissen innebär att ålänningar får jaga färre fåglar än vad de brukar göra, men de får i alla fall jaga fåglar på våren. Näringsministern Eliasson vill införa en så kallad "baglimit", ett slags kvot och ett inrapporteringsystem som jägare skall använda sig av när de jagar fågel.¹⁴⁶ Tanken är att de då skall komma under just artikel 9.1.c och då bara jaga vissa fåglar i ett litet antal.

En annan viktig fråga gällande vårfågeljakten är om landskapsregeringen inte kan flytta den till hösten. Landskapsregeringen har därför tagit initiativ till att inventera de fåglar jägarna vanligtvis jagar på våren för att se hur vanligt förekommande de är på hösten. Enligt den rapporten är det svårt att tala om någon jaktbar stam på alfågel, ejder, småskrake och svärta på hösten. Detta eftersom de flyttar därifrån och endast förekommer som några enstaka individer. Däremot övervintrar knipa, storskrake och vigg på Åland, men storskrake och vigg befinner sig sällan i det inre skärgårdsområdet, och det är därför svårt att få in dem inom skotthåll som är 30 meter. Detta gör att bara knipa av de fåglar jägarna traditionellt jagar går att jaga på hösten, enligt utredningen som landskapsregeringen hänvisar till.¹⁴⁷ De har dock tvingats överföra vårjakten på vigg, alfågel, storskrake, småskrake samt knipa till hösten.¹⁴⁸

Vårfågeljakt - Ålands landskapsregering - Etik

För landskapsregeringen handlar det inte bara om att få jaga fågel på våren för traditionens, kulturens eller jaktens skull. Det är också bättre för djuren om de får jagas på våren då fåglarna inte har hunnit få sina ungar än.¹⁴⁹ Eftersom sjöfåglarna också häckar på våren kan jägare använda sig av metoder som också minimerar skadeskjutningarna och därmed djurens lidande. En sådan jaktmetod är jakt med vettar. En vette är en sjöfågelbulvan som alltså ser ut som en riktig fågel och som jägaren placerar ut i vattnet nära strandkanten där jägaren sitter och väntar på att fåglarna skall landa. När fåglarna häckar söker de kontakt med eventuella partners och blir således intresserade av den här sjöfågelbulvanen och landar nära den. När de landar sänker sjöfåglarna sin hastighet och då är möjligheten större för jägarna att avlossa ett

¹⁴⁵ Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar

¹⁴⁶ Ålands lagting - Ärende EF 9/2010-2011 Ltl Danne Sundmans enkla fråga om vårfågeljakten

¹⁴⁷ Johansson, Magnus, *Sjöfågel på Åland och i sydvästra Finland*, Uppsala Universitet, 2010:15f

¹⁴⁸ Ålands författningssamling nr 5- om ändring av landskapsförordningen om jakt, 2009

¹⁴⁹ Ålands tidningen - <http://www.alandstidningen.ax/article.con?iPage=1&id=990> - 2011-11-09

säkert skott mot fågeln.¹⁵⁰ På hösten visar inte fåglarna samma intresse då de inte häckar och det blir således svårare att skjuta säkra skott mot fåglarna.

Ålands Landskapsregering tabell - vårfågeljakt.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad landskapsregeringen tycker i respektive dimension.

Tabell 5. Landskapsregeringen och de sex dimensionerna - vårfågeljakt.

	Ålands Landskapsregering - vårfågeljakt
Ekonomi	Vårjakten är ingen stor industri som inbringar stora inkomster, dock är det en förutsättning för jägarnas frivillighetsarbete med naturvården. Skarven kan innebära en kostnad då den förstör fiskarnas redskap och konkurrerar om bytena i haven.
Ekologi	Finns det ingen vårjakt minskar intresset för att hålla nere rovdjur som mink och mårhund på en låg nivå, och det kommer att innebära att de här stammarna ökar och eftersom de går hårt åt fågelstammarna kommer fågellivet att minska.
Socialt	Vårjakten är en social sammankomst som betyder mycket för ålänningarna. Självbestämmande över hur skärgårdens fågelstammar skall förvaltas är också viktigt. Jakten är starkt sammankopplad med hur ålänningarna lever sina liv.
Kultur	Vårjakten är ett kulturarv och en stark tradition.
Politik	Tillåt vårfågeljakten under Fågeldirektivets artikel 9.1.c. Vilket innebär att de får jaga fågel på våren, men färre fåglar, på selektiv grund och under strängt kontrollerade former.
Etik	Det är bäst för fåglarna om de får jagas på våren då säkrare skott kan avlossas med hjälp av vettar som jaktmetod.

Vårfågeljakt - BirdLife Finland - Ekonomi

Vilken ekonomisk betydelse vårfågeljakten har enligt BirdLife är svårt att utläsa. Det kan bero på att den här frågan vanligtvis inte ses som en stor ekonomisk fråga. Men BirdLife nämner i alla fall att vårfågeljakten är ett slöseri med naturresurser.¹⁵¹ Det som är slösaktigt med det är att det enligt dem likaväl kan jagas fågel på hösten som på våren med fördelen att jägarna då skjuter ungfåglar. Fördelen med att skjuta ungfåglar är att de har en hög dödlighet och likväl kan falla offer för en jägare. Skjuter jägarna fåglar på våren är risken högre att äldre fåglar som är viktigare för stammarna skjuts. På så sätt blir vårfågeljakten enligt BirdLife ett

¹⁵⁰ Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000:6, 14

¹⁵¹ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/kevatmetsastys.shtml> - 2011-11-23

slöseri med naturresurser. Exakt vad en stam med fler fåglar är värd nämns inte. Men det har i grunden att göra med mångfald i miljön, vilket i sin tur är livsviktigt för mänskligheten.¹⁵² Med det perspektivet kan det därför förståeligt nog vara svårt att sätta ett pris på fåglarnas roll.

BirdLife talar också om vårfågeljakten i termer av nationell skam. Den här skammen kan få ett internationellt ljus på sig och BirdLifes skyddschef, Teemu Lehtiniemi, tar upp Malta som ett exempel. På Malta pågår också vårfågeljakt och i Europa har det samlats in 100 000 namnunderskrifter för att stoppa den jakten. Det föreligger alltså en risk att Åland får väldigt dåligt rykte internationellt vilket i sin tur kan tänkas påverka turism och ett sådant rykte tror inte BirdLife att Åland vill ha.¹⁵³

Vårfågeljakt - BirdLife Finland - Ekologi

Som nämndes tidigare vill föreningen tillåta jakt på fågel, men på hösten på grund av att då skjuts fler ungfåglar som redan har en hög dödlighet. På så sätt skyddas också de äldre fåglarna som är viktiga för fågelstammarnas välmående. Men det är inte deras enda argument för att förbjuda vårfågeljakt. I deras policydokument gällande jakt på fågel står det att jakt inte skall ske under häckningstid, alltså i det här fallet under våren.¹⁵⁴ Anledningen till det är att det stör parningen och därmed riskerar att minska fåglarnas reproduktion. Jakten innebär inte bara att jägare skjuter av viktiga fåglar under häckningstid, utan all rörelse som sker i skärgården och all landstigning på olika holmar stör också häckningen och påverkar reproduktionen negativt.¹⁵⁵ Även ifall de bara skulle skjuta livskraftiga fåglar som finns i överflöd så skulle de därmed oundvikligen påverka häckningstiden på de mer sällsynta fåglarna. På frågan varför det är så viktigt att skydda de här fåglarna svarar de så här:

"Miljöns minskande mångfald är, vid sidan av problem förknippade med överbefolkning och klimatets temperaturförhöjning, det största hotet mot mänskligheten."¹⁵⁶

¹⁵² BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/svenska/presentation.shtml> - 2011-11-23

¹⁵³ Ålands Tidningen - <http://www.alandstidningen.ax/article.con?iPage=7&id=21581> - 2011-11-23

¹⁵⁴ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/metsastyslinjaus-birdlife.pdf> - 2011-11-23

¹⁵⁵ Ålands Tidningen - <http://www.alandstidningen.ax/article.con?iPage=7&id=21581> - 2011-11-23

¹⁵⁶ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/svenska/presentation.shtml> - 2011-11-23

Citatet ger en bild av att fåglarna ingår i något mycket större än ålänningarnas skärgård och föreningen argumenterar vidare för att fåglarna är en mycket viktig del för att bedöma miljön. Genom att vissa fåglar minskar eller andra ökar menar de att det återspeglar en förändring i livsmiljön.¹⁵⁷ Ett exempel på det är hur flyttfåglarna ändrar sina flyttvanor när klimatet ändras vilket till exempel leder till att rovdjurens föda också ändras och deras vanor påverkar andra djurs vanor och så vidare. Till slut så kommer också människan att få känna av dessa effekter och av citatet att döma är det inga positiva effekter som BirdLife avser.

Vårfågeljakt - BirdLife Finland - Socialt

BirdLife menar att fåglarna fyller en social funktion. Man vill dock tillföra ett bredare perspektiv än bara jakt och menar att det finns fler hobbies som är förknippade med fåglar, till exempel fågelskådning.¹⁵⁸ Därför måste den jakt som bedrivs på fåglar ta hänsyn till fler fritidsintressen. Deras perspektiv på jakt är också att det enbart är en hobby och ingenting annat. Förr menar de att det visserligen var en jakt som förknippades med ålänningarnas livsstil. Efter hårda vintrar med en ensidig kost var vårfågeljakten ett viktig inslag för skärgårdsbornas välbefinnande.¹⁵⁹ Idag är dock situationen annorlunda och enligt BirdLife är det en nöjesjakt som ganska få ålänningar ägnar sig åt.

Att vårfågeljakten skulle ha något med ålänningarnas livsstil att göra accepterar inte BirdLife. De ser heller inte ålänningarnas självbestämmande som isolerat från omvärlden. I EU är det Malta och Finland som håller på med vårfågeljakt. Enligt BirdLife är det en alltför snäv syn att bara se det här som en lokalfråga för ålänningarna. För tillåter Åland jakt på vårfågel så finns det ingen anledning för dem att klaga på att Malta ägnar sig åt den här aktiviteten eller hela Europa för den delen heller.¹⁶⁰ Därmed blir kopplingen till utövandet av jakt på vårfågel som en del av ålänningarnas självbestämmande komplicerat. Det är alltså ingen lokalfråga som enbart rör ålänningarnas liv.

¹⁵⁷ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/svenska/presentation.shtml> - 2011-11-23

¹⁵⁸ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/metsastyslinjaus-birdlife.pdf> - 2011-11-23

¹⁵⁹ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/kevatmetsastys.shtml> - 2011-11-23

¹⁶⁰ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/tiedotteet/index.shtml> - 2011-11-24

Vårfågeljakt - BirdLife Finland - Kultur

BirdLife omnämner sällan vårfågeljakten som en tradition eller som ett viktigt kulturarv. Den sannolika anledningen till det är troligtvis att det är ett politiskt ställningstagande att inte göra det. Enligt dem är jakten en hobby, ingen livsstil, ingen kultur och ingen tradition. Det som möjligtvis är en tradition i Finland är enligt BirdLife god naturvård, vilket jakt på vårfågel inte är.

Vårfågeljakt - BirdLife Finland - Politik

Det grundläggande i BirdLifes politik är att förbjuda vårfågeljakten med anledningen av att den stör häckningen och därmed minskar fåglarnas reproduktion. Mer specifikt handlar konflikten enligt dem om att jakten lika gärna kan utföras på hösten. De menar att det finns forskning som stödjer deras tes att de fåglar som jagas på våren förekommer i lika stor utsträckning på hösten.¹⁶¹ Ett mer konkret exempel på det är att Ålands landskapsregering har tillåtit vårjakt på ejder. Motiveringen till det är enligt landskapsregeringen att fågelarten inte förekommer på Åland på hösten samt att jakten kommer ske under kontrollerade former och på selektiv grund.¹⁶² Det är några av förutsättningarna för att ett medlemsland i EU skall få göra undantag från fågeldirektivet. Enligt BirdLife är det här emot andan i direktivet och det är enligt dem en högst medveten strategi för att utnyttja kryphål i direktivet.¹⁶³ Men framför allt så är det en lögn enligt dem. Ordföranden i BirdLife, Aki Arkiomaa, säger i ett pressmeddelande att det finns gott om ejdrar på hösten och han vill att EU-domstolen skall agera snabbt mot Finland.¹⁶⁴

BirdLife vill också att vårfågeljakten på Åland inte bara skall ses som en finsk angelägenhet. Det handlar om ett internationellt åtagande och misslyckandet av det här åtagandet kallar de för en nationell skam.¹⁶⁵ Vill Finland ha något förtroende och vara med och påverka fågelfaunans välbefinnande i Europa måste landet sluta med vårfågeljakten.

¹⁶¹ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/kevatmetsastys.shtml> - 2011-11-23

¹⁶² Ålands Landskapsregering - http://www.regeringen.ax/composer/ls-prot/NARING/2011/N4211P01_010311.html - 2011-11-24

¹⁶³ Ålands Tidningen - <http://www.alandstidningen.ax/article.con?iPage=7&id=21581> - 2011-11-23

¹⁶⁴ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/tiedotteet/index.shtml> - 2011-11-24

¹⁶⁵ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/kevatmetsastys.shtml> - 2011-11-23

Vårfågeljakt - BirdLife Finland - Etik

Ordförande Arkiomma för BirdLife kallar vårfågeljakten för oansvarig. Den strider enligt honom mot principerna om hållbar jakt, eftersom jägarna skjuter viktiga individer för fågelstammarna och dessutom skjuter fåglar vars nedgång enligt dem är oroväckande, bland annat ejdern.¹⁶⁶ Troligtvis ser de heller inget etiskt i att skjuta fåglar i en stam som har en kraftig nedgång i antalet. De menar också att de väderförhållanden som på våren påstås vara gynnsamma för säkrare skott är felaktig information. Kraftiga vindar som kan tänkas påverka hagelskott är enligt dem lika vanligt förekommande på våren som på hösten.¹⁶⁷

BirdLife Finland tabell - vårfågeljakt.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad BirdLife Finland tycker i respektive dimension.

Tabell 6. BirdLife Finland och de sex dimensionerna - vårfågeljakt.

	BirdLife Finland - vårfågeljakt
Ekonomi	Vårfågeljakten är ett slöseri med naturresurser eftersom jägare skjuter vuxna värdefulla individer för fågelstammarna när de lika gärna kan skjuta ungfåglar på hösten som ändå har en hög dödlighet. Jakten riskerar också att ge Åland dåligt rykte internationellt vilket kan tänkas minska turismen.
Ekologi	Mångfald i miljön är livsviktig för människan. Fåglarna är en del av miljön och viktiga indikatorer för att se förändringar i miljön, och därmed är det av högsta prioritet att vi har livskraftiga fågelstammar.
Socialt	Det finns andra sociala värden än jakt förknippade med fåglar, bland annat fågelåskådning.
Kultur	Jakt är en hobby och ingen livsstil, ingen kultur eller någon tradition.
Politik	Förbjud vårfågeljakten men jaga istället på hösten, för då skjuts fler ungfåglar. Vårfågeljakten är inte bara en finsk eller åländsk angelägenhet, för att kunna utöva påtryckningar på andra länder i liknande frågor måste jakten upphöra.
Etik	Jakten på vårfågel är oansvarig och strider mot principerna om en hållbar jakt. Jakten kan utföras lika säkert på våren som på hösten.

Vårfågeljakt - Finlands Jägarförbund - Ekonomi

De kostnader som eventuellt är förknippade med vårfågeljakten ses som investeringar. Investeringarna kan bestå i uppsättande av fågelholkar, minska rovdjuren, inventeringar av

¹⁶⁶ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/tiedotteet/index.shtml> - 2011-11-24

¹⁶⁷ BirdLife Finland - <http://www.birdlife.fi/suojelu/lainsaadanto/kevatmetsastys.shtml> - 2011-11-23

fågelstammarna, underhåll av biotoper och så vidare. De här investeringarna ses som ett hjälpmedel för att öka kvantiteten och kvaliteten i fågelstammarna, och i utbyte mot det får jägarna skjuta fågel på våren. Fåglarna ses också som en förnyelsebar naturresurs av jägarna, där det finns någon slags balans mellan att ge och ta som jägarna står för. Det finns absolut inget som säger att det skulle vara ett slöseri att jaga fågel på våren. Ejderstammen nämns till och med som en underutnyttjad naturresurs.¹⁶⁸

I övrigt nämns inte vårfågeljakten som någon stor ekonomisk industri. Snarare finns det någon slags tyst överenskommelse, där jägarna står för ett frivillighetsarbete i utbyte mot att få jaga just fågel.

Vårfågeljakt - Finlands Jägarförbund - Ekologi

Vårfågeljakten har enligt organisationerna en liten påverkan på reproduktionen. Det beror på en rad anledningar, men det finns två saker som är starkare än andra. För det första är östersjöbeståndet gällande framför allt ejder hanfåglar. Eftersom hanfåglar kan befrukta fler honfåglar och det är hanfåglar som framför allt skjuts, så behöver det inte ha en negativ inverkan på reproduktionen. Dessutom pågår jakten under maj månad vilket innebär att de flesta hanfåglar redan har parat sig. För det andra är det enbart 0,15 procent av skärgårdsområdet som används för att jaga vårfågel. Den här avskärningen har gjorts med beaktandet att jägare inte skall jaga vårfågel där fåglarna häckar som mest. Jakten är således anpassad geografiskt efter fåglarnas häckningsställen, och därmed minimerar jägarna den negativa effekten på reproduktionen. Jägarna verkar snarare se att hotet mot vårfåglarnas reproduktion kommer utifrån:

*"Frågan är om inte urbaniserade fritidsfiskare, utan känsla och kunskap om skärgårdsekologi, är ett större hot mot sjöfåglarnas reproduktion? – än vad de fåtaliga vetaskyttarna beskylls utgöra."*¹⁶⁹

Med det syftar de på att det snarare är fiskare som rör sig på värdefulla häckningsställen för att just fiska som stör fåglarna och att negativa reproduktionskonsekvenser skall åläggas dem. I övrigt är det tunnsått med analyser på vårfågeljaktens inverkan på ekosystemet. De analyser

¹⁶⁸Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi - <http://web.abo.fi/skargarden/2003-2/lindblom.htm> - 2011-11-28

¹⁶⁹Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi - <http://web.abo.fi/skargarden/2003-2/lindblom.htm> - 2011-11-28

som görs har syftet att försvara vårfågeljakten och sällan perspektivet att vårfågeljakten kan vara positiv eller negativ för fågelbeståndet.

Vårfågeljakt - Finlands Jägarförbund - Socialt

Vårfågeljakten är tätt förknippad med skärgårdslivet. Sistnämnda är en viss livsstil och i den ingår att man lever av vad naturen har att ge, till exempel fåglar.

*"Skärgården är en livsmiljö som effektivt lär in ödmjukhet och vördnad för naturen och dess system. Åsynen av tusentals inflygande fåglar en tidig vårmorgon gör det lätt för skärgårdsbon att förstå sin position i naturens helhetssystem."*¹⁷⁰

Citatet kommer från en representant från ett lokalt jaktvårdsdistrikt som ingår i Finlands Jägarförbund. Citatet innehåller mycket känslor och det är också känslor som ligger till grund för jaktens betydelse. I det här fallet finns det ett slags underton att det endast är skärgårdsborna som kan förstå det utbyte som sker mellan natur och människa på en skärgård. Det här utbytet är en livsstil som är djupt förankrad i människan.

*"Jakten blir till en livslång lektion som leder in i naturens och människans djupaste inre väsen. Jakten hjälper oss att finna vår rätta biologiska position. Det uppstår ett mytiskt, funktionellt kärleksförhållande till viltet."*¹⁷¹

Den som då vill ta bort vårfågeljakten hotar naturligtvis inte bara jakten utan också människan, skärgårdsbons biologiska position i naturen. Jakten är således mer än en hobby, snarare en livsstil.

Vårfågeljakt - Finlands Jägarförbund - Kultur

Vårfågeljakten är ett kulturarv, en tradition och beskrivs som en uråldrig rättighet.¹⁷² Ursprunget till jakten har som nämnts tidigare sin bakgrund i att det förr var ett välkommet inslag i kosten för ålänningarna efter en vinter med ensidig mat. Förr plockade jägarna också

¹⁷⁰ Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi - <http://web.abo.fi/skargarden/2003-2/lindblom.htm> - 2011-11-28

¹⁷¹ Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi - <http://web.abo.fi/skargarden/2003-2/lindblom.htm> - 2011-11-28

¹⁷² Hufvudstadsbladet - <http://hbl.fi/opinion/lasares-brev/2011-11-22/hostjakten-pa-alfagel-ar-inte-mojlig> - 2011-11-28

fåglarnas ägg, men detta är sedan 1886 förbjudet och ingen strid för dagens jägare.¹⁷³ I ett policydokument för etiska regler utfärdad av Jägarnas centralorganisation står det så här:

*"Respektera naturen och viltet. Slå vakt om jakten som en väsentlig del av den finländska kulturen och respektera gamla accepterade jakttraditioner."*¹⁷⁴

Det är den första etiska regel som jägarna sätter upp för sina medlemmar och som påstås ge jakten "goodwill". Vårfågeljakten ses troligtvis som en respekterad och gammal, accepterad jakttradition. Det kan således sägas att det finns ett egenvärde i att bevara den här kulturtraditionen.¹⁷⁵

Vårfågeljakt - Finlands Jägarförbund - Politik

En del av den debatt som förs angående vårfågeljakten är om fåglarna inte kan jagas på hösten istället. Enligt en ordförande för en lokal jaktförening på Åland är det dock en omöjlighet. Det beror främst på tre saker. För det första finns inte fåglarna i den inre skärgården på hösten utan förflyttar sig längre ut. Det leder fram till den andra anledningen som handlar om att jägarna måste ta båten ut till holmar och liknande. För att göra det krävs det en vindstilla period på tre till fyra dagar, vilket enligt den lokala föreningen sällan händer på hösten. För det tredje och sista är jaktdygnet kortare på hösten eftersom det blir mörkare snabbare, vilket alltså leder till att det blir svårare att jaga fågel på hösten.¹⁷⁶ Om det inte går att jaga fågel på hösten finns det därför utrymme i fågeldirektivet att jaga fåglar i ett litet antal, på selektiv grund och under strikta förhållanden på våren.

En ändring i EU:s fågeldirektiv är också önskvärt. Direktivet kom på plats 1979 då EU bestod av åtta stater i mitten av Europa. Nu är de geografiska förutsättningarna annorlunda men fågeldirektivet detsamma. Den process som Finland har fått mot sig för att landet har tillåtit vårfågeljakt beskrivs som odemokratisk och jämförs med Franz Kafka Processen.¹⁷⁷ Den

¹⁷³ Jägaren 03/2011:67

¹⁷⁴ Jägarnas centralorganisation - http://www.riista.fi/se/data/attachments/jag0604_Eettiset.pdf - 2011-11-28

¹⁷⁵ Finlands Jägarförbund - <http://www.metsastajaliitto.fi/?q=se/node/517> - 2011-11-30

¹⁷⁶ Hufvudstadsbladet - <http://hbl.fi/opinion/lasares-brev/2011-11-22/hostjakten-pa-alfagel-ar-inte-mojlig> - 2011-11-28

¹⁷⁷ Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi - <http://web.abo.fi/skargarden/2003-2/lindblom.htm> - 2011-11-28

grundläggande idén som jägarna vill få igenom är helt enkelt att det ska vara tillåtet att jaga fågel på våren.

Vårfågeljakt - Finlands Jägarförbund - Etik

Det finns allmänna förhållningsregler som berör vårfågeljakten. Till exempel att jägare inte skall skjuta sjöfåglar om de befinner sig mer än 30 meter från skytten, att de ska främja en lugn jakt framför möjligheten att fälla många fåglar, jakten skall ske på ett hållbart sätt, jägaren skall vara väl förtrogen med sitt vapen och så vidare.¹⁷⁸ Det nämns aldrig att det skulle vara omoraliskt eller oetiskt att döda fåglar på våren genom den jakt de förespråkar. Det kan också tänkas att det har att göra med att det skjuts främst hanfåglar på våren, vilket det skulle finnas ett överflöd av. Därmed anser jägarna att de förvaltar fågelstammarna som en förnyelsebar naturresurs eftersom jakten inte påverkar reproduktionen nämnvärt.

Finlands Jägarförbund tabell - vårfågeljakt.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad Finlands Jägarförbund tycker i respektive dimension.

Tabell 7. Finlands Jägarförbund och de sex dimensionerna - vårfågeljakt.

	Finlands Jägarförbund - vårfågeljakt
Ekonomi	Jägarnas frivilliga arbete och investeringar kompenseras genom vårfågeljakten.
Ekologi	Vårfågeljakten är en hållbar jakt och har liten påverkan på fågelstammarnas reproduktion. Det beror främst på att det skjuts hanfåglar som det finns ett överflöd av, och att jaktens geografiska tillämpning är anpassad efter var fåglarna häckar.
Socialt	Vårfågeljakten är förknippad med en skärgårdsidentitet, det vill säga en livsstil som påverkar framför allt skärgårdsbor på djupet.
Kultur	Att förvalta vårfågeljakten innebär att förvalta ett kulturarv, en uråldrig traditionell rättighet. Det är mycket mer än bara en hobby.
Politik	Ändra fågeldirektivet och tillåt jägare att jaga fågel på våren.
Etik	Mest i generella termer, som att inte skjuta sjöfåglar om de är längre bort än 30 meter. Inget omoraliskt eller oetiskt att skjuta fåglar på våren.

¹⁷⁸ Jägarnas centralorganisation - http://www.riista.fi/se/data/attachments/jag0604_Eettiset.pdf - 2011-11-28

Delanalys vårfågeljakt på Åland

Finlands Jägarförbund har fått ett kraftigt genomslag för sina åsikter i Ålands landskapsregering. Till en början delar dock samtliga aktörer synen på att fåglarna inte utgör någon stor ekonomisk inkomst eller kostnad för skärgårdsborna. Däremot är vårfågeljakten en förutsättning enligt Jägareförbundet för att jägarna skall fortsätta med sitt frivilliga arbete, något som landskapsregeringen också påpekar. Att vårfågeljakten skulle vara ett slöseri med naturresurser, som BirdLife menar, är en åsikt som ingen av de två andra delar. Snarare tvärtom menar Jägarförbundet att jakten är hållbar i den ekologiska dimensionen. Landskapsregeringen säger liknande saker som Jägareförbundet men lägger till att det finns en risk att jägare slutar med att jaga rovdjur om de inte får jaga fågel på våren, vilket leder till att fågelstammarna minskar. BirdLifes ekologiska perspektiv är dock att jakten är ohållbar, en åsikt som inte får gehör i landskapsregeringen.

I den sociala och kulturella dimensionen går åsikterna mellan BirdLife och Jägarförbundet helt isär. BirdLife kan sträcka sig till att säga att jakten är en hobby men det är inte på nåt sätt en kultur eller livsstil. Jägarförbundet menar dock att vårfågeljakten är en livsstil, ett kulturarv, en traditionell rättighet som förknippas med en skärgårdsidentitet. När landskapsregeringen redogör för sina åsikter är de visserligen inte lika extrema som Jägarförbundets, men deras perspektiv liknar varandra. Bland annat i det att landskapsregeringen också hänvisar till den åländska traditionen och påpekar vikten av att bevara en tradition som vårfågeljakten. Kulturarvs argumentet används också av landskapsregeringen men det som de dock än mer trycker på än Jägarförbundet i den sociala dimensionen är att graden av självbestämmande minskar. BirdLifes åsikter om att fågelskådningen får stå tillbaka som intresse för att jakt skall tillåtas verkar ingen av de andra aktörerna ta någon notis om.

Politiskt vill landskapsregeringen likt Jägarförbundet att vårfågeljakt skall tillåtas. Det som skiljer dem åt är att Jägarförbundet vill ändra fågeldirektivet helt medan landskapsregeringen anser att vårfågeljakt kan tillåtas inom ramen för det nuvarande fågeldirektivet. BirdLife står i det här avseendet ensamma om att vilja förbjuda vårfågeljakten med hänvisning till just fågeldirektivet. De är dock inte emot jakt på fåglar, de vill bara att jakten skall vara på hösten då fåglarna inte häckar. Något som både Jägarförbundet och landskapsregeringen anser sig ha bevisat vara mycket svårt att göra.

I den etiska dimensionen menar BirdLife att vårfågeljakten strider mot hållbar jakt och att jakten är oansvarig. Jägarförbundet har mest allmänt hållna etiska regler, och landskapsregeringen har en argumentation om att jakten är säkrare på våren än på hösten. Här är det främst landskapsregeringen som står för en egen åsikt om att jakt med vettar på våren är att föredra ur ett jaktetiskt perspektiv. I den här dimensionen har samtliga aktörer egna perspektiv även om det kan antas att både Jägarförbundet och landskapsregeringen delar åsikten att det inte är oansvarigt att skjuta fåglar på våren.

Sommarjakten på morkulla i Sverige

1999 förbjöd regeringen sommarjakten på morkulla med hänvisning till EU:s fågeldirektiv. Den här gången fanns det också intresse motsättningar, dock lyckades regeringen implementera direktivet.

Sommarjakt på morkulla - Svenska Jägareförbundet - Ekonomi

Förbundet nämner inte att sommarjakten på morkulla har en ekonomisk dimension.

Sommarjakt på morkulla - Svenska Jägareförbundet - Ekologi

Sommarjakten på morkulla har enligt förbundet ingen negativ effekt på populationen på vare sig lång eller kort sikt. Det här beror på en rad olika saker. För det första är det enligt dem vetenskapligt bevisat att då sommarjakten förekom, så var 99 procent av de skjutna fåglarna hanfåglar.¹⁷⁹ Detta är bra eftersom morkullan är polygam, och om en hanfågel skjuts så betyder inte det att honfågeln inte hittar en ny partner. För det andra har en majoritet av parningarna skett före sommarjakten, vilket betyder att hanarna redan har befruktat honan. För det tredje och sista deltar inte hanen i omvårdnaden av honans ungar. Det spelar således ingen roll för morkullans ungar om hanen dör efter parningen.¹⁸⁰

Något som också har använts som ett argument för att sommarjakten inte skulle vara negativ för morkullans fortlevnad är antalet morkullor som förekommer i Sverige. I ett forskningsprojekt initierat och delvis finansierat av förbundet kommer man fram till att det i

¹⁷⁹Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Viltet/ViltVetande/Artpresentationer/Morkulla/> - 2011-12-11

¹⁸⁰Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Global/Fr%C3%A5n%20J%C3%A4garef%C3%B6rbundet/2005/3.pdf> - 2011-12-11

Sverige finns cirka 1,9 miljoner morkullor år 2001. Det gör morkullan till Sveriges vanligaste vadarefågel. Den avskjutning som förekom innan sommarjakten blev förbjuden uppgick till drygt 100 000, alltså drygt fem procent av den totala populationen i Sverige. Avskjutningen är således så liten enligt förbundet att det borde ha en liten effekt på beståndet.¹⁸¹ Det här är dock omtvistat av förbundet självt, eftersom projektet använde sig av icke traditionella inventeringsmetoder. I sin artpresentation skriver förbundet att beståndet på senare tid har uppskattats till 500 000 - 600 000 fåglar.¹⁸²

Sommarjakt på morkulla - Svenska Jägareförbundet - Socialt

Sommarjaktens betydelse på morkulla för jägarna beskrivs sällan som en livsstil eller som något som påverkar deras vardag på ett nämnvärt sett. Möjligheten att jaga morkulla finns fortfarande, men då på hösten. Det som däremot upprör förbundet är att medlemmarna själva inte har fått bestämma när de ska jaga, vilket påpekas av förbundets ordförande Torsten Mörner. Han beskriver en irritation i förbundet över att jägarnas självbestämmande hela tiden inskränks av EU. Han menar att det före EU-inträdet fanns en överenskommelse om att jakten på bland annat morkulla inte skulle påverkas. Den här överenskommelsen bröts dock av vad han beskriver som ett gammalt och stelt fågeldirektiv.¹⁸³

Sommarjakt på morkulla - Svenska Jägareförbundet - Kultur

Sommarjakten på morkulla är enligt förbundet en hundraårig jakttradition.¹⁸⁴ Den har haft sina kontroverser genom tiden, och den tidigare vårjakten har till exempel förbjudits och nu även sommarjakten.¹⁸⁵ Höstjakten är dock fortfarande tillåten och det finns fortfarande möjlighet att jaga morkulla, varvid det skjuts cirka 2000-3000 fåglar per år.¹⁸⁶

I övrigt nämns det inte mycket om sommarjaktens betydelse för att upprätthålla jaktens kulturella värde. En anledning till det kan vara att jakten faktiskt fortfarande är möjlig men att

¹⁸¹ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Global/Fr%C3%A5n%20J%C3%A4garef%C3%B6rbundet/2005/3.pdf> - 2011-12-11

¹⁸² Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Viltet/ViltVetande/Artpresentationer/Morkulla/> - 2011-12-11

¹⁸³ Svensk Jakt - <http://www.jagareforbundet.se/svenskjakt/Nyheter/KronikaLedare-Svensk-Jakt/Sju-miljoner-starka-jagare/> - 2011-12-11

¹⁸⁴ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Global/Fr%C3%A5n%20J%C3%A4garef%C3%B6rbundet/2005/3.pdf> - 2011-12-11

¹⁸⁵ Svensk Jakt nr 7, 2007 - *Morkulljaktens märkliga turer*

¹⁸⁶ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Viltet/ViltVetande/Artpresentationer/Morkulla/> - 2011-12-11

den sker på hösten. Det är således ingen konflikt om att jakten i sig hotas, bara när den skall utföras. Av tradition utförs den på sommaren, och så vill förbundet att det skall vara i fortsättningen också.

Sommarjakt på morkulla - Svenska Jägareförbundet - Politik

Det väsentliga dokumentet som jägareförbundet vill ändra på är fågeldirektivet. Anledningen till att sommarjakten har förbjudits är att direktivet förbjuder jakt på fåglar som häckar, vilket morkullan anses göra under sommaren. Det förbundet vill göra är att tillåta sommarjakten på morkulla under artikel 9.1.c i fågeldirektivet. Den artikeln medger undantag för jakt på fågel under bland annat häckningstiden om det sker på ett litet antal fåglar, på selektiv grund och under strängt kontrollerade former. Förbundet anser att den sommarjakt som förekom innan förbudet nådde upp till de tre nyss nämnda premisserna. Dessutom anser förbundet att majoriteten av morkullorna har häckat klart före sommarjakten. Därför vill det att morkullan skall få jagas på sommaren, dock enbart med jaktformen passkytte, alltså skall inga jakthundar få förekomma i jakten.¹⁸⁷

Sommarjakt på morkulla - Svenska Jägareförbundet - Etik

Det finns allmänna etiska riktlinjer som förbundet förespråkar i jakt, till exempel att jägaren skall vara väl förtrogen med sitt vapen. Men förbundet nämner inte några eventuella etiska problem med att jaga morkulla. Troligtvis för att det anser att det finns morkullor i överflöd och att döda fåglar i jaktsyfte ser de knappast som oetiskt.

Svenska Jägareförbundet tabell - sommarjakten på morkulla.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad Svenska Jägareförbundet tycker i respektive dimension.

Tabell 8. Svenska Jägareförbundet och de sex dimensionerna - Sommarjakt på morkulla.

Svenska Jägareförbundet - sommarjakten på morkulla	
Ekonomi	---
Ekologi	Sommarjakten påverkar inte morkullans reproduktion på grund av att det främst skjuts få hanfåglar av den totala populationen, morkullan är polygam, majoriteten

¹⁸⁷ Svenska Jägareförbundet - <http://www.jagareforbundet.se/Global/Fr%C3%A5n%20J%C3%A4gare%C3%B6rbundet/2005/3.pdf> - 2011-12-11

	av parningen sker före sommaren och hanen tar inte hand om honans ungar.
Socialt	Självbestämmande är viktigt för förbundet och EU:s inblandning inskränker på jägarnas självbestämmande.
Kultur	Sommarjakten på morkulla är en hundraårig tradition.
Politik	Tillåt sommarjakt på morkulla med undantaget i fågeldirektivets artikel 9.1.c, vilket innebär att morkullor får jagas under häckningstid men i litet antal, under strängt kontrollerade former samt på selektiv grund.
Etik	Det är etiskt försvarbart att jaga morkullor under sommaren.

Sommarjakt på morkulla - Sveriges Ornitologiska Förening - Ekonomi

Föreningen nämner inte att sommarjakten på morkulla har en ekonomisk dimension.

Sommarjakt på morkulla - Sveriges Ornitologiska Förening - Ekologi

Föreningen har en rad argument för att sommarjakten på morkulla inte är hållbar ur ett biologiskt perspektiv. För det första anser den att jakten sker under morkullans häckningstid, men menar också att det finns för lite forskning kring när morkullan häckar. Dock häckar den i alla fall i juli enligt dess egen forskning, vilket alltså är samma tid som sommarjakten skulle infalla.¹⁸⁸ Alla påståenden om att morkullan har häckat klart före sommaren kallar de för gissningar. Nackdelen med att då skjuta fåglar under sommartid och deras häckningstid är att det främst är äldre hanar som skjuts. En bra jakt bör enligt föreningen beskatta hela beståndet, alltså även årsungarna. Sistnämnda har också en hög naturlig dödlighet under vintern, vilket innebär att avskjutningen av just årsungar på hösten påverkar populationen mindre. För det andra är morkullans populationsstorlek okänd och svår att uppskatta. Det vi däremot vet enligt föreningen är att morkullan förekommer tätare i vissa miljöer än andra. Detta innebär att jägare som skjuter morkulla inte ser när populationen minskar eftersom de råkar befinna sig just där morkullan förekommer i rikligt antal. För det tredje är det olämpligt att jaga på sommaren, för det stör många av de andra djurens fortplantning. Även den hund som måste finnas för apportering av morkullor är enligt föreningen högst olämplig att släppa fri under den här tiden på året då den också kan störa fortplantningen för andra djur.¹⁸⁹

Sommarjakt på morkulla - Sveriges Ornitologiska Förening - Socialt

Föreningen skriver så här i ett pressmeddelande angående beslutet att förbjuda sommarjakten på morkulla:

¹⁸⁸ SOF - <http://sofnet.org/index.asp?lev=524&typ=1> - 2011-12-11

¹⁸⁹ SOF - http://sofnet.org/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=32 - 2011-12-12

"Alla sommarfirare kan nu också se fram emot fridsamma och lugna sommarkvällar utan morkullejägarnas skjutande."¹⁹⁰

Eftersom jakten kan fortsätta på hösten så kan den hobbyn fortgå samtidigt som fågelåskådare kan gå ut i skogen och se morkullans spel utan att oro sig för jägares skjutande. Det blir en kompromiss mellan olika fritidsintressen där samtliga kan få fortsätta att utöva dem utan att de stör varandra. De menar också i pressmeddelandet att jägarna alltför länge har haft monopol på frågan om jakttider. Naturvårdsintressen har enligt dem sällan fått vara med och bestämma. Ur det perspektivet kan det sägas att naturvårdsintressenas självbestämmande har ökat då de nu har varit med och bestämt jakttiden på morkulla.

Föreningen ser också sommarjakten på morkulla som en nöjesjakt.¹⁹¹ Den behövs inte för att människor annars skulle svälta, och själva sommarjakten är inte förknippad med en livsstil. Själva jakten kan möjligtvis vara det, men den kan utövas på hösten.

Sommarjakt på morkulla - Sveriges Ornitologiska Förening - Kultur

Sommarjakten på morkulla är visserligen en lång tradition enligt föreningen. Det här ser den dock som ett dåligt argument och menar att det finns fler jakter som har långa traditioner, till exempel som att jaga älg på skarsnö eller svanar och gäss under ruvningstid. Samhället utvecklas dock och när det blir upplyst är det skyldigt att vidta åtgärder efter den information det har. Föreningen går också hårt åt dem som vill jaga morkulla med argumentet att det är en tradition:

"Primitiva människor har i alla tider jagat sina byten när de varit lättast att fälla, men så har man också gått mycket hårt åt viltstammarna och även utrotat flera arter."¹⁹²

För den är morkullejakt på sommaren en skam som inte bör förekomma i ett modernt samhälle, och att det är en tradition i det här sammanhanget har ingen betydelse. I så fall anser föreningen att dess 60-åriga kamp mot den här typen av jakter på samma sätt kan ses som en tradition som också bör beaktas.¹⁹³

¹⁹⁰ SOF - <http://sofnet.org/index.asp?lev=90&typ=1> - 2011-12-12

¹⁹¹ SOF - http://avifauna.se/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=1420 - 2011-12-11

¹⁹² SOF - http://avifauna.se/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=1420 - 2011-12-11

¹⁹³ SOF - http://sofnet.org/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=32 - 2011-12-12

Sommarjakt på morkulla - Sveriges Ornitologiska Förening - Politik

Det politiska ställningstagande som föreningen gör är som väntat att den vill förbjuda sommarjakten på morkullan. Mer specifikt handlar det om spelflygande morkullor. Med sistnämnda avses morkullor som flyger in ett speciellt revir i syfte att hitta en partner. När de spelflygande morkullorna inte längre spelflyger har föreningen inget emot jakt, men den bör då ske på hösten. Föreningen menar till och med att det finns mycket att vinna på ett samarbete mellan jägare och ornitologer. Kan jägarna respektera EU:s fågeldirektiv och sluta jaga fåglar under häckningstid kan också ornitologerna godta en viss jakt på övriga fåglar under resten av året.¹⁹⁴ Ytterligare en anledning för Sverige att följa fågeldirektivet i det här fallet är att visa en kontinuerlig linje. Tänjer regeringen på sommarjakten på morkulla är det nära att den tänjer på andra fågelarter som jägare vill jaga. Det finns också ett visst värde i att följa fågeldirektivet för att ha möjlighet att kritisera andra länder som inte följer det.¹⁹⁵

Just att jakt är möjlig på hösten innebär också enligt föreningen att det blir omöjligt att finna något kryphål i fågeldirektivet. Den menar dock att anledningen till att jägarna inte accepterar höstjakten är att det finns mycket annat att jaga då, och då är det inte värt att ägna tid åt morkullejakt. Det spelar heller ingen roll hur många morkullor som förekommer i Sverige under sommaren, för spelflygande morkullor skall inte skjutas.¹⁹⁶ För föreningen blir det närmast en principsak om att fåglar som häckar inte skall jagas.

Sommarjakt på morkulla - Sveriges Ornitologiska Förening - Etik

Eftersom sommarjakten på morkulla enligt föreningen är biologiskt fel finns det enligt den inget jaktetiskt i att skjuta morkullor på sommaren.¹⁹⁷ Det finns också övriga aspekter som är etiskt tveksamma, som den blyspridning som förekommer i jägarnas ammunition och de skadeskjutningar som alltid förekommer vid jakt.¹⁹⁸

¹⁹⁴ SOF - http://avifauna.se/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=1420 - 2011-12-11

¹⁹⁵ SOF - <http://sofnet.org/index.asp?lev=90&typ=1> - 2011-12-12

¹⁹⁶ SOF - http://avifauna.se/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=1420 - 2011-12-11

¹⁹⁷ SOF - http://sofnet.org/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=32 - 2011-12-12

¹⁹⁸ SOF - http://avifauna.se/apps/nyheter/las_mer.asp?NewsID=1420 - 2011-12-11

Sveriges Ornitologiska Förening tabell - sommarjakten på morkulla.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad Sveriges Ornitologiska Förening tycker i respektive dimension.

Tabell 9. Sveriges Ornitologiska Förening och de sex dimensionerna - Sommarjakt på morkulla.

	Sveriges Ornitologiska Förening - sommarjakt på morkulla
Ekonomi	---
Ekologi	Sommarjakten sker under morkullans häckningstid vilket innebär att jägare skjuter värdefulla hanar och påverkar reproduktionen negativt. Jakt på sommaren stör också övriga djurs fortplantning negativt. Jakten på hösten är bättre för då skjuts årsungar som annars har hög dödlighet.
Socialt	Sommarjakten stör andra fritidsintressen som fågelskådning. Jakten är också en ren och skär nöjesjakt som lika gärna kan förekomma på hösten.
Kultur	Jakten på morkullan på sommaren är visserligen en tradition, men det är ett dåligt argument då vi i dagens samhälle vet saker som vi inte visste förr, som att sommarjakten sker under morkullans häckningstid.
Politik	Förbjud sommarjakten, föregå med ett gott exempel internationellt och ha jakten på hösten. Eftersom jakten är möjlig på hösten finns det inget undantag i fågeldirektivet som kan tillåta sommarjakten.
Etik	Jakten är biologiskt fel och därför jaktetiskt fel. Även blyspridningen och skadeskjutningarna bör beaktas som etiskt tveksamma.

Sommarjakt på morkulla - Regeringen - Ekonomi

Regeringen nämner inte att sommarjakten på morkulla har en ekonomisk dimension.

Sommarjakt på morkulla - Regeringen - Ekologi

Den nuvarande regeringen hänvisar till det beslut som fattades 1999 av den dåvarande regeringen att förbjuda sommarjakten på morkulla. I ett utskottsbetänkande av miljö- och jordbruksutskottet som regeringen hänvisar till rekommenderar den också att sommarjakten inte återinförs för att den strider mot EU:s fågeldirektiv. Där nämns de försök med sommarjakt som genomfördes i slutet av 1990-talet av den dåvarande regeringen och att beslutet som fattades efter de försöken bör stå fast.¹⁹⁹ Det enda problem som anknyter till någon form av ekologiskt perspektiv är att det under de här försöken i slutet av 1990-talet

¹⁹⁹ Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU8, *Jakt och viltvård*, 2010:8

sköts fyra gånger fler fåglar än vad man hade trott innan, närmare bestämt mellan 100 000 - 115 000 fåglar.²⁰⁰

Sommarjakt på morkulla - Regeringen - Socialt

Regeringen nämner inte att sommarjakten på morkulla har en social dimension.

Sommarjakt på morkulla - Regeringen - Kultur

Regeringen nämner inte att sommarjakten på morkulla har en kulturell dimension.

Sommarjakt på morkulla - Regeringen - Politik

Större delen av regeringen vill återinföra sommarjakten på morkulla. Men eftersom detta strider mot EU:s fågeldirektiv fattas inte det slutgiltiga beslutet att återinföra sommarjakten. Detta beskrivs som en negativ effekt av EU-medlemskapet.²⁰¹ I betänkandet från miljö- och jordbruksutskottet som regeringen hänvisar till finns det undantag i fågeldirektivet som möjliggör jakt. Men eftersom jakten redan är lovlig under hösten går det inte att tillämpa det undantaget.²⁰²

Sommarjakt på morkulla - Regeringen - Etik

Regeringen nämner inte att sommarjakten på morkulla har en kulturell dimension.

Sverige regering tabell - sommarjakten på morkulla.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad Sveriges regering tycker i respektive dimension.

Tabell 10. Sveriges regering och de sex dimensionerna - Sommarjakt på morkulla.

Sveriges regering - sommarjakt på morkulla	
Ekonomi	---
Ekologi	Det sköts för mycket fåglar under de försök som gjordes med sommarjakt på morkulla under slutet av 1990-talet. Det här är dock mer ett problem för att det inte stämmer överrens med fågeldirektivet än att det är problematiskt för morkullestammen.
Socialt	---

²⁰⁰ Jordbruksdepartementets pressmeddelande, *Sommarjakten på morkullor upphör*, 1999-06-17

²⁰¹ Sverige Radio - <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3797&artikel=4005487> - 2011-12-12

²⁰² Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU8, *Jakt och viltvård*, 2010:8

Kultur	---
Politik	Regeringen vill återinföra morkullejakten men låter bli för att det strider mot EU:s fågeldirektiv.
Etik	---

Delanalys sommarjakt på morkulla i Sverige

I det här lyckade fallet av implementering av fågeldirektivet lyser regeringens åsikter med sin frånvaro. Debatten är desto livligare i det civila samhället. Men till en början har i alla fall samtliga aktörer gemensamt att morkullan inte är någon ekonomisk fråga. Däremot har den ekologiska dimensionen fått genomslagskraft i de faktiska besluten. Där hävdar Sveriges Ornitologiska Förening att jakten påverkar morkullans reproduktion negativt men också att jakten stör övriga djurs reproduktion. Regeringens något vaga argumentation hänvisar också till att när jakten väl fanns så gick den för hårt åt stammen. Men det här kanske mest är ett problem för att det bryter mot fågeldirektivet och inte för att det är dåligt för morkullan i sig. Svenska Jägareförbundets argument om att jakten inte påverkar morkullans reproduktion negativt verkar i det här fallet inte ha fått genomslag.

Det som dock gör det hela märkligt är att trots att regeringen hänvisar till att jakten går hårt åt morkullan så är de i den politiska dimensionen för sommarjakten. Det här stärker argumentationen att anledningen till att regeringen främst ser sommarjakten som ett problem är för att det bryter mot EU:s fågeldirektiv och inte för att det är dåligt för morkullestammen. I övrigt är regeringens argumentation mycket tunn till varför de vill återinföra sommarjakten. Men åsikten om att sommarjakten skall återinföras förs av andra intressen och däribland Jägareförbundet. De menar att det är helt i enighet med fågeldirektivet att jaga morkulla på sommaren. Ornitologiska föreningen menar dock att jakten bör förbjudas på sommaren men tillåtas på hösten.

I övrigt är konflikten i det civila samhället relativt lugn. Det finns skillnader i de andra dimensionerna men de står oftast inte i rak motsats till varandra. Till exempel anser Jägareförbundet att morkullejakten är en tradition, något Ornitologiska föreningen förstår men avvisar genom att vi nu vet mer än vi visste förr och av biologiska skäl bör den förbjudas. Ornitologiska föreningen beskriver jakten som en nöjesjakt. Socialt beskriver inte Jägareförbundet sommarjakten på morkulla som en livsstil och kanske de också ser

morkullejakten som en nöjesjakt, det verkar i alla fall som att sommarjakten är mer beklaglig ur perspektivet att EU inskränker på deras självbestämmande än att jakten är helt borta.

Etiskt skiljer sig intressena mer åt. Konflikten är enkel att förstå, Ornitologiska föreningen tycker det är jaktetiskt fel att skjuta häckande morkullor medan Jägareförbundet anser att morkullorna inte häckar under sommaren och därför är det inget etiskt fel i att skjuta en morkulla.

Lodjursjakten i Finland

I Finland bedrivs lodjursjakt och precis som i de andra fallen finns det även här en konflikt i det civila samhället och med det offentliga. Även här kommer presentationen att ske utifrån de sex olika dimensionerna. Det här är ett fall där Finland har lyckats att implementera EU:s art- och habitatdirektiv.

Lodjursjakt - Finlands Naturskyddsförbund - Ekonomi

Lodjuren kan åstadkomma ekonomiska kostnader för människor, men dessa kostnader bör också ses i proportion till vad andra djur gör för skador. Älgen beräknades till exempel göra skador i Finland som uppgick till 5 miljoner euro, vilket är betydligt mer än vad lodjuren gör. De få skador som ändå lodjuret gör skall enligt förbundet ersättas, men dessa skador är ytterst få när det handlar om lodjuren.²⁰³

I frågan om lodjuret gör tillräckligt mycket skada på egendom så att ingen annan lämplig lösning finns än att jaga det anser förbundet att lodjuret inte uppfyller det kravet. Det kravet är hämtat från EU:s art- och habitatdirektiv, men den skada som lodjuret gör på exempelvis hundar och katter är mycket små.²⁰⁴

Lodjursjakt - Finlands Naturskyddsförbund - Ekologi

Lodjuren behövs för att stärka den biologiska mångfalden. Om så sker gynnar det alla djur. Ett vanligt argument enligt förbundet är att lodjuren skapar obalans när de blir för många. Ett exempel är att lodjuret helt kan förstöra rådjursstammarna. Det här stämmer inte enligt förbundet. Lodjuret dödar visserligen en del rådjur men det dödar också sina konkurrenter som räven. Rävar kan, om de förekommer i täta koncentrationer, döda upp till 90 procent av

²⁰³ FNF - http://www.sll.fi/keski-suomi/luonto/lajit/ilveskarhu/index_html/? - 2011-12-13

²⁰⁴ FNF - <http://www.sll.fi/uusimaa/kannanotot/kho-ilves/?> - 2011-12-14

alla nyfödda rådjurskid. Lodjuret fungerar således som en naturlig predator på räven och det leder i sin tur till fler rådjur.²⁰⁵ Förbundet menar också att de eventuella minskningar som har skett, till stor del beror på att jordbruket har ändrats och att det har förekommit hårdvintrar.

I EU:s art- och habitatdirektiv som enligt förbundet skyddar lodjuret från jakt många gånger, står det att undantag får göras om lodjuret skulle hota folkhälsan. Det här menar förbundet att lodjuret inte gör, eftersom lodjuret inte kan överföra smittsamma sjukdomar till människan. Däremot är lodjuret en hotad art som är viktig för den biologiska mångfalden och bör därför också skyddas.²⁰⁶

Lodjursjakt - Finlands Naturskyddsförbund - Socialt

Det finns alltid konflikter mellan djur och människor. Lodjuret är inget undantag men det är fullt möjligt att lära sig leva med lodjuren.²⁰⁷ Om lodjuret vill och om det hittar en lämplig biotop kan det bosätta sig nära människan. Men lodjuret är helt ofarligt för människan och den har aldrig attackerat en enda människa i Finland. Lodjuret är också ett mycket skyggt djur och med tanke på dess låga skadegörelse för människan behöver livskvalitén inte påverkas nämnbart. Trots det är människor rädda för lodjur och det enda botmedlet mot det är enligt förbundet objektiva fakta.²⁰⁸

Lodjursjakt - Finlands Naturskyddsförbund - Kultur

Jakt kan säkert vara en kulturell tradition hos många jägare men lodjursjakten hotar inte jakten på rådjur enligt förbundet. Själva jakten på lodjur kan enligt förbundet inte motiveras med ekologiska argument och de ser jakten som ren nöjesjakt.²⁰⁹ Med det sagt och med deras tidigare argument om att lodjuret inte påverkar jägarnas omtyckta rådjursjakt, så ser det troligtvis heller inte lodjursjakten som en livsstil eller en tradition. Jakten nämns i alla fall sällan i termer av att den skulle hota någon tradition eller vara någon tradition. Människors livsstil anses heller inte vara hotad, eftersom människan kan leva precis som den alltid har

²⁰⁵ FNF - <http://www.sll.fi/uusimaa/kannanotot/kho-ilves/?> - 2011-12-14

²⁰⁶ FNF - http://www.sll.fi/keski-suomi/luonto/lajit/ilveskarhu/index_html/? - 2011-12-13

²⁰⁷ FNF - <http://www.sll.fi/uusimaa/tiedotus/2008/ilvestiedote/?> - 2011-12-13

²⁰⁸ FNF - <http://www.sll.fi/uusimaa/kannanotot/kho-ilves/?> - 2011-12-14

²⁰⁹ FNF - <http://www.sll.fi/uusimaa/kannanotot/kho-ilves/?> - 2011-12-14

gjort, då lodjuret sällan gör sin existens påmind genom skadegörelse på tamboskap eller liknande.

Lodjursjakt - Finlands Naturskyddsförbund - Politik

Förbundet vill att lodjursstammen skall växa, det är dess politiska mål angående lodjursstammen. Detta innebär emellertid inte att jakt på lodjur skall förbjudas helt och hållet. Skydds jakt på besvärliga individer, även om de sällan förekommer, skall vara möjligt. Det som dock är mest önskvärt är att lodjuren skall kunna regleras genom naturlig dödlighet.²¹⁰

Enligt EU:s art- och habitatdirektiv är också lodjuret en av de arter som behöver särskilt skydd. Detta får inte Finlands lodjur enligt förbundet som menar att lodjurstilldelningen är alltför generös. Men ändå förekommer jakt på lodjur i Finland, och om den skall utföras så vill förbundet att den skall ske under en mer sträng och kontrollerad form. Som det ser ut nu har lodjuren lämnats i jägarnas händer, utan att omgivningen riktigt vet vad som pågår.²¹¹

Lodjursjakt - Finlands Naturskyddsförbund - Etik

Det står inte utskrivet om de etiska övervägandena kring lodjursjakten. Troligtvis anser förbundet att det inte är etiskt att jaga så mycket lodjur som Finland gör, eftersom djuret ses som en hotad art.

Finlands Naturskyddsförbund tabell - lodjursjakt.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad Finlands Naturskyddsförbund tycker i respektive dimension.

Tabell 11. Finlands Naturskyddsförbund och de sex dimensionerna - Lodjursjakt.

Finlands Naturskyddsförbund - Lodjursjakt	
Ekonomi	Lodjuren kan innebära kostnader för dem som drabbas, men det här är ytterst små skador och i proportion till vad älgen gör för skador är den summan försumbar.
Ekologi	Lodjuret är viktigt för den biologiska mångfalden och är positivt i den bemärkelsen. Det behöver heller inte nödvändigtvis gå hårt åt till exempel rådjurstammen då det dödar rävar som dödar rådjurskid.
Socialt	Människan kan leva tryggt nära lodjuret då lodjuret är helt ofarligt för människan.

²¹⁰ FNF - <http://www.sll.fi/keski-suomi/luonto/lajit/ilveskarhu/ilves-hoitsukysely604/> - 2011-12-13

²¹¹ FNF - <http://www.sll.fi/uusimaa/tiedotus/2008/ilvestiedote/?-> 2011-12-13

	Dessutom gör lodjuret liten skada på tamboskap.
Kultur	Förbundet anser att lodjursjakten inte kan motiveras av ekologiska skäl och ser den jakten som en nöjesjakt. Lodjuren hotar inga kulturella traditioner då det inte påverkar jakten på övriga djur.
Politik	Lodjursstammen skall växa och det är därför beklagligt att det skjuts för många lodjur i Finland. Men skall jakten förekomma skall det vara under strängt kontrollerade former, dock är skydds jakt på bevärliga individer okej.
Etik	Det är inte etiskt att skjuta lodjur i den utsträckning som Finland gör eftersom arten är hotad i just Finland.

Lodjursjakt - Finlands Jägarförbund - Ekonomi

Lodjurets skadeverkningar rör främst skogsrenar. Sammanlagt uppgick de ersättningsberättigade kostnaderna år 2006 till 640 000 euro enligt förbundet. Förbundet menar också att skogens övriga resurser och framför allt rådjursstammen minskar när lodjuren ökar.²¹² På så sätt konkurrerar lodjuret med jägarna om bytena, och i dessa finns det en viss ekonomisk vinst att göra. Exakt hur stor den vinsten är och exakt hur stor lodjurets påverkan på rådjuren är kan vara svårt att kalkylera. Förbundet presenterar i alla fall ingen siffra på den kostanden, förutom just att lodjurens sammanlagda kostnader skulle vara ersättningsberättigade upp till 640 000 euro. Det är alltså inte den ersättningen som betalades ut, utan den som skulle kunna ha betalats ut.

Lodjuret beskrivs dock inte som ett hot mot jakthundar eller andra liknande tamdjur. Överlag förknippas lodjuret sällan med ekonomiska konsekvenser förutom där det förekommer i täta koncentrationer nära områden där det finns skogsrenar och där det tar mycket av rådjuren.

Lodjursjakt - Finlands Jägarförbund - Ekologi

Förbundets analyser av lodjurets påverkan på ekosystemet går främst ut på att beskriva hur hårt det kan påverka andra viltstammar. Det här är dock svårt att närmare beskriva då förbundet menar att de uppskattningar av antalet lodjur som finns i Finland är alldeles för dåliga.²¹³ Men det ges exempel på hur enstaka lodjur har tagit upp till sju renar på bara några veckor.²¹⁴

²¹² Finska Jägarförbundet - <http://metsastajaliitto.net/kainuu/?q=se/node/894> - 2011-12-15

²¹³ Finska Jägarförbundet - http://www.metsastajaliitto.fi/liitteet/Lausunto_MMM11e_08112010.pdf - 2011-12-15

²¹⁴ Finska Jägarförbundet - http://www.metsastajaliitto.fi/liitteet/Lausunto_MMM11e_21072011.pdf - 2011-12-13

Lodjursjakt - Finlands Jägarförbund - Socialt

Lodjuret är inte farligt för människan och det går ganska smärtfritt att leva just med lodjuret. Men förbundet höjer ett varningens finger och menar att framtida problem kan uppstå om lodjurstammen fortsätter att växa utan lokalbefolkningens acceptans.²¹⁵

Lodjursjakt - Finlands Jägarförbund - Kultur

Att rädda skogens rådjur beskriver förbundet som en kamp.²¹⁶ Kampen förs främst mot lodjuret som kan döda många rådjur och därmed hota jakten. Jakten i sig beskrivs som en tradition som baseras på toppklassig viltforskning.²¹⁷ Med det perspektivet är det möjligt att förbundet ser lodjuret som ett hot mot traditioner. Men samtidigt beskrivs inte lodjuret som ett djur som helt förändrar livssituationer för människor på landsbygd. Lodjuret är dock en del av det samlade rovdjurstrycket där bland annat vargen ingår. Lodjuret nämns också i förbifarten tillsammans med vargen som hinder för landsbygdbefolkningen att leva som den alltid har gjort. Men vid ytterligare utveckling lämnas ofta lodjuret därhän och förbundet lägger fokus på vargen.

Lodjursjakt - Finlands Jägarförbund - Politik

Förbundet vill jaga mer lodjur, närmare bestämt vill de skjuta 500 individer 2011. 2011 var den sammanlagda kvoten på 440 individer.²¹⁸ Kvoten motiveras av främst tre anledningar. För det första har landets miniminivåer på antalet lodjur i Finland passerats. För det andra är kvoten helt i enighet med unionens ståndpunkt. Sistnämnda tolkas som att ifall ett land uppfyller kraven på en gynnsam bevarandestatus för en art så är det fritt fram att skjuta av så många djur som möjligt, så länge det inte hotar arten. För det tredje har det skett en dramatisk ökning av lodjurstammen som finska myndigheter tidigare har missat genom dålig inventering.²¹⁹

²¹⁵ Finska Jägarförbundet - <http://metsastajaliitto.com/?q=node/674> - 2011-12-15

²¹⁶ Finska Jägarförbundet - <http://metsastajaliitto.net/kainuu/?q=se/node/894> - 2011-12-15

²¹⁷ Finska Jägarförbundet - <http://metsastajaliitto.net/kainuu/?q=se/node/517> - 2011-12-15

²¹⁸ Finska Jägarförbundet - <http://www.metsastajaliitto.fi/?q=node/847> - 2011-12-14

²¹⁹ Finska Jägarförbundet - <http://www.metsastajaliitto.fi/?q=node/446> - 2011-12-15

Jakten måste baseras på lodjurens täthet också. Enligt förbundet är inte den finska lodjursstammen jämnt fördelad över Finland. I vissa områden är stammen alldeles för tät och går också mycket hårt åt skogsrenarna. Därför måste förvaltningen vara flexibel och öka jakttillstånden där den ser att lodjurstammen är tär koncentrerad.²²⁰

Lodjursjakt - Finlands Jägarförbund - Etik

Lodjuren har all rätt att få leva i de finländska skogarna, men för att minimera deras skadeverkningar och för att uppfylla lokalbefolkningens villkor skall nivåerna vara låga. Förbundet anser sig säkert därför ha jaktetiska motiv att jaga lodjur.²²¹ I övrigt är det inte mycket som sägs om etiska övervägande gällande lodjursjakten. Det finns naturligtvis allmänt hållna regler som att djuret inte skall lida i onödan, och att jägaren skall vara väl förtrogen med sitt vapen och så vidare.

Finlands Jägarförbund tabell - lodjursjakt.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad Finlands Jägarförbund tycker i respektive dimension.

Tabell 12. Finlands Jägarförbund och de sex dimensionerna - Lodjursjakt.

	Finlands Jägarförbund - Lodjursjakt
Ekonomi	Förbundet anser att lodjuren är en kostnad, eftersom de tär på skogens naturresurser som rådjur och renar, och 2006 uppgick de ersättningsberättigade kostnaderna till 640 000 euro. Den angriper dock sällan tamdjur.
Ekologi	Fokus ligger på lodjurets påverkan på andra bytesdjur som rådjur. Denna påverkan är dock svår att uppskatta då inventeringarna av antalet lodjur är dåliga.
Socialt	Lodjuret är inte farligt för människan men kan åstadkomma andra problem för människor om stammen blir för stor.
Kultur	Jakt är kultur och lodjur som konkurrerar om jägarnas byten kan hota jakten på till exempel rådjur. Med det perspektivet kan lodjuret ses som ett hot mot den kulturen.
Politik	Förbundet vill att licensjakten på lodjur skall öka med anledning av att lodjuren har passerat miniminivåerna. Detta är i linje med unionens ståndpunkt och stammen har på senare år ökat dramatiskt.
Etik	Lodjursjakt är förenlig med god jaktetik.

²²⁰ Finska Jägarförbundet - http://www.metsastajaliitto.fi/liitteet/Lausunto_MMMIle_08112010.pdf - 2011-12-15

²²¹ Finska Jägarförbundet - http://www.metsastajaliitto.fi/liitteet/Lausunto_MMMIle_21072011.pdf - 2011-12-13

Lodjursjakt - Jord- och skogsbruksministeriet - Ekonomi

Lodjuret dödar enligt ministeriet upp till 0,01-0,55 procent av Finlands tamdjur varje år. Därmed orsakar lodjuret ytterst få skador på till exempel jakthundar och får. Det betyder dock inte att lodjurets skadeverkningar kan bagatelliseras. Lodjursbeståndet är inte jämnt spritt över landet utan kan förekomma i täta koncentrationer lokalt och orsaka stora skador för den enskilde näringsidkaren. Det finns också ett samband mellan lodjursstammens ökning och de ersättningar staten får betala. Skadorna är störst på renarna. Lodjuren står för 8 procent av samtliga renskador, vilket kan jämföras med björnen som står för 25 procent eller vargen som står för 22 procent. Sammanlagt betalade staten ut knappt 25 000 euro för alla skador som lodjur orsakade 2004.²²²

Lodjuret beskrivs främst som en kostnad, men det är ingen stor ekonomisk kostnad. Något tal om att lodjuret kan innebära intäkter eller liknande förekommer inte.

Lodjursjakt - Jord- och skogsbruksministeriet - Ekologi

Ministeriet skriver en hel del om lodjurens ekologi. Dess perspektiv är vad lodjuret äter, hur dess revir ser ut, hur reproduktionen ser ut och hur den påverkar bytesstammarna. Finlands lodjur verkar ha en försmak för harar enligt ministeriet. Samspelet är tydligt, när harstammarna går ner så går lodjursstammarna ner. Det kan också finnas en poäng i att kartlägga sambandet mellan kön och bytesdjur för lodjuren i Finland. Hanar brukar nämligen äta mer klövvilt än honorna och konkurrerar med jägarna om rådjuren. Även lodjurens revir påverkar andra djurarter. Ju större revir och tätare koncentration av bytesdjur desto mer djur dödar lodjuret, och framför allt hanar kan lämna djur som inte äts upp helt, vilket innebär att de måste döda fler djur då kadaver äts upp av andra asätare.²²³

Lodjurens eventuella fördelar beskrivs inte närmare ur ett ekologiskt perspektiv. Det finns en avsaknad av åsikter om vad jakten på lodjur skulle ha för inverkan. Naturligtvis kan det rent logiskt räknas ut att om ministeriet anser att lodjuren tar många harar, så blir det fler harar om lodjursstammen skjuts av. Men vilka eventuella fördelar som lodjuren har för den biologiska mångfalden tas inte upp.

²²² Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007:24ff

²²³ Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007:9ff

Lodjursjakt - Jord- och skogsbruksministeriet - Socialt

I ministeriets förvaltningsplan som ligger till grund för jakten på lodjur konstaterar de att lodjuret inte är farligt för människan. Lodjuret är även Finlands populäraste rovdjur av de stora rovdjuren utanför renskötseområdena men det förekommer också vad de kallar för "lodjursfientlighet". De som gillar lodjuret mest är viltbiologer och forskare och de som ogillar lodjuret mest är jordbrukare och fårskötare. Det finns även en skillnad mellan äldre och yngre, där äldre i genomsnitt har en mer negativ attityd gentemot lodjuret än vad de yngre har. Det förekommer enligt ministeriet inga skillnader i attityder mellan dem som bor i täta lodjurskoncentrationer och dem som bor i glesa. Ministeriet skiljer också på människornas biologiska och samhälleliga tolerans för rovdjuren och menar att det är den senare som måste få störst utrymme i de politiska besluten.²²⁴ Det är kanske därför ministeriet i ett pressmeddelande där det förklarar varför det vill öka licensjakten på lodjur hänvisar till den samhälleliga toleransen.

"I utlåtandena konstaterades det att lodjurens jakt på husdjur och vilt har lett till att de lokala invånarnas tolerans börjar ta slut. Det ansågs att en höjning av den största tillåtna jaktfångsten utanför renskötseområdet är särskilt nödvändigt för att man ska kunna sätta stopp för den växande negativa inställningen till lodjur."²²⁵

Så även om man kan påvisa att lodjuret faktiskt inte dödar speciellt många husdjur prioriteras den samhälleliga acceptansen för lodjuren genom att öka licensjakten. Ytterligare en anledning härtill kan vara att ministeriet hävdar att lokalbefolkningen ofta känner att rovdjursstammarna representerar något okontrollerbart. Något som inte ligger i händerna på dem själva, vilket gör att intoleransen och rädslan för bland annat lodjur ökar.

Lodjursjakt - Jord- och skogsbruksministeriet - Kultur

Ministeriet framhåller att lodjuret till skillnad från vargen inte har förekommit i ursprungsbefolkningens kultur med dess berättelser och myter. Lodjuret jämförs också med vargen och björnen när det kommer till hur djuret påverkar människornas aktivitet och livsstil, där lodjuret påverkan beskrivs som liten. Det är i övrigt inte mycket som sägs om finländarnas

²²⁴ Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007:37f

²²⁵ Pressmeddelande från Jord- och skogsbruksministeriet, *Fler jaktlicenser för jakt på lodjur för att begränsa stammens tillväxt* - http://www.mmm.fi/sv/index/amnesomraden/pressmeddelanden/091119_ilves_sv.html - 2009-11-20

kulturella inställning till lodjuret. Det nämns att de finnländare som säger sig värna om traditioner oftast har en mer negativ inställning till rovdjur än de som värnar om naturvärden. Exakt vad dessa traditioner består av beskrivs inte närmare. Men underförstått handlar det om fåbodbruk och jakt, då det nämns att det är framför allt jordbrukare och fårskötare som är av denna åsikt. Det här beskrivs också som en internationell trend där de som alltså är mer inställsamma till traditioner oftast har en mer negativ syn på rovdjur i allmänhet.²²⁶

Lodjursjakt - Jord- och skogsbruksministeriet - Politik

Finlands lodjurspolitik vilar på förvaltningsplanen för lodjuren.²²⁷ I den står att läsa att lodjursstammen skall vara livskraftig och uppnå en gynnsam bevarandestatus. Förvaltningen av stammen skall vara både socialt, ekologiskt och ekonomisk hållbar. Dessutom får inte lodjursstammen orsaka oskäligen belastning för lokala områden, vissa grupper eller näringsidkare. Ytterligare mål med den finska lodjurspolitiken är att öka medborgarnas kunskap om lodjuret samt att se till så att stammen förblir människoskygg.²²⁸

Ett sätt att genomföra de ovanstående målen är att reglera jakten på lodjur genom licensjakt. Jari Koskinen är Finlands jord- och skogsbruksminister och styr således över ministeriet och beslutade 2011 att 440 individer skulle skjutas.²²⁹ Miniminivån var 950 djur för år 2010 men det här målet passerades redan 2005 då det uppskattningsvis fanns 1100-1200 djur i Finland. Det beskrivs som en dramatisk ökning och därför är det rättfärdigat med ett så stort uttag på stammen. Ytterligare ett mål är att få till en jämnare spridning av lodjursstammen. Här ser ministeriet dock en konflikt mellan EU:s art- och habitatdirektiv samt lokalbefolkningens krav på förvaltningen av lodjursstammarna. För enligt ministeriet är det en förutsättning att lokala synpunkter beaktas för att skapa acceptans för en växande lodjursstam. De lokala synpunkterna, och framför allt de som härrör från medborgare som bor i lotäta områden, går ut på att skyddet för lodjuret försvagas så att det blir lättare att jaga lodjur. Det här är dock inte förenligt med EU:s art- och habitatdirektiv vilket innebär att lodjuret är fortsatt skyddat

²²⁶ Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007:36ff

²²⁷ Finlands Statsråd -

<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?toid=2093&c=0&moid=5423&oid=334940> - 2011-12-16

²²⁸ Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007:34, 46

²²⁹ Finlands författningssamling, Jord- och skogsbruksministeriets förordning 935/2011

från alltför hårt jakttryck. Detta kan enligt ministeriet kan leda till att deras förvaltningsplan blir svårare att implementera hos lokalbefolkningen.²³⁰

Lodjursjakt - Jord- och skogsbruksministeriet - Etik

Som nämndes i dimensionen "Socialt" så finns det ett prioriterat mål att den samhälleliga acceptansen för lodjur skall gå före den biologiska. Det kan tolkas som att människornas rätt till att leva som de alltid har gjort och att kunna verka som näringsidkare på landsbygden går före lodjurets rätt att etablera sig, om dessa intressen skulle komma i konflikt vill säga. Det är också en genomgående trend i förvaltningsplanen att hänsyn skall tas till människor som bor nära lodjuren i första hand och att det är viktigt att lyssna in deras åsikter.

Det etiska perspektivet är i övrigt inte framträdande i ministeriet.

Jord- och skogsbruksministeriet tabell - lodjursjakt.

Här följer en sammanfattning av samtliga sex dimensioner. Det allra mest centrala presenteras, som då ska representera vad jord- och skogsbruksministeriet tycker i respektive dimension.

Tabell 13. Jord- och skogsbruksministeriet och de sex dimensionerna - Lodjursjakt.

Jord- och skogsbruksministeriet - Lodjursjakt	
Ekonomi	Lodjuret orsaker en del kostnader men i jämförelse med de andra stora rovdjuren är de små. Lodjuret beskrivs inte som ett djur som innebär intäkter.
Ekologi	Ministeriets fokus ligger främst på dess påverkan på andra bytesdjur där harar är ett kärt byte för de finska lodjuren. Men det påpekar också att det finns en skillnad i konsumtionen av bytesdjuren beroende på kön och storlek på revir.
Socialt	Lodjuret är Finlands mest populära djur av de stora rovdjuren. Det förekommer dock de som är mer negativa än andra. Jordbrukare och fårskötare var exempelvis mer negativa än viltbiologer och forskare. Ministeriet menar att den samhälleliga acceptansen är viktigare än den biologiska.
Kultur	Ministeriet beskriver inte lodjuret som viktig för det kulturella livet.
Politik	Ministeriet anser att lodjur skall jagas. Målet är dessutom en livskraftig lodjursstam, en fortsatt människoskygg sådan, att öka medborgarnas kunskap om lodjuret samt att inga oskäligen problem skall få uppstå för näringsidkare, lokala områden eller vissa grupper.
Etik	Människornas rättighet att få leva som de alltid har gjort går före lodjurens

²³⁰ Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007:32. 46

rättighet att få etablera sig fritt.

Delanalys lodjursjakten i Finland

Finlands Jägarförbunds åsikter syns ofta i ministeriets åsikter. Men det finns också en hel del konsensus mellan de olika aktörerna, den ekonomiska dimensionen är ett sådant exempel. Alla tre aktörerna medger att lodjuret orsakar kostnader, Jägarförbundet trycker hårdast på det medan ministeriet och Naturskyddsförbundet anser att de här kostnaderna måste sättas i perspektiv till vad andra djur gör för skada, och då blir de väldigt små.

I den ekologiska dimensionen har Jägarförbundet satt fokus på deras påverkan på andra bytesdjur, något som också ministeriet har satt fokus på. Naturförbundets fokus skiljer sig genom att de tar upp lodjurets vikt för den biologiska mångfalden och nämner också att den kan ha positiva effekter för andra bytesdjur.

Ytterligare en dimension där vi ser en relativt stark konsensus är i den sociala. Lodjuret anses inte farligt för människan och hotar inte människors intressen. Dock finns det en viss reservation från Jägarförbundet som menar att det här förhållandet kan ändras om stammen blir för stor. En liknande åsikt fast med andra ord nämns från ministeriet. De menar att den samhälleliga acceptansen för lodjuret måste gå före den biologiska. Med den samhälleliga acceptansen menar de troligtvis det Jägarförbundet säger rätt ut, att stammen inte får bli för stor och därför måste kvantiteten på stammen hållas nere. Det här genomsyrar också ministeriets politiska ställningstagande om att lodjuret skall jagas för att den bland annat fortsättningsvis skall vara människoskygg. Ett annat argument till lodjursjakten från ministeriet är att lodjursstammen inte får bli så stor att den orsakar oskäliga problem, de har också ökat jakten från år till år i och med att stammen har blivit större. Jägarförbundet står för dessa åsikter och är en av de som förespråkar en ökad jakt på lodjuret medan Naturskyddsförbundets krav på att minska jakten inte får gehör.

Gällande den kulturella dimensionen verkar däremot ministeriet ligga närmast Naturskyddsförbundet. Jägarförbundet anser att lodjuret kan hota jakten som ses som kultur medan Naturskyddsförbundet ser lodjursjakten som en nöjesjakt. Kärnan till konflikten är troligtvis att Jägarförbundet ser lodjuret som en konkurrent medan Naturskyddsförbundet ser lodjuret som ett djur som gynnar andra djur som jägare i sin tur skulle kunna jaga. Ministeriet

däremot verkar inte se lodjuret som viktig för någon kultur. Eftersom Naturskyddsförbundet inte ser att lodjuret kan hota någon kultur, och därmed argumenterar för att lodjuret inte har med kultur att göra ligger ministeriets åsikter nära Naturskyddsförbundets.

I den etiska dimensionen finns det en del olika perspektiv men där framför allt Jägarförbundets och ministeriets perspektiv är mer förenligt med varandra än med Naturskyddsförbundet. Naturskyddsförbundet ser lodjuret som en hotad art och det är inte därför jaktetiskt försvarbart att jaga lodjur i den utsträckning som man gör. Jägareförbundet är av en annan åsikt och anser att lodjuret har nått upp till de uppsatta miniminivåerna och för att nu hindra framtida problem med en för stor stam är jakten lämplig. Ministeriets åsikter är desamma även om de uttrycker det som att lodjuren inte får hota människornas rättigheter till att leva som de alltid har gjort.

Kapitel sex: Sammanfattande analys

I det här kapitlet kommer det empiriska resultatet att analyseras utifrån det teoretiska ramverket i kapitel tre. Korta delanalyser har redan gjorts där fall från fall analyserades, tanken med det här kapitlet är att dels tillföra de teoretiska resonemangen men också att föra samman fallen till en helhet för att på så sätt analysera dem. Analysen kommer att bestå av två delar. Den första delen kommer att handla om dimensionernas innebörd och deras betydelse, och den andra om tesernas relevans.

Dimensionernas innebörd

Till en början kommer dimension för dimension att analyseras i förhållande till det empiriska resultatet. Därefter kommer dimensionerna att jämföras mellan de lyckade och misslyckade fallen av implementeringen av EU-direktiv. Efter det kommer en tabell att presenteras som visar hur intresseorganisationernas åsikter återfinns i de beslutsfattande politikernas åsikter.

Den ekonomiska dimensionen har till stor del handlat om intäkter och kostnader för de olika aktörerna. I fall där medlemsstaterna har misslyckats att implementera sina direktiv kan vi också se att det har funnits en stor oenighet kring de ekonomiska konsekvenserna, åsikterna har varit de motsatta mellan naturvårdsintressen och jaktintressen. De beslutande organen har vägt över till jaktintressenas argument. Medan i fallen där medlemsländerna har lyckats att implementera direktiven har det funnits konsensus kring djurens ekonomiska konsekvenser. Det här ger stöd för Sairinens teori om att när miljöintressen står i konflikt med industriella intressen så får ofta miljöintressen stå tillbaka för sina krav. Det här fallet kan liknas vid det med skillnaden att jaktintressen står för industrin som menar att djuren innebär kostnader, och naturvårdsintressen står för de mer miljömässiga argumenten som att djuren är värdefulla för ekosystemet.

I den ekologiska dimensionen fanns det en utveckling av Sairinens resonemang om att miljömässiga argument ofta får stå tillbaka för lokala förhållanden, akuta behov och tryck från internationella åtaganden. Men när väl miljöpolicies används så bygger de ofta på en argumentation om hållbar utveckling för miljön. Det empiriska resultatet visar att i samtliga fyra fall så är argument om hållbar utveckling naturvårdsintressenas huvudargument för att förbjuda eller minska jakten i de olika fallen. Samtliga hänvisar till att jakten på de aktuella djuren är dåligt för den biologiska mångfalden. Jaktintressena brukar också hänvisa till

samma princip med skillnaden att de anser att jakten är hållbar, fallet "Vargen" är dock ett undantag. De beslutsfattande politikernas argumentation i den ekologiska dimensionen varierar från fall till fall. Det finns inget som tyder på att de skulle ta mer hänsyn till den ekologiska dimensionen i lyckade fall av implementering eller tvärtom. På många sätt stödjer det empiriska resultatet i den ekologiska dimensionen Sairinens teori. Det spelar dock ingen roll ifall ett direktiv har misslyckats eller lyckats att implementeras, den miljömässiga argumentationen väger lätt i alla fallen. Vilket också möjligtvis gör det svårt för naturintressena att få genomslag för sin politik då deras huvudargument som sagt just är en hållbar utveckling.

I den sociala dimensionen finns det en skillnad mellan de lyckade fallen och misslyckade fallen av implementering. I de misslyckade fallen har direktiven enligt jaktintressen och de beslutsfattande politikerna varit ett hot mot människors livsstil. Det har gjort folk oroliga och påverkat dem negativt. Det här har dock inte naturvårdsintressen hållit med om. I de lyckade fallen av implementeringen har dock aktörerna antingen sett olika saker i den sociala dimensionen eller så har de varit helt överrens om att exempelvis lodjuret inte är farligt för människan. Gerda Falkner som beskrev EU:s problem med att ta hänsyn till den sociala dimensionen på grund av ländernas olika traditioner och kulturer får rätt i det här fallet. Hennes teori stämmer överens med de misslyckade fallen men även delvis med de lyckade fallen av implementering. För i fallet "Sommarjakt på morkulla" kan vi se att även där råder det en svag konflikt mellan intressena i den sociala dimensionen. Den svaga konflikten har dock inte varit ett hinder för Sverige att implementera fågeldirektivet. Cram som hade en teori om att det är genom att ta hänsyn till den sociala politiken som politiker skapar förtroende får också rätt. Det syns speciellt i fallet "Vargen" där regeringen säger att folket vill ha en livskraftig vargstam men samtidigt lägger in en reservation om att folk är oroliga för en ökad vargstam och därför tillåter licensjakt på varg. Enligt Cram skulle det kunna vara ett tecken på att regeringen just är måna om att skapa förtroende bland de som lever nära vargen. Jakten på varg går möjligtvis emot den allmänna opinionen men de som är positiva till vargen bor kanske främst där vargen inte lever och har ingen åsikt i den sociala dimensionen. Därmed påverkas inte heller regeringens förtroende något nämnvärt när de tar beslut om licensjakt på varg eftersom det inte påvekrar "stadsmänniskornas" sociala liv och därmed inte deras förtroende för just regeringen.

Påståendet eller värderingen att jakt är ett kulturarv delas av jaktintressen och beslutsfattande politiker, medan naturvårdsintressen sällan ser jakt som ett kulturarv. Därför blir de direktiv som vill förbjuda jakt ett hot mot kulturen. Kultur som begrepp var, som Lampinen och Uusikylä sa, svårt att definiera och det kan därför vara svårt för EU att ta hänsyn till olika kulturer i sina direktiv. Det kan väl också sägas vara en genomgående trend i de misslyckade fallen av implementeringen, att EU alltså inte har tagit hänsyn till Sveriges och Finlands kultur och tradition. Kultur och tradition får som sagt extra stor plats bland beslutsfattande politiker i de misslyckade fallen av implementering där beslut om jakt, som alltså strider mot EU-direktiven, hänvisas till kulturella och traditionella argument. Medan det i de lyckade fallen inte alls hänvisas på samma sätt, där är snarare de kulturella argumenten obefintliga och får ingen som helst plats i de beslutsfattande politikernas argumentation. Det verkar således som att när kultur kan användas som ett argument för att få sin vilja igenom så används det flitigt och ofta, men när direktiven skall följas mot de beslutsfattande politikernas vilja så är politikerna inte alls villiga att lyssna på kulturargument. Det kan också bidra till slutsatsen som Lampinen och Uusikylä gör, att ta hänsyn till kulturella aspekter vid skapandet av direktiv blir omöjligt eftersom beslutsfattande politiker anpassar "sin kultur" efter deras egen vilja.

Den politiska dimensionen handlade om vad de olika aktörerna tyckte rent politiskt. En genomgående trend i de misslyckade och lyckade fallen av implementering är att jaktintressena får genomslag i de beslutsfattande politikernas åsikter. I vissa fall, som fallet "Vargen" så kunde regeringen anamma mer svepande formuleringar som Svenska Naturskyddsföreningen också tyckte, exempelvis att Sverige skall ha en livskraftig vargstam. De var dock inte överens om hur det skulle gå till. I de lyckade fallen kan vi se i fallet "Sommarjakt på morkulla" att regeringen motvilligt följer fågeldirektivet och förbjuder jakt på morkulla. Egentligen delar de samma politiska mål som Svenska Jägareförbundet och vill tillåta sommarjakt på morkulla, det utan att vidare presentera någon argumentation kring ställningstagandet. Dock är Jord- och skogsbruksministeriets politiska dimension mer välutvecklad än Finska Jägarförbundet. De tycker visserligen i grunden samma även om jägarförbundet vill jaga mer lodjur.

Åsikterna i den etiska dimensionen har gått isär och det är svårt att se en genomgående trend bland de olika aktörerna. Vanligtvis har det dock i de lyckade fallen av implementering handlat om det är etiskt försvarbart att skjuta djuren. Där naturvårdsintressena har sagt nej och

jaktvårdsintressena har sagt ja. I de misslyckade fallen är det svårare att se någon gemensam nämnare mellan de etiska dimensionerna. Den här dimensionen verkar dock enbart ha haft betydelse i fallet "Vårfågeljakt" där landskapsregeringen hänvisar till att det är mer etisk försvarbart att jaga fågel på våren då skotten kan avlossas säkrare. I de andra fallen har den mer fungerat som ett komplement till de mer tyngre argumenten som återfinns i de andra dimensionerna.

Sammanfattningsvis har alltså jaktintressenas åsikter varit mest representerade bland beslutsfattande politiker i jämförelse med naturvårdsintressena.

Tabell 14. Översikt av intresseorganisationernas åsiktsrepresentation bland de beslutsfattande politikernas åsikter i de sex dimensionerna.

	Misslyckade fall av implementering			Lyckade fall av implementering		
	<i>Fallet Vargen</i>			<i>Fallet Sommarjakt på morkulla</i>		
	SJ åsikter återfinns i R	SNF åsikter återfinns i R	R har avvikande åsikter*	SJ åsikter återfinns i R	SOF åsikter återfinns i R	R har avvikande åsikter*
Ekonomi	X		X	---	---	---
Ekologi		X				X
Socialt	X	X		---	---	---
Kultur	X			----	---	---
Politik	X			X		
Etik	X			---	---	---
	<i>Fallet Vårfågeljakt</i>			<i>Fallet Lodjursjakt</i>		
	FJ åsikter återfinns i ÅLR	BL Finlands åsikter återfinns i ÅLR	ÅLR har avvikande åsikter*	FJ åsikter återfinns i JSM	FNF åsikter återfinns i JSM	JSM har avvikande åsikter*
Ekonomi	X			X	X	
Ekologi			X	X		
Socialt	X			X	X	
Kultur	X				X	
Politik	X		X	X		X
Etik			X			X

Not. Förkortningar: SJ: Svenska Jägareförbundet, SNF: Svenska Naturskyddsföreningen, R: Svenska Regeringen, SOF: Sveriges Ornitologiska Förening, FJ: Finlands Jägarförbund, BL Finland: BirdLife Finland, ÅLR: Ålands Landskapsregering, JSM: Jord- och skogsbruksministeriet, FNF: Finlands Naturskyddsförbund.

*Avvikande åsikter i förhållande till intresseorganisationerna.

Tesernas relevans

Tolkningen av teserna framgick i kapitlet "Teoretiskt ramverk" där det också framgick att tes ett skulle vara mest relevant om politikernas åsikter i de olika dimensionerna stämmer överens i stort med intressegrupperna. Som framgår av tabell 13, där varje x skall representera att intresseorganisationernas åsikter finns representerade i de beslutsfattande politikernas åsikter, så finns det ett klart mönster att jaktintressenas åsikter ofta är representerade. Milio som menade att intressegrupper var en central aktör för att medlemsstater skulle lyckas implementera EU-direktiv skulle troligtvis mena att det här är ett sådant exempel. Med hennes resonemang skulle man kunna argumentera för att det är jaktintressena som är normskapande i de här politikområdena som direktiven berör, och många gånger visar det sig också att det som jaktintressena tycker är ett problem, det tycker också de beslutsfattande politikerna är ett problem. Hills resonemang om att när en enhet skall implementera en policy som inte är ens egen är den politiska hierarkin mindre betydelsefull får också stöd. Marks och Hooghe skulle dock troligtvis inte tala om politiska hierarkier utan om governance. För dem är det empiriska resultatet ytterligare ett exempel på när det civila samhället styr allt mer över det offentliga samhället.

Tes två skulle vara mest relevant om politikernas åsikter skiljde sig i stort från intressegruppernas åsikter. I tabell 13 ser vi att de sällan har avvikande åsikter. Bache som menade att förståelsen för politikernas preferenser är centrala för att säga något om det offentliga tappar eller förlorar makt skulle kunna försvara sig med att det här är politikernas vilja. Pierre skulle troligtvis se det här som att det finns en politisk vilja bland politiker som stämmer överrens med jaktintressena. Det som dock ter sig något märkligt i sammanhanget är att politikernas åsikter både i Sverige och Finland stämmer så väl överrens med jaktintressena. Skulle det vara så att politikerna hade en vilja av att exempelvis minska politikens roll i samhället skulle det nödvändigtvis inte behöva innebära att de skulle låta jaktintressenas åsikter enbart vara representerade. Milio hade som sagt hävdad att mekanismen är tvärtom, att jaktintressena har varit skickliga aktörer som har skapat ett normativt beteende som i sin tur har påverkat politikerna. Politikernas preferenser har således omedvetet ändrats efter jaktintressenas preferenser. Alternativt har det från början funnits en specifik vilja från politikerna att öka jaktintressenas makt över politiken och därför tycker politikerna som jaktintressena. Med Pierres resonemang om att politiska aktörers mål och ideologier inte är huggna i sten för all framtid kan även det här förhållandet ändras.

Den sista och tredje tesen skulle vara mest relevant om politikernas och intressegruppernas åsikter varierade i de olika dimensionerna. I tabell 13 gällande fallet "Vårfågeljakt" och "Lodjursjakt" ser vi att åsikterna varierar en del, dock är jaktintressenas åsikter dominerande. Det komplexa samspelet som den tredje tesen handlar om är svår att se. Det som är mer uppenbart är dock att politiker i de här politikområdena sällan samspekar med naturvårdsintressen.

Implementeringsgapet som har uppstått i två fall kan bäst förklaras med tes ett: *För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det civila samhället inte finnas för starka intressen som motsätter sig implementeringen av direktivet.* Även i de lyckade fallen av implementering är tes ett en förklaring. I de lyckade fallen är intresset från intresseorganisationerna svalare och det finns inte samma press och aggressivitet i intresseorganisationernas argument mot politikerna. Det finns dock en viss kritik som kan riktas mot det resonemanget. För som Kohler-Koche och Eising resonerar har staten förlorat sin centrala roll i samhället, intressegruppernas autonomi har växt sig starkare. Men samtidigt är det just staten som hindrar exempelvis sommarjakt på morkulla med hänvisning till fågeldirektivet, trots att de egentligen vill tillåta jakt på morkulla på sommaren. De gör således ett aktivt val som spelar en central roll i implementeringen av EU-direktiv. Nu är inte striderna mellan det civila och offentliga lika hårda i det här fallet som i de misslyckade fallen av implementering. Men det visar ändå att staten kan vara en central aktör och att de själva kan välja att vara det. Det kan dock från Milio, Marks och Hooghe resoneras som så att om striderna blir hårdare från framför allt jaktintressena så kan de spela ut statens roll även här. Det eftersom intresseorganisationer enligt Milio skapar normer och enligt Marks och Hooghe kommer governance leda till en försvagning av staten där makten flyttas ut från de traditionella politiska systemen. Det är möjligtvis det vi har sett i de misslyckade fallen av implementeringen av EU-direktiv och troligtvis skulle Marks och Hooghe mena att sannolikheten är hög för att det kommer hända igen.

Kapitel sju: Slutsatser och avslutande diskussion

Det här kapitlet kommer att svara på uppsatsen frågeställningar och sammanfatta slutsatserna av studiens resultat. Syftet med den här uppsatsen var att undersöka tre tesers relevans för att förklara problem och framgångar av två misslyckade och två lyckade fall när Sverige och Finland har varit skyldiga att implementerat EU-direktiven art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. För att svara på syftet ställdes följande fråga: *Finns det några likheter mellan EU-integrationen av direktiv i Sverige och i Finland och vad avgör att de lyckas och inte lyckas implementera art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet i sina länder?* För att kunna ge ett tillfredställande svar på den frågan ställdes en fråga till: *Hur har relationen mellan det civila samhället och det offentliga samhället sett ut i avseendet när Sverige och Finland har lyckats och inte lyckats implementera EU-direktiven art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet i sina länder?*

Den senare frågan har delvis sitt svar i föregående kapitel. När Sverige och Finland har misslyckats att implementera sina direktiv har det funnits en stor konflikt mellan olika intressen och det offentliga samhället, det i förhållande till när länderna har lyckats att implementera EU-direktiven. I Sverige är det tydligt gällande misslyckandet att implementera art- och habitatdirektivet och samma gäller i Finland gällande implementeringen av fågeldirektivet. Där skiljer sig åsikterna åt i Sverige mellan Svenska Jägareförbundet och Svenska Naturskyddsföreningen, och i Finland mellan Finlands Jägarförbund och BirdLife Finland i nästan alla avseenden. Den svenska regeringen tycker i stort som Svenska Jägareförbundet och har sällan avvikande åsikter. Detsamma gäller för Ålands landskapsregering som tycker som Finlands Jägareförbund, även om de i jämförelse med Sveriges regering har mer avvikande åsikter. Den tes som är mest relevant av de tre teserna som återfinns i kapitlet "Teoretiskt ramverk" är tes ett. Den förklarar de här misslyckandena och svarar på min första forskningsfråga genom att säga att misslyckandet beror på att vissa intressen i civilsamhället har satt stopp för EU-direktiven. Det finns en tillräckligt stark opinion som påverkar beslutsfattande politiker att gå emot direktivet och därför misslyckas också implementeringen.

Gällande fallen där länderna har lyckats att implementera EU-direktiven ser vi en skillnad i förhållandena mellan det civila och offentliga samhället. Konflikterna är dels "svalare" i civilsamhället, det märks genom att de tre aktörerna i vissa avseenden tycker lika, som i fallet

"Sommarjakt på morkulla" där ingen tyckte att det var en ekonomisk fråga. Men det finns heller inte någon större konflikt mellan civilsamhället och det offentliga samhället i förhållande till när länderna misslyckades att implementera sina direktiv. Även fast de beslutsfattande politikerna inte tycker om direktivet, som i fallet "Sommarjakt på morkulla", så väljer de ändå att följa direktivet. Det här ger återigen stöd för tes ett eftersom intresseorganisationerna inte är alls lika aktiva och i samma konflikt med politiker som i de misslyckade fallen, det blir därför mindre konfliktfyllt för politiker att implementera EU-direktiven. Ytterligare en slutsats är att även här lyser jaktintressenas åsikter igenom politikernas åsikter.

Övriga likheter som går att se mellan de olika fallen och de olika länderna hittade jag i dimensionerna. I de misslyckade fallen var det den ekonomiska, sociala och kulturella dimensionen som framför allt jaktintressena hade sina huvudargument i. Det var även ofta i dessa dimensioner som de beslutsfattande politikerna sakade egna åsikter, och de tyckte många gånger som jaktintressena. Ytterligare en likhet mellan de olika länderna var att naturvårdsintressenas huvudargument återfanns i den ekologiska dimensionen, vilket inte har påverkat de beslutsfattande politikerna nämnvärt. Det här har väckt en del frågor som har fångat mitt intresse och som vore intressanta att undersöka vidare. En sådan fråga är varför jaktintressenas åsikter är så dominerande bland svenska och finska politiker och varför naturvårdsintressen får så lite plats? Finns det någon politisk tradition i Sverige och Finland som innebär att jaktintressen får som de vill? År 2010 uppmärksammades det att Svenska Jägareförbundet erbjuder riksdagsledamöter kurser för att ta jägarexamen och för att lära dem skjuta, det här mitt i Stockholm i källaren under riksdagens plenisal.²³¹ Något som ordförande för Svenska Naturskyddsföreningen beskrev som en orsak till att riksdagen hade tillåtit licensjakt på varg. Det här har lett fram till en del tankar hos mig om civilsamhällets möjligheter att konkurrera på lika villkor och vilka konsekvenser det kan få för en demokrati att vissa intressen privilegieras? Det här är som sagt frågor som framtida forskning får försöka besvara.

Resultatet av uppsatsen bidrar framför allt till teoribildningen kring governance eftersom det är tes ett, som handlade om civilsamhällets avgörande roll för implementeringen av EU-

²³¹ SVT-

http://svt.se/2.22620/1.1859729/erbjuds_skjuttraning_i_riksdagen&lid=aldreNyheter_275209&lpos=rubrik_1859729 - 2011-12-30

direktiv, som är mest relevant. Möjligtvis är det här just ett fall av "government till governance". Men samtidigt finns det olika resonemang i teorier kring governance att just governance inte är något nytt. Jaktintressen kanske alltid har styrt svenska och finska politiker? En studie över en längre tid skulle kunna ge svar på det. Det som står klart är i alla fall att det är i de misslyckade fallen av implementering som jaktintressenas åsikter dominerar, och det är jaktintressen som också får de faktiska besluten med sig.

Det vi alltså nu vet och som vi visste mindre om innan är att jaktintressen spelar en avgörande roll för om Sverige och Finland lyckas implementera art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet, och att naturvårdsintressena spelar en mindre roll för implementeringen. Således kan det också tänkas att det på andra områden också kan betyda att civilsamhället är av stor betydelse för implementeringen av EU-direktiv. Resultatet av min studie glädjer säkerligen jaktintressena även om det här kanske inte kommer som en chock för dem. Men resultatet kan också användas av naturvårdsintressen. Möjliga slutsatser som de kan dra är att lägga mer fokus på sociala, kulturella och ekonomiska argument för att få sin vilja igenom. Samtidigt är det just naturvårdsintressen som vill lyfta fram de ekologiska och miljömässiga argumenten. Den tröst som dock studien ändå kan ge dem är att intressegrupper kan göra skillnad i hur ett land implementerar EU-direktiv och att deras arbete därmed har stor betydelse. Fördelen för dem är också att de har i och med EU-medlemskapet möjligheten att vända sig direkt till EU om de nationella politikerna inte lyssnar.

Resultatet är också intressant ur ett EU-perspektiv. De direktiv som var centrala för den här studien syftar till att stärka den biologiska mångfalden. Men om medlemsländerna måste implementera direktiven på bekostnad av ekonomiska, sociala och kulturella faktorer bör EU på förhand kunna förutse att ett medlemsland kommer få problem med att implementera direktiven. Det här är i sig inget nytt, men min studie stödjer detta resonemanget. Samtidigt är det just svårt att tillgodose 495 miljoner invånare och att ta hänsyn till dessa invånares ekonomiska, sociala och kulturella kontext. Skall också EU expanderas så innebär varje nytt land ytterligare en ekonomisk, en social och en kulturell kontext att ta hänsyn till. EU står därför inför stora utmaningar om de fortsättningsvis vill att alla medlemsländer skall följa deras direktiv.

Referenser

Tryckta källor

- Andersson, Niklas (2008), *De som fiskar efter makt. Om svensk fiskepolitik och intresseorganisationernas inflytande*, Förvaltningshögskolans rapporter nummer 101
- Bache, Ian (2008), *Europeanization and multilevel governance : cohesion policy in the European Union and Britain*, The Rowman & Littlefield Publishing Group
- Bergsröm, Göran & Boréus, Kristina (2005), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur
- Bryman, Alan (2008), *Social Research Methods*, Oxford University Press
- Bäck, Henry & Larsson, Torbjörn (2007), *Den Svenska Politiken: Strukturer, processer och resultat*, Malmö: Liber
- Cinque, Serena (2008), *I Vargens spår: Myndigheters handlingsutrymme i förvaltningen av varg*, Göteborg: Geson
- Cram, Laura (1994), *The European commission as a multi-organization: Social policy and IT policy in the EU*, Journal of European Public Policy, Volume 1, Issue 2
- de Vaus, David (2001), *Research Design in Social Research*, London: Sage Publication
- Direktoratet for naturforvaltning (2001), *Wolf management in Norway*. - Council of Europe Bern\T- PVS (2001) 56, Strasbourg
- Eising, Rainer & Kohler-Koche, Beate (2005), *The Transformation of Governance in the European Union*, New York: Routledge
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2007), *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle individ och marknad*, Stockholm: Nordstedts Juridik
- Europeiska unionens officiella tidning, *Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, 2008 - C115/172 - artikel 288
- Falkner, Gerda (1998), *EU social policy in the 1990s: towards a corporatist policy community*, New York: Routledge
- Finlands författningssamling, Jord- och skogsbruksministeriets förordning 935/2011
- Glörsen, Göran (2010), *Bemötande Naturskyddsföreningen om vargjakt*, Svenska Jägareförbundet
- Hedlund, Gun & Montin, Stig (2009), *Governance på svenska*, Santéus Förlag
- Hill, Michel & Hupe, Peter (2002), *Implementing Public Policy*, London: Sage Publication

- Hill, Michael (2009), *The Public Policy Process*, Edinburgh: Pearson Education Limited
- Hooghe, Lisbeth & Marks, Gary (2004), *Contrasting Visions of Multi-level Governance* i: Ian Bache & Matthew Flinders (red.), *Multi-level Governance*
- Johansson, Magnus (2010), *Sjöfågel på Åland och i sydvästra Finland*, Uppsala Universitet Jord- och skogsbruksministeriet, *Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam*, 1a2007
- Jordbruksdepartementets pressmeddelande, *Sommarjakten på morkullor upphör*, 1999-06-17
- Karlsson, Mikael & Hjelm, Klas, *Förvaltning av rovdjur*, Svenska Naturskyddsföreningen, Dnr. 27/2009:2
- Knill, Christoph (2006), *Implementation*, i: Jeremy Richardson (red.), *European Union: Power And Policy-making*, 3:e upplagan, London: Routledge
- Lampinen, Risto & Uusikylä, Petri (1998), *Implementation Deficit — Why Member States do not Comply with EU directives?* Scandinavian Political Studies, Volume 21, Issue 3, August
- Mazey, Sonia (2005), *European Integration*, i: Jeremy Richardson (red.), *European Union: Power and Policy-making*, 2:a upplagan, New York: Routledge
- Milio, Simona (2010), *From Policy to Implementation in the European Union*, I.B.Tauris
- Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU8, *Jakt och viltvård*
- Pierre, Jon (2009), *Tre myter om governance*, i: Gun Hedlund & Stig Montin (red.), *Governance på svenska*
- Prop. 2008/09:210:70 *En ny rovdjursförvaltning*
- Ratamäki, Outi, Development of Finnish Wolf Policy, University of Joensuu
- Ratamäki, Outi (2008), *Finland's Wolf Policy and New Governance*, The Journal of Environment & Development, volume 17, September
- Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar
- Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter
- Sairinen, Rauno (2003), *The Politics of Regulatory Reform: 'New' Environmental Policy Instruments in Finland*, Environmental Politics, volume 12, Issue 1
- Sandström, Åke, Svenska Jägareförbundets årsstämma 2011, Motion nr 2 ang. värna om den nordiska jakttraditionen på den europeiska arenan.
- Svenska Jägareförbundets Handlingsplan för Varg, 2008
- Svenska Jägareförbundets Rovdjurspolicy, 2008
- Ålands författningssamling nr 5- om ändring av landskapsförordningen om jakt, 2009
- Ålands lagting - Ärende EF 9/2010-2011 Ltl Danne Sundmans enkla fråga om vårfågeljakten

Ålands landskapsregering, *Vårfågeljakt på Åland - En faktasamling*, 2000

Ålands landskapsregering - Riktlinjer för skydds jakt på storskarv år 2011

Internetkällor

BirdLife Finland - www.birdlife.fi - 2011-11-23

Finlands Jägarförbund - www.metsastajaliitto.fi - 2011-12-15

Finlands Naturskyddsförbund - www.sll.fi - 2011-12-13

Finlands Statsråd - www.valtioneuvosto.fi - 2011-12-16

Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi - www.web.abo.fi - 2011-11-28

Jord- och skogsbruksministeriet - www.mmm.fi - 2011-11-20

Jägarnas centralorganisation - www.riista.fi - 2011-11-28

Svenska Jägareförbundet - www.jagareforbundet.se - 2011-12-11

Svenska Naturskyddsforeningen - www.naturskyddsforeningen.se - 2011-10-27

Sveriges Ornitologiska förening - www.sofnet.org - 2011-12-11

Svenska Regeringen - www.regeringen.se - 2011-11-04

Ålands Landskapsregering - www.regeringen.ax - 2011-11-24

Artiklar, debattinlägg, krönikor mm.

Aftonbladet - www.aftonbladet.se - 2011-10-24

Dagens Nyheter - www.dn.se - 2011-11-07

Hallands Nyheter - www.hn.se - 2011-10-27

Hufvudstadsbladet - www.hbl.fi - 2011-11-28

Jägaren - nr 3 2011

Newsmill - www.newsmill.se - 2011-11-03

Sundsvall Tidningen - www.st.nu - 2011-11-03

Svensk Jakt - www.jagareforbundet.se/svenskjakt - 2011-12-11

Sveriges Radio - www.sr.se - 2011-12-12

Sveriges Television - www.svt.se - 2011-12-30

Ålands Tidningen - www.alandstidningen.ax - 2011-11-23

Sammanfattning

Titel: De som jagar makt mellan himmel och jord - Om det civila och offentliga samhällets påverkan på implementeringen av EU-direktiv

EU utfärdar direktiv som alla medlemsländer är skyldiga att följa och det finns också ett intresse från EU att medlemsländerna gör det. Det kan dock uppstå konflikter mellan det civila och offentliga samhället när intressegrupper samlar sina medlemmar i protester mot implementeringen av EU-direktiv. Det kan också uppstå konflikter i det civila samhället och intressegrupper argumenterar mot varandra. I många länder är den här processen vanlig, dock blir utfallet av implementeringen av olika direktiv annorlunda. Den akademiska diskursen ger olika alternativ till vad det är som kan påverka det här så kallade implementeringsgapet:

Tes ett: För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det civila samhället inte finnas för starka intressen som motsätter sig implementeringen av direktivet.

Tes två: För att ett EU-direktiv skall implementeras får det i det offentliga samhället inte finnas för starka politiska preferenser som motsätter sig implementeringen av direktivet.

Tes tre: Det är ett komplext samspel mellan det civila och offentliga samhället som avgör hur medlemsstaterna i EU lyckas implementera EU-direktiv.

Syftet med studien är att undersöka de här tre tesernas relevans för att förklara problem och framgångar av två misslyckade och två lyckade fall när Sverige och Finland har varit skyldiga att implementerat EU-direktiven art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

För att genomföra studien valdes en jämförande fallstudiedesign med funktionell idéanalys. Intresseorganisationer och beslutsfattande politiker analyserades i fyra fall utifrån sex dimensioner (ekonomisk, ekologisk, social, kultur, politik, etik) för att sedan jämföras i syftet att förklara problem och framgångar i Sveriges och Finlands implementering av EU-direktiv.

I uppsatsen framgick det att jaktintressen spelar en avgörande roll för om Sverige och Finland lyckas implementera art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Vid hårda konflikter i det civila samhället valde de beslutsfattande politikerna att följa jaktintressena och således misslyckades de med att implementera direktiven. När konflikterna och trycket från intressegrupperna vara mindre valde de beslutsfattande politikerna att följa direktiven, trots att

de själva inte tyckte om direktiven. Således var det tes ett som hade mest relevans. Ekonomiska, sociala och kulturella argument vägde tyngre än ekologiska argument bland beslutsfattande politiker.

Nyckelord: Implementering, EU-direktiv, intresseorganisationer, politiker, civilsamhället.